

**UCHWAŁA NR LVIII/417/2023
RADY GMINY RUDNA**

z dnia 26 kwietnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna
na lata 2023 - 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.), Rada Gminy Rudna uchwala, co następuje:

§1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023 – 2030, która stanowi załącznik do uchwały.

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rudna.

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej oraz wywieszenie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Rudna.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. do zadań własnych gminy, o charakterze obowiązkowym, należy opracowanie i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia opracowana przez gminę zawiera diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposób realizacji strategii oraz wskaźniki realizacji działań.

Ustawodawca powierzył Radzie Gminy kompetencje do stanowienia w drodze uchwały strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Projekt „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023 - 2030” został poddany konsultacjom społecznym na podstawie uchwały Nr XXIV/229/2017 Rady Gminy Rudna z dnia 6 września 2017 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Rudna. W okresie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE RUDNA NA LATA 2023-2030

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
GMINA RUDNA

Spis treści

Wprowadzenie	4
Podstawy prawne i metodologia prac nad <i>Strategią</i>	6
1. Część diagnostyczna	10
1.1. Ogólna charakterystyka Gminy Rudna	10
1.2. Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej w Gminie Rudna	12
1.2.1. Potencjał demograficzny	12
1.2.2. Sytuacja gospodarcza	17
1.2.3. Analiza finansowa dla Gminy Rudna	22
1.2.4. Analiza polityki mieszkaniowej	27
1.2.5. Analiza rynku pracy i bezrobocia	30
1.2.6. Charakterystyka systemu opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz oświaty	35
1.2.7. Analiza lokalnego systemu ochrony zdrowia	39
1.2.8. Infrastruktura	40
1.2.9. Potencjał społeczności lokalnej	42
1.2.10. Potencjał sektora ekonomii społecznej i zdolność do realizacji usług społecznych	46
1.3. Analiza stanu i skuteczności pomocy społecznej	50
1.3.1. Analiza na podstawie danych	50
1.3.2. Analiza na podstawie ocen ekspertów	59
1.4. Analiza problemów społecznych	64
1.4.1. Identyfikacja problemów społecznych	64
1.4.2. Uszczegółowienie i hierarchizacja problemów społecznych	67
1.4.3. Grupy dotknięte problemami społecznymi	70
1.4.4. Przyczyny i skutki problemów społecznych	71
1.5. Analiza interesariuszy	73
1.6. Prognoza zmian	76
2. Analiza strategiczna	80
3. Część programowa	83
3.1. Kluczowe założenia, wizja i misja <i>Strategii</i>	83
3.2. Cele strategiczne	85
3.3. Usługi społeczne realizowane w ramach <i>Strategii</i>	88

3.4. Kierunki działań i zadania	89
3.5. Sposób realizacji <i>Strategii</i> , ramy finansowe i wskaźniki realizacji zadań.....	91
3.6. Zadania publiczne zlecane w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.....	104
3.7. Zgodność <i>Strategii</i> z dokumentami wyższej rangi	105
3.8. Monitoring i ewaluacja.....	112
Wnioski i rekomendacje	113

Wprowadzenie

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest podstawowym dokumentem strategicznym, stanowiącym narzędzie nowoczesnej pomocy społecznej, wspierającym długofalowe planowanie i realizację celów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w skali lokalnej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030 jest dokumentem wskazującym na sposoby rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Rudna, zgodnie z art. 16b ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej¹.

Zgodnie z art. 17 ust 1 ustawy z 12 dnia marca 2004 roku o pomocy społecznej² do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Ze względu na szeroki zakres rozumienia sfery społecznej, a co za tym idzie problemów społecznych, odwołując się do rozumienia strategii zaprezentowanego w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej³, kluczowym obszarem analizy uczyniono obszar działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przy wskazaniu zakresu realizacji usług społecznych ujętych w *Strategii* zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych⁴.

Gmina Rudna podjęła się przygotowania i realizacji niniejszej *Strategii* nie tylko w związku z prawnym wymogiem, ale przede wszystkim ze względu na chęć działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców, poprawy warunków ich życia i wzmocnienie aktywności lokalnej. *Strategia*, dzięki profesjonalnej diagnozie problemów społecznych i zaplanowaniu działań na rzecz rozwiązania kluczowych problemów przyczyni się do poprawy jakości życia w Gminie.

1 Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, Dz.U. z 2021 r. poz. 2268, tekst jednolity ze zm.

2 Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, Dz.U. z 2021 r. poz. 2268, tekst jednolity ze zm.

3 Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, Dz.U. z 2021 r. poz. 2268, tekst jednolity ze zm.

4 Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, Dz.U. z 2019 r., poz. 1818.

Dokument składa się z trzech zasadniczych części: diagnozy sytuacji społecznej, analizy strategicznej oraz części programowej, w której określono wizję i misję Gminy Rudna w sferze rozwiązywania problemów społecznych, cele strategiczne, kierunki działań i zadania przewidziane do realizacji na lata 2023-2030.

Podstawy prawne i metodologia prac nad *Strategią*

Prawną podstawę tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych wyznacza ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej⁵. Zgodnie z art. 16b ust 2 strategia powinna zawierać:

- Diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- Prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- Określenie: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Zgodnie z ustawą, strategia, opracowana przez gminę i powiat, określa także usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych⁶, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁷, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Prace nad Strategią oraz układ dokumentu zaplanowano wykorzystując ustalenia projektu *STRATEGOR. Opracowanie narzędzia do programowania strategicznego w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na poziomie lokalnym dla jednostek samorządu terytorialnego*, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, w tym przy wykorzystaniu podręcznika *Strategie rozwiązywania problemów społecznych. Podręcznik metodyczny*⁸.

5 Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, Dz.U. z 2021 r. poz. 2268, tekst jednolity ze zm.

6 Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, Dz.U. z 2019 r., poz. 1818.

7 Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. z 2022 r. poz. 1327, tekst jednolity ze zm.

8 *Strategie rozwiązywania problemów społecznych. Podręcznik metodyczny*, Wydanie II, Fundacja Polskiej Akademii Nauk, Lublin 2021.

Prace nad strategią realizował zespół roboczy pod kierunkiem Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przy wsparciu eksperta zewnętrznego. W prace włączeni byli pracownicy GOPS, innych instytucji gminnych oraz organizacji pozarządowych realizujących działania z zakresu rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument opracowany został w drugiej połowie 2022 roku. W czasie prac nad nim wykorzystano szerokie spektrum dostępnych danych źródłowych, materiałów, raportów i dokumentów. Etapy prac obejmowały:

- Ustalenie metodologicznych podstaw pracy;
- Zebranie materiałów;
- Przeprowadzenie badania ankietowego;
- Opracowanie diagnozy, analizy strategicznej i części programowej;
- Przygotowanie dokumentu;
- Przeprowadzenie konsultacji społecznych;
- Przygotowanie ostatecznej wersji dokumentu;
- Przyjęcie dokumentu przez Radę Gminy Rudna.

Proces badawczy przeprowadzono w oparciu o metodę triangulacji metodologicznej – wykorzystano różne teorie, perspektywy, metody i narzędzia badawcze, aby jak najlepiej przeanalizować sytuację społeczno-ekonomiczną i problemy społeczne w Gminie Rudna.

W diagnozie uwzględniono analizę sytuacji społeczno-ekonomicznej, rozpoznanie problemów społecznych oraz ocenę zasobów służących zaspokojeniu potrzeb społecznych. Dokonano jej bazując na danych, informacjach i materiałach dostarczonych przez instytucje gminne, a także na danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lubinie i Głównego Urzędu Statystycznego. Zakres czasowy analizy obejmował lata 2017-2021. W ramach diagnozy dokonano również analizy interesariuszy i opracowano prognozę zmian. Analizę strategiczną przeprowadzono przy wykorzystaniu metody SWOT. W ramach części programowej opracowano kluczowe założenia, wizję i misję *Strategii*, opracowano cele strategiczne, kierunki działań i zadania. Dla każdego zadania przygotowano matrycę wskazującą na zakres działań, beneficjentów, harmonogram realizacji, źródła finansowania, realizatorów, niezbędne zasoby oraz wskaźniki realizacji zadania. Dokonano również analiz zgodności *Strategii* z dokumentami strategicznymi wyższej rangi, opisano monitoring i ewaluację dokumentu.

W ramach prac nad *Strategią* przeprowadzono ankietę dotyczącą warunków życia w Gminie Rudna, kluczowych problemów społecznych i pomysłów na ich rozwiązywanie wśród ekspertów – osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych. Przeprowadzono również spotkanie konsultacyjne dotyczące diagnozy, projektowanych celów i kierunków działań, które odbyło się 14 grudnia 2022 roku. Dokument poddany został konsultacjom społecznym.

Dokument przyjmuje horyzont czasowy na lata 2023-2030, podobnie jak *Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2023-2030*. Zastępuje *Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Rudna na lata 2017-2022*, której ewaluacja przyczyniła się do określenia celów i zadań nowego dokumentu.

Podkreślić należy, że *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* stanowi nadrzędny dokument w sferze społecznej, a jej uszczegółowienie stanowią przyjmowane systematycznie, w krótszym horyzoncie czasowym programy działań i inne dokumenty. Tworzy to spójny systemu planowania strategicznego w sferze społecznej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych odwołuje się do głównych założeń, wartości i zasad pomocy społecznej. Do głównych wartości zaliczyć należy wartości sformułowane w Konstytucji RP, a więc przede wszystkim subsydiarność, sprawiedliwość społeczną i wiążącą się z nią solidarność społeczną⁹. Przy rozwiązywaniu problemów społecznych oznacza to stwarzanie równych szans, przywracanie samodzielności, a gdy nie jest to możliwe zapewnianie opieki i godnej egzystencji, wdrażanie idei braterstwa, równości oraz współodpowiedzialności społecznej za jednostki i rodziny, a także wspieranie działań organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Za istotne wartości należy również przyjąć godność, wolność i równość. Godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona są obowiązkiem władz publicznych. Wolność człowieka obejmuje jego prawo do decydowania o własnym losie oraz korzystania ze wsparcia społecznego, natomiast wyrazem równości jest równość wobec prawa, równość szans, ale też zakaz dyskryminacji. Realizacja celów i zadań *Strategii* winna prowadzić do realizacji założenia głównego pomocy społecznej, a więc

⁹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997r., nr 78, poz. 483, ze zm.

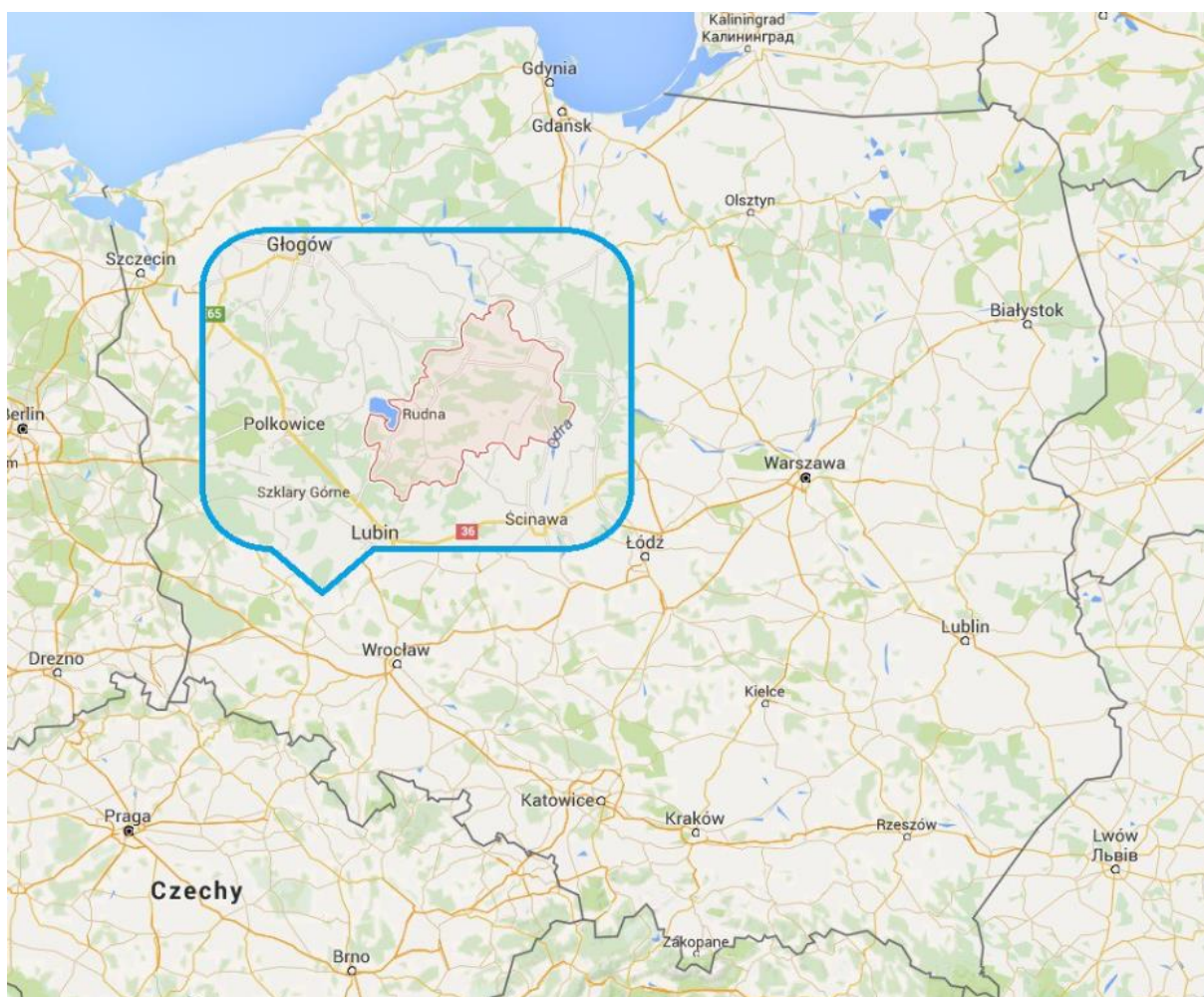
umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

1. Część diagnostyczna

1.1. Ogólna charakterystyka Gminy Rudna

Gmina Rudna położona jest w północnej części województwa dolnośląskiego, w powiecie lubińskim. Obejmuje obszar 216,6 km² i jest dziesiątą pod względem wielkości gminą w województwie dolnośląskim. Sąsiaduje z ośmioma gminami z pięciu powiatów:

- Powiat lubiński – gmina wiejska Lubin, gmina wiejska Ścinawa;
- Powiat polkowicki – gmina wiejska Grębocice, gmina miejsko-wiejska Polkowice;
- Powiat głogowski – gmina wiejska Pęcław;
- Powiat górowski – gmina wiejska Jemielno, gmina wiejska Niechlów;
- Powiat wołowski – gmina wiejska Wińsko.

Ryc. 1. Gmina Rudna – położenie

Źródło: Gmina Rudna, <https://rudna.pl/o-gminie/lokalizacja/>.

Ryc. 2. Gmina Rudna na tle gmin powiatu lubińskiego

Źródło: Baza danych Samorząd w Polsce 2022, <http://www.gminy.pl/powiaty/15.html>.

Gmina położona jest nad Odrą, na terenie Pradoliny Głogowskiej, Obniżenia Ścinawskiego i Wzgórz Dalkowskich. Teren gminy cechuje urozmaicona rzeźba terenu oraz różnorodność biologiczna. Ponadto część terenu gminy objęta jest ochroną środowiskową Natura 2000, przede wszystkim ze względu na występowanie rzadkich gatunków ptaków wodno-błotnych.

Na terenie gminy znajduje się największy w Europie zbiornik odpadów poflotacyjnych należący do KGHM - „Żelazny Most”, będący Obiektem Unieszkodliwiania Odpadów Wydobywczych. Jest ważnym elementem procesu technologicznego wydobycia miedzi. Funkcjonuje od końca lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku.

Gmina składa się z 29 sołectw: Wysokie, Wądroże, Toszowice, Studzionki, Stara Rudna, Rynarcice, Rudna, Radoszyce, Radomiłów, Orsk, Olszany, Nieszczyce, Naroczyce, Mleczno, Miłogoszcz, Koźlice, Kliszów, Kęblów, Juszowice, Gwizdanów, Górzyn, Gawrony, Gawronki, Ciecłowice, Chobienia, Chełm, Bytków, Brodów, Brodowice oraz Osiedla Leśna.

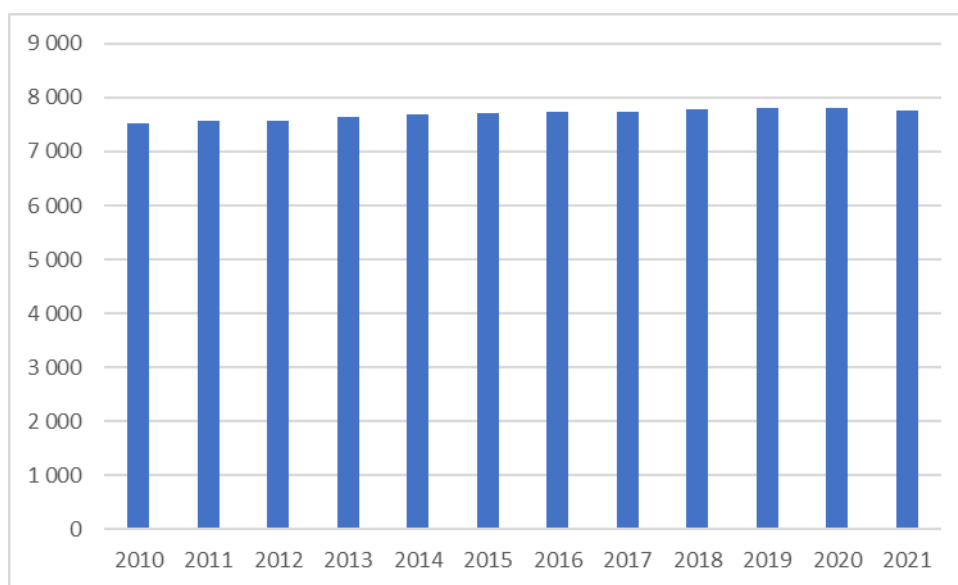
1.2. Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej w Gminie Rudna

1.2.1. Potencjał demograficzny

Potencjał demograficzny gminy to jeden z kluczowych czynników wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy. Społeczność każdej gminy tworzą jej mieszkańcy, a gmina realizuje działania na ich rzecz, stąd analiza potencjału demograficznego gminy jest podstawą dla dalszych analiz. Na dzień 31 grudnia 2021 roku, według danych GUS, Gmina Rudna liczyła 7 758 mieszkańców. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 roku w Gminie zamieszkiwało 7 477 osób.

Gęstość zaludnienia w roku 2021 wynosiła 36 osób na 1km², na przestrzeni ostatnich pięciu lat gęstość zaludnienia nie uległa zmianie.

Liczba ludności w ostatnich dziesięciu latach utrzymuje się na względnie stałym poziomie, w latach 2010-2019 obserwujemy bardzo nieznaczny wzrost liczby ludności (ryc. 3.), a od roku 2020 niewielki spadek. Wskaźnik zmiany liczby ludności na 1000 mieszkańców w roku 2021 wyniósł -4,5 i był najniższy w ostatnich pięciu latach (najwyższy wskaźnik: 5,6 odnotowano w 2018 roku).

Ryc. 3. Ludność według miejsca zamieszkania

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Obserwowany niewielki spadek liczby ludności wynika z dwóch zjawisk, które obserwujemy w ostatnich latach – ujemnego przyrostu naturalnego w latach 2019-2021,

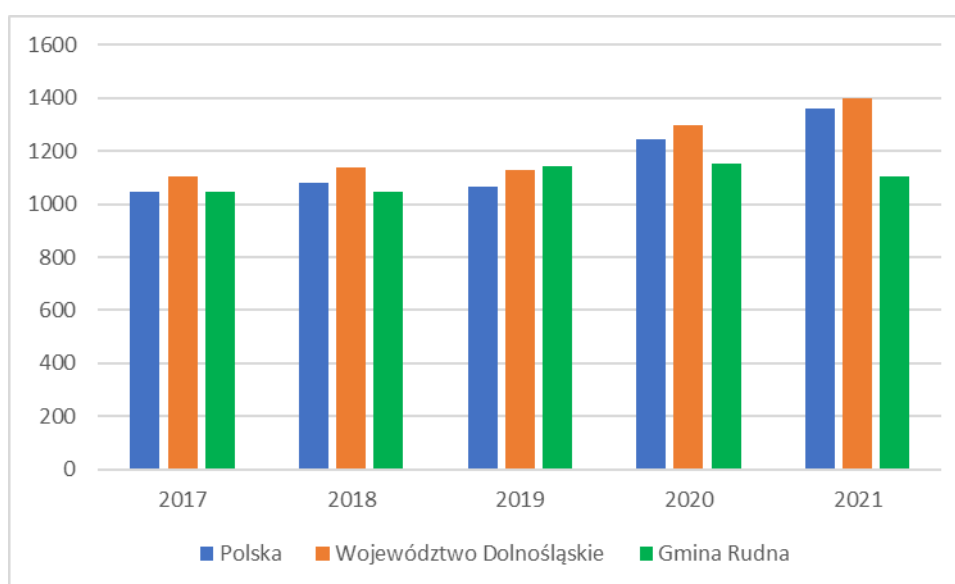
a więc przewagi zgonów nad urodzeniami oraz ujemnego salda migracji zaobserwowanego w roku 2021, a więc przewagi wymeldowań nad zameldowaniami nowych mieszkańców, osiedlających się na terenie Gminy (tabela 1.). Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 roku średnio w Polsce wyniósł -4,93, zaś w województwie dolnośląskim -5,52, co wskazuje, że trendy dla Gminy Rudna są nieco korzystniejsze niż dla kraju i województwa.

Tabela 1. Ruch naturalny i migracje w Gminie Rudna

Wyszczególnienie:	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,47	10,46	10,52	6,93	9,12
Zgony na 1000 ludności	10,47	10,46	11,42	11,55	11,04
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,00	0,00	-0,90	-4,62	-1,93
Zameldowania ogółem	111	105	126	86	94
Wymeldowania ogółem	94	85	87	81	98
Saldo migracji	17	20	39	5	-4
Saldo migracji na 1000 ludności	2,2	2,6	5,0	0,6	-0,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Uwagę zwrócić należy jednak na fakt, że współczynnik liczby zgonów, a więc zgony ogółem na 100 tys. osób – za wyjątkiem roku 2019 – był niższy niż średnio w kraju i województwie dolnośląskim. Wskaźnik ten w roku 2020 i 2021 nie wzrósł znacząco, co jest zdecydowanie efektem pozytywnym, gdyż współczynnik zgonów dla Polski i województwa dolnośląskiego znacząco wzrósł w latach 2020 i 2021, co jest efektem pandemii Covid-19 i ograniczeń w dostępie do ochrony zdrowia w związku z pandemią (ryc. 4.).

Ryc. 4. Zgony ogółem na 100 tys. osób

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

W latach 2017-2021 kobiety stanowiły 51% mieszkańców Gminy. Współczynnik feminizacji wynosił w tych latach 103.

Współczynnik małżeństw jest w Gminie Rudna nieznacznie wyższy niż średnio w kraju i województwie dolnośląskim, zaś współczynnik rozwodów (wskazany dla całego powiatu, ze względu na brak danych dla Gminy Rudna) nie odbiega od średnich dla województwa dolnośląskiego i kraju (tabela 2.).

Tabela 2. Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności

Małżeństwa na 1000 ludności	2017	2018	2019	2020	2021
Polska	5,0	5,0	4,8	3,8	4,4
Województwo dolnośląskie	4,8	4,9	4,8	3,7	4,4
Gmina Rudna	4,4	5,2	4,9	4,0	4,8
Rozwody na 1000 ludności	2017	2018	2019	2020	2021
Polska	1,7	1,6	1,7	1,3	1,6
Województwo dolnośląskie	2,1	1,9	2,1	1,7	1,7
Powiat lubiński	2,5	1,9	2,5	1,4	1,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

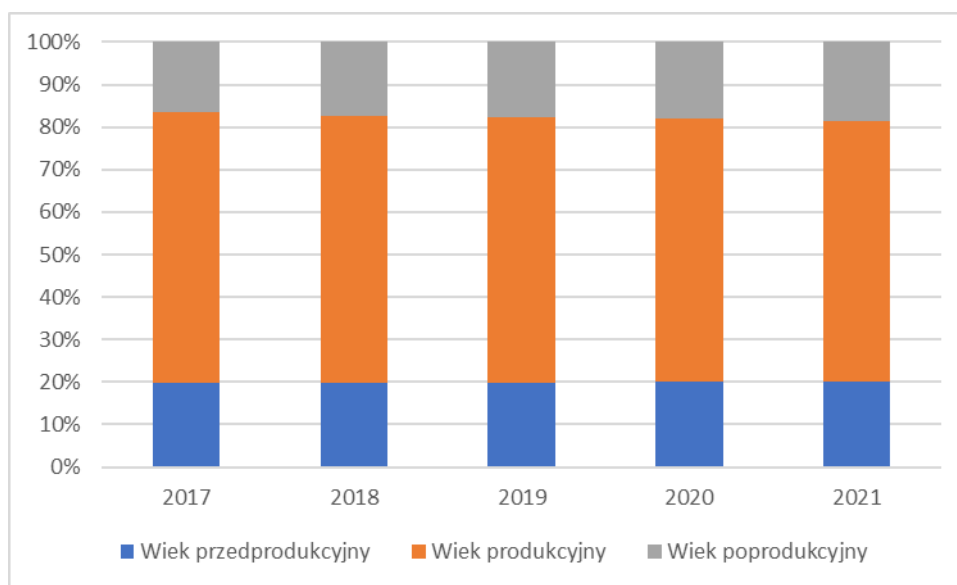
Analiza struktury ludności Gminy według grup wieku wskazuje, że społeczność Gminy Rudna się starzeje. W najmłodszych kategoriach wiekowych (0-9 lat) widać spadek liczby ludności, spadek widoczny jest wśród młodych dorosłych (15-34 lata), zaś wzrost liczby ludności obserwowany jest w kategoriach seniorów (tabela 3.).

Z perspektywy demograficznej niezwykle istotna jest struktura ludności według ekonomicznych grup wieku. Analizując dane dla lat 2017-2021 zauważamy utrzymywanie się na względnie stałym poziomie udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogóle ludności, nieznaczny spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym oraz niewielki wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (ryc. 5.).

Tabela 3. Ludność Gminy Rudna wg grup wieku

Wyszczególnienie:	2017	2018	2019	2020	2021
0-4	411	404	397	383	364
5-9	487	476	448	445	436
10-14	403	442	484	504	502
15-19	411	404	397	384	399
20-24	531	537	503	498	462
25-29	563	554	566	537	507
30-34	619	589	569	552	561
35-39	612	626	616	641	634
40-44	591	606	624	634	646
45-49	531	551	573	565	568
50-54	463	442	457	472	497
55-59	581	561	523	469	444
60-64	469	465	501	546	551
65-69	381	412	418	414	426
70-74	233	282	292	309	322
75-79	162	144	143	147	165
80-84	147	150	145	147	128
85 i więcej	147	140	150	146	146

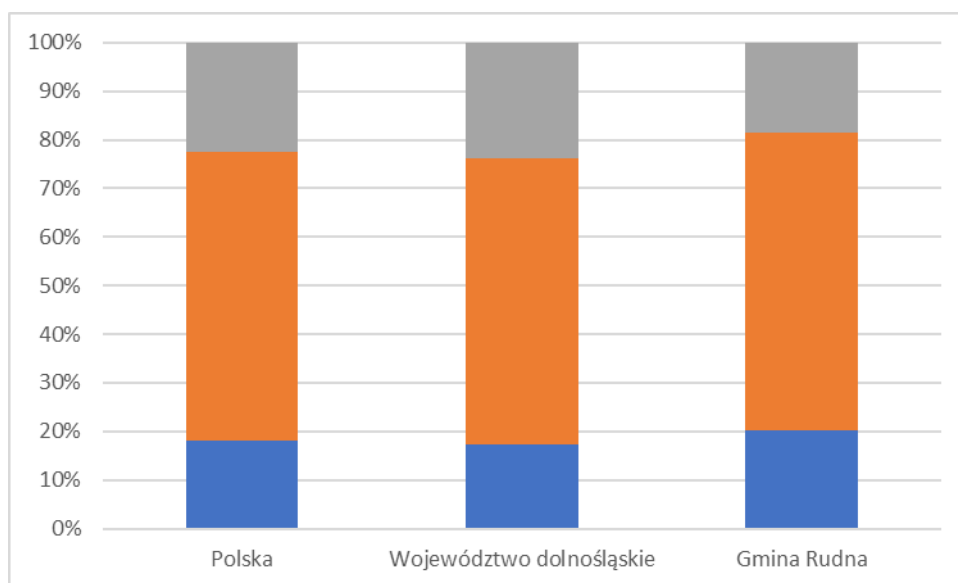
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Ryc. 5. Ludność Gminy Rudna wg ekonomicznych grup wieku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Gmina Rudna cechuje się nieco bardziej korzystną strukturą ludności niż województwo dolnośląskie oraz Polska (ryc. 6.). Większy jest w Gminie Rudna udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a mniejszy w wieku poprodukcyjnym niż średnio w województwie dolnośląskim i kraju. Tendencje są jednak podobne i społeczność Gminy Rudna będzie się starzała.

Ryc. 6. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności w roku 2021

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Na fakt starzenia się społeczności Gminy Rudna wskazuje wzrost wskaźników obciążenia demograficznego. Rośnie liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, a za ten wzrost odpowiada głównie wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Wzrost widać w przypadku wskaźników liczby ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym i na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (tabela 4.).

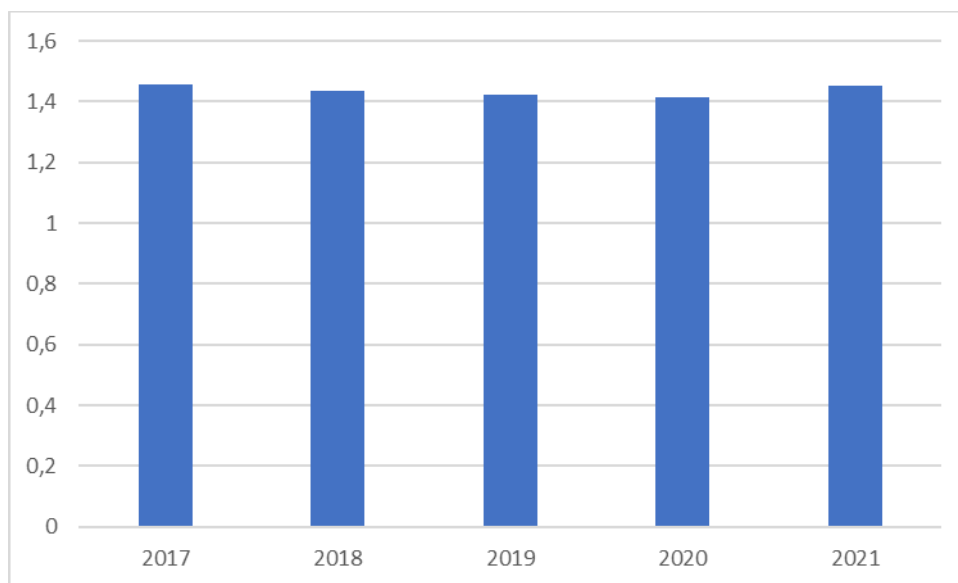
Tabela 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Wskaźniki:	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	57,3	59,2	60,1	61,6	63,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	82,8	87,0	88,6	90,1	92,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	25,9	27,5	28,2	29,2	30,3
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	19,9	21,1	21,5	22,0	22,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Na stałym poziomie utrzymuje się tzw. potencjał pielęgnacyjny, a więc liczba kobiet w wieku 45–64 lata w stosunku do liczby kobiet w wieku 65+. W 2021 roku na jedną kobietę

w wieku 65+ przypadało 1,45 kobiety w wieku 45-64 lata, a więc w takim wieku, w którym najczęściej kobiety podejmują się zadań o charakterze opiekuńczym (ryc. 7.). Podkreślić jednocześnie należy, że coraz częściej zadania opiekuńcze wykonują znacznie starsze kobiety – ze względu na wydłużanie się trwania życia często opiekunkami dla swoich rodziców lub/i mężów są kobiety w wieku 65+.

Ryc. 7. Potencjał pielęgnacyjny w Gminie Rudna: liczba kobiet w wieku 45–64 lata w stosunku do liczby kobiet w wieku 65+

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Gmina Rudna cechuje się stabilną liczbą ludności, a tendencje demograficzne są nieco bardziej korzystne niż w województwie dolnośląskim i całym kraju. Zwrócić należy jednak uwagę, że społeczność Gminy starzeje się, co wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na usługi wspierające seniorów i stanowi znaczące wyzwanie dla instytucji pomocy społecznej.

1.2.2. Sytuacja gospodarcza

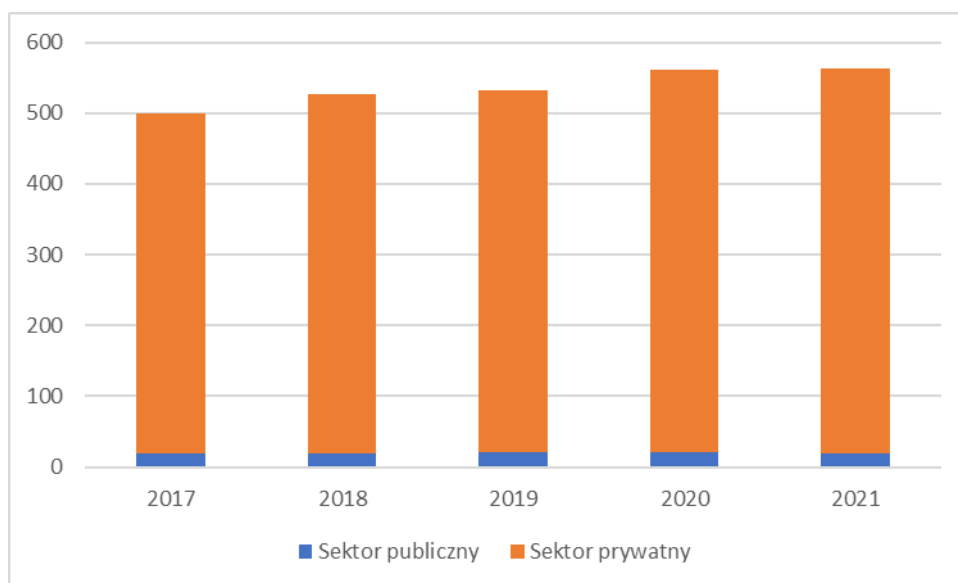
Z perspektywy występowania problemów społecznych i możliwości ich rozwiązywania istotne znaczenie ma kondycja gospodarcza oraz rozwój ekonomiczny w wymiarze lokalnym. Gmina Rudna, usytuowana jest w zielonym sercu Zagłębia Miedziowego, stanowi dobre miejsce do inwestowania w rozwojowy biznes. Samorząd oferuje profesjonalną i sprawną obsługę administracyjną, ułatwienia podatkowe, pomoc w budowie i rozbudowie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności, bardzo dobrze rozwiniętą sferę usług

publicznych i wiele innych udogodnień dla przedsiębiorców. Miejscowości leżące na terenie Gminy Rudna są bardzo dobrze skomunikowane z najważniejszymi miastami regionu. Dzięki temu centralnemu położeniu i bliskości drogi ekspresowej S3, Rudna stanowi idealną bazę dla firm, które mają codzienny kontakt z partnerami biznesowymi z obszaru Zagłębia Miedziowego. Nowo wybudowana przeprawa drogowa przez Odrę w Radoszycach, łącząca Dolny Śląsk z regionem leszczyńskim a dalej z Wielkopolską, stanowi dodatkowy atut¹⁰.

Gmina powiązana jest z gospodarką miedziową. Częściowo na obszarach należących do Gminy znajduje się największy w Europie zbiornik unieszkodliwiania odpadów poflotacyjnych „Żelazny Most” należący do KGHM Polska Miedź S.A. Składowana jest tam zmielona na drobny piasek skała pozostała po odzyskaniu z niej rudy miedzi. Docelowo powierzchnia zbiornika ma wynosić ok. 2000 ha, a objętość 1 mld m³. W obrębie gminy działa również Huta Miedzi Cedynia, gdzie wytwarzane są walcowane produkty miedziowe.

Analizę sytuacji gospodarczej w Gminie Rudna przeprowadzić należy opierając się na wskaźnikach dotyczących gospodarki i rozwoju przedsiębiorczości. Na dzień 31 grudnia 2021 roku w Gminie Rudna funkcjonowały 563 podmioty gospodarki narodowej, w tym 20 z sektora publicznego i 543 z sektora prywatnego. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w ostatnich latach systematycznie rośnie, co wynika ze wzrostu liczby podmiotów prywatnych (ryc. 8.).

¹⁰ Gmina Rudna, <https://rudna.pl/zainwestuj-w-gminie/>.

Ryc. 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Rudna

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Aktywność podmiotów gospodarczych scharakteryzować należy opierając się na wskaźnikach dotyczących podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, działających w Gminie Rudna (tabela 5.). Liczba tych podmiotów rośnie (co wskazano na ryc. 8.), rośnie również liczba tych podmiotów na 10 tys. ludności – z 654 w 2017 roku do 735 w roku 2021. Wskazuje to na fakt, że wzrost liczby podmiotów wiąże się z rozwojem przedsiębiorczości. Wskazuje na to również dynamicznie rosnący wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 1 000 osób w wieku produkcyjnym.

Działające podmioty gospodarcze należą do podmiotów małych – w 2021 roku 95,4% tych podmiotów zatrudniało do 9 osób, a tylko 5,2% powyżej 49 osób. Dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – w 2021 roku działalność gospodarczą prowadziło 401 osób fizycznych, a wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców wzrósł do 57. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych utrzymuje się na względnie stałym poziomie i w 2021 roku wyniósł 70,4. Nowo rejestrowane podmioty przeważają na jednostkami wykreślanymi z rejestru REGON. W roku 2021 zauważamy znaczący spadek wskaźnika jednostek nowo zarejestrowanych na 10 tys. ludności, ale jednocześnie spadek wskaźnika jednostek wykreślanych. Może wiązać się to z pandemią Covid-19. Wskazać należy jednocześnie na dużą liczbę instytucji otoczenia biznesu

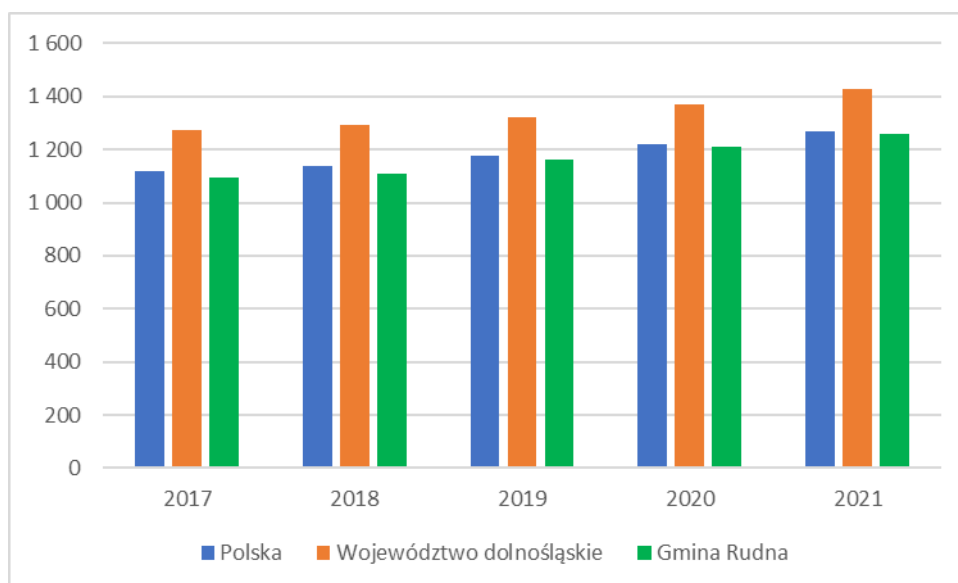
przypadających na 10 tys. przedsiębiorstw – w 2021 roku było to aż 1281 podmiotów, podczas gdy średnio w kraju 848, a w województwie dolnośląskim 1 385.

Analiza liczby podmiotów gospodarczych w Gminie Rudna, na tle województwa dolnośląskiego i kraju wskazuje, że tendencje rozwojowe gospodarki są podobne jak w kraju i nieco gorsze niż w województwie dolnośląskim. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. ludności jest podobna do średniej krajowej i niższa niż średnia dla województwa dolnośląskiego (ryc. 9.). Niższa, szczególnie w 2021 roku, jest liczba nowo rejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców – 46 podmiotów, podczas gdy średnio w kraju 97, a w województwie dolnośląskim aż 106.

Tabela 5. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej funkcjonujących w Gminie Rudna

Wskaźniki:	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	654	686	690	729	735
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	102,8	109,2	110,5	117,8	119,8
Podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. mieszkańców	3,9	3,9	3,8	3,8	5,2
Udział podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących do 9 osób w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	94,7	94,9	95,0	95,1	95,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	446	478	475	511	517
Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem	68,2	69,7	68,8	70,1	70,4
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	66	85	62	72	46
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	49	50	58	37	44
Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	1 166,0	1 254,7	1 261,6	1 285,2	1 280,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Ryc. 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Analiza struktury sektorowej gospodarki może być przeprowadzona w oparciu o liczebność podmiotów gospodarki narodowej w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Największa liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Rudna prowadzi działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych oraz budownictwa. Większa liczba podmiotów dotyczy też branż takich, jak: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, pozostała działalność usługowa i produkcja oraz zatrudnianie pracowników przez gospodarstwa domowe. Dość liczna grupa podmiotów aktywna jest w branży rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (tabela 6.).

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej funkcjonujące w Gminie Rudna według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności

Sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności	2017	2018	2019	2020	2021
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	45	44	44	44	43
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	1
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	24	29	28	30	32
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	1	1	1
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	1	1	1
Sekcja F – Budownictwo	70	80	86	93	101
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	128	128	123	119	107
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	30	27	28	28	28
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12	14	12	12	11
Sekcja J – Informacja i komunikacja	4	5	4	5	7
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11	11	9	8	8
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	48	56	59	65	65
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	27	27	29	32	32
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	18	18	18	24	24
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	8	8	8	8
Sekcja P – Edukacja	14	12	14	13	17
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17	19	21	21	22
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19	16	16	16	15
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa i T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	47	54	53	61	64
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Podsumowując wskazać należy na znaczący potencjał gospodarczy Gminy Rudna oraz atrakcyjność inwestycyjną Gminy, co przełoży się może na dalszy rozwój gospodarczy, a tym samym wzrost zatrudnienia, spadek bezrobocia i wzrost dochodów mieszkańców.

1.2.3. Analiza finansowa dla Gminy Rudna

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej wymaga również przeprowadzenia analizy finansowej gminy, w zakresie wykazania zdolności do wykonywania zadań i zaspokajania potrzeb mieszkańców. W tym zakresie ważna jest równowaga budżetowa, która decyduje o samodzielności finansowej gminy. W 2021 roku dochody Gminy Rudna wyniosły 83 680

570,53 zł, zaś wydatki 73 518 274,47 zł. Dochody przeważały nad wydatkami w roku 2020 i 2021, ale w latach 2017-2019 miała miejsce niekorzystna sytuacja przewagi wydatków nad dochodami.

Szczegółową analizę dochodów i wydatków przeprowadzono dla lat 2017-2021, a wyniki przedstawiono w tabelach 7. i 8. Analiza dochodów i wydatków ogółem wskazuje, że w latach 2017-2019 wydatki przewyższały dochody, zaś od roku 2020 mamy do czynienia z wyższymi dochodami. W latach 2017-2021 dochody własne wynosiły – zależnie od roku – od 67 do 70% dochodów ogółem. Dochód na 1 mieszkańca systematycznie rośnie i najwyższy był w roku 2021 – wyniósł wówczas 10 743,43 zł. Udział podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych w dochodach gminy najwyższy był w 2017 roku i systematycznie maleje, natomiast udział podatku od nieruchomości w dochodach gminy systematycznie rośnie (tabela 7.).

Wydatki Gminy Rudna systematycznie rosną, natomiast wydatki o charakterze inwestycyjnym najwyższe były w roku 2018, a najniższe w 2020. Rosną oczywiście również wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca – w 2021 roku wydatki te wyniosły 9 438,73 zł (tabela 8.).

Analizując działy 852 - Pomoc społeczna, 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej oraz działy 855 – Rodzina podkreślić należy, że najwyższe dochody Gmina Rudna uzyskała w dziale 855 – Rodzina, co wiąże się z uzyskiwaniem dotacji z budżetu państwa na wypłatę świadczenia wychowawczego w ramach programu Rodzina 500+. We wskazanych działach uzyskane dochody nie pozwalały na pokrycie wszystkich wydatków. Najwyższe wydatki: 12 570 053,35 zł w 2021 roku, dotyczyły działu 855 – Rodzina, a 88% tych środków było rozdysponowanych na świadczenia na rzecz osób fizycznych. Wydatki w dziale 852 – Pomoc społeczna wyniosły w 2021 roku 2 116 515,31 zł, z czego 17% przeznaczone zostało na świadczenia na rzecz osób fizycznych.

Tabela 7. Informacje dotyczące dochodów budżetowych Gminy Rudna

Dochody:	2017	2018	2019	2020	2021
Dochody ogółem	52 842 782,98	60 039 007,28	65 389 843,13	71 431 140,64	83 680 570,53
Dochody własne	37 039 130,46	42 278 897,02	45 380 493,52	48 522 668,69	56 146 584,80
Dochody na 1 mieszkańca	6 833,41	7 754,97	8 390,84	9 164,89	10 743,43
Dochody własne gminy na 1 mieszkańca	4 789,75	5 460,98	5 823,24	6 225,64	7 208,45
Dochody w dziale 852 - Pomoc społeczna	396 125,03	425 283,98	414 303,76	409 743,44	444 917,71
Dochody w dziale 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dochody w dziale 855 - Rodzina	7 540 577,89	8 183 852,20	9 545 564,48	11 659 060,23	11 563 369,40
Udział podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych w dochodach własnych gminy	23,0%	22,2%	21,7%	19,7%	18,9%
Udział podatku od nieruchomości w dochodach gminy	46,5%	46,1%	52,0%	56,1%	57,8%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

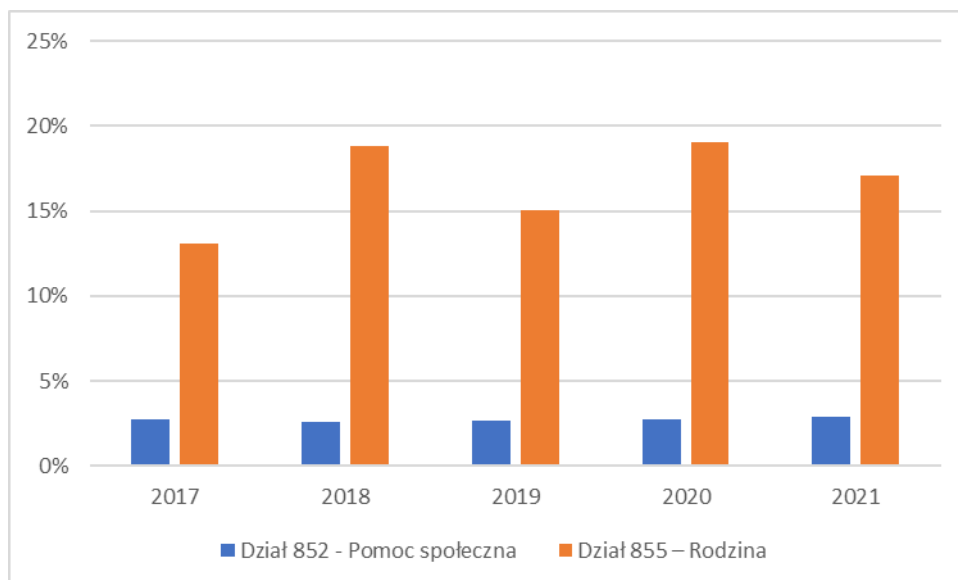
Tabela 8. Informacje dotyczące wydatków budżetowych Gminy Rudna

Wydatki:	2017	2018	2019	2020	2021
Wydatki ogółem	57 676 040,08	63 946 520,71	66 342 689,73	65 561 569,66	73 518 274,47
Wydatki majątkowe inwestycyjne	6 985 380,27	12 298 527,15	10 227 781,92	5 817 535,73	7 922 870,32
Wydatki na 1 mieszkańca	7 458,43	8 259,69	8 513,11	8 411,80	9 438,73
Wydatki w dziale 852 - Pomoc społeczna w tym:	1 581 817,34	1 663 814,71	1 778 653,60	1 802 321,20	2 116 515,31
- Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych	382 004,35	372 567,12	396 764,85	355 073,60	362 843,36
Wydatki w dziale 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	8 000,00	18 000,00	10 000,00	0,00	0,00
Wydatki w dziale 855 – Rodzina w tym:	7 555 516,90	12 047 979,15	9 986 748,62	12 500 257,19	12 570 053,35
- Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych	7 241 450,66	7 202 108,29	9 151 676,84	11 275 888,10	11 076 900,04

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Analizując udział wydatków na działy związane z pomocą społeczną i wsparciem rodziny w wydatkach ogółem Gminy Rudna wskazać należy na utrzymywanie się na stałym poziomie udziału wydatków na zadania związane z pomocą społeczną – w 2021 roku udział środków na te zadania w budżecie wyniósł 2,9%. Wahał się natomiast udział wydatków

na dział Rodzina – najwyższy był w roku 2020, kiedy wyniósł 20,1%, po czym w roku 2021 spadł do poziomu 17,1% (ryc. 10.).

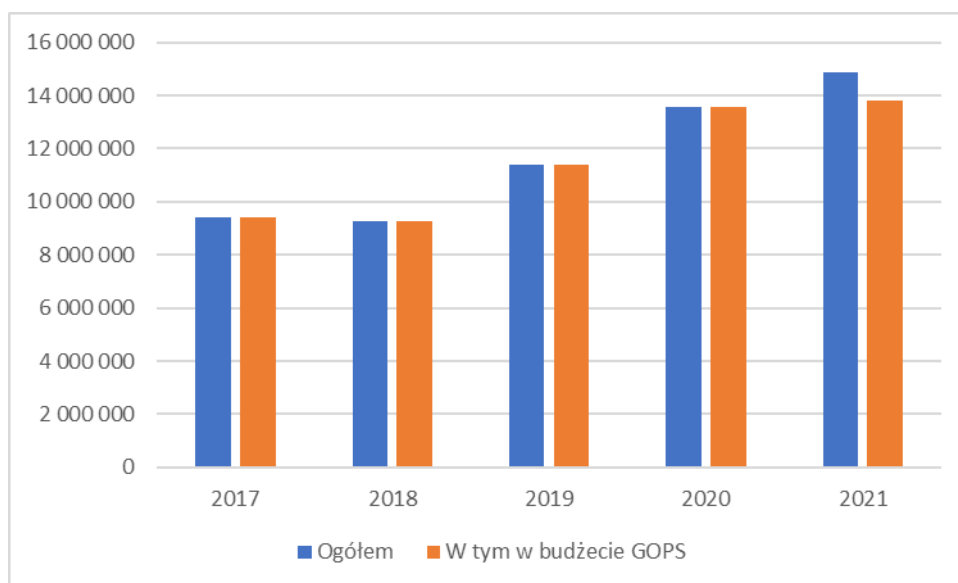

Ryc. 10. Udział wydatków na działy związane z pomocą społeczną i rodziną w ogóle wydatków Gminy Rudna w latach 2017-2021

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

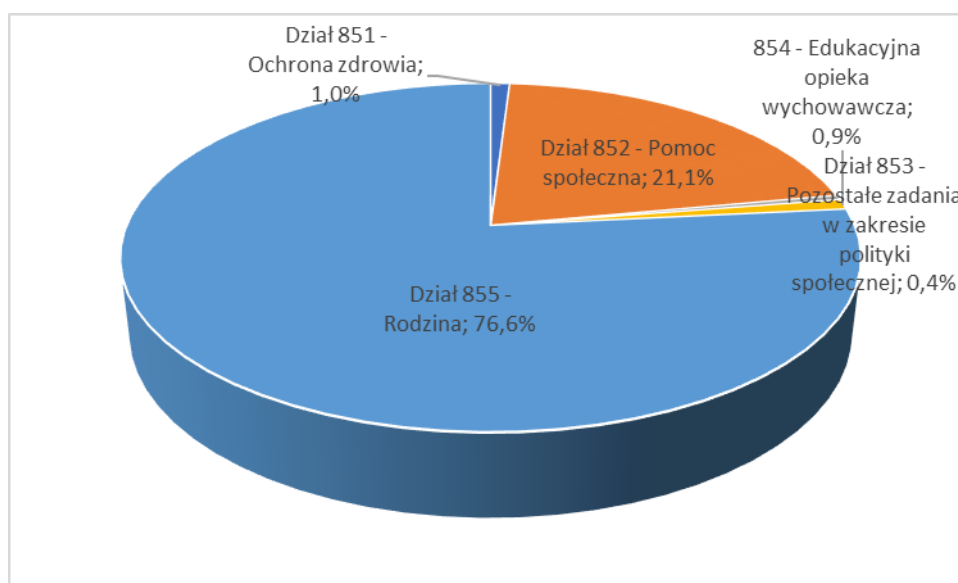
Wydatki na działania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych, w tym pomocą społeczną i wsparciem rodziny należy przeanalizować sięgając do Oceny Zasobów Pomocy Społecznej przygotowywanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Środki tam wykazane na zadania związane z pomocą społeczną i wsparciem rodziny to przede wszystkim wydatki w dziale 855 – Rodzina oraz dziale 852 – Pomoc społeczna, ale również w działach: 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 851 – Ochrona zdrowia oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza.

W roku 2021 wydatki wyniosły łącznie 14 863 432,00 zł, co stanowiło 20,2% ogółu wydatków Gminy Rudna. Wydatki na zadania związane z pomocą społeczną i wsparciem rodziny systematycznie rosły (ryc. 11.). Niemalże cała pula środków pozostawała w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – w 2021 roku poza budżetem GOPS pozostała tylko pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym. Największy udział w wydatkach miały wydatki w dziale 855 – Rodzina (ryc. 12.).

Ryc. 11. Wysokość wydatków Gminy Rudna na zadania związane z pomocą społeczną, wsparciem rodziny i innymi obszarami polityki społecznej

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2017-2021, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Ryc. 12. Wydatki Gminy Rudna na zadania związane z pomocą społeczną, wsparciem rodziny i innymi obszarami polityki społecznej w 2021 roku

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Wydatki w dziale 851 – Ochrona zdrowia dotyczą wydatków na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii. W wydatkach w dziale 852 – Pomoc społeczna największy udział mają wydatki na utrzymanie GOPS, domy pomocy społecznej oraz zasiłki, szczególnie zasiłki stałe, przysługujące osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy, jeżeli ich dochód jest niższy od kryterium dochodowego pomocy społecznej. W dziale

853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej umieszczono wydatki na dotację celową dla organizacji pożytku publicznego na zadania w zakresie pomocy społecznej. Z kolei wydatki w dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza dotyczą pomocy materialnej dla uczniów – o charakterze socjalnym oraz motywacyjnym. Wydatki w dziale 855 – Rodzina to największe wydatki w sferze pomocy społecznej i wsparcia rodziny. Główny wydatek stanowi tu świadczenie wychowawcze, wypłacane w ramach programu Rodzina 500+. Podkreślić należy, że od 1 czerwca 2022 roku obsługa świadczenia wychowawczego przejęta została przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, stąd w 2022 roku, a następnie w 2023, nastąpi znacząca obniżka wydatków Gminy w dziale Rodzina (jak również nastąpi obniżka wpływów z budżetu państwa, w związku z brakiem finansowania tego zadania). Większe pozycje w tym dziale dotyczą również wydatków na świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz wydatki na utworzenie i funkcjonowanie żłobka.

Podsumowując, wskazać należy na rosnący budżet wydatków związanych z pomocą społeczną i wspieraniem rodziny. W związku z kryzysem wywołanym pandemią Covid-19 oraz wojną w Ukrainie, rosnącą inflacją i ubożeniem gospodarstw domowych Gmina musi być przygotowane na konieczność świadczenia pomocy potrzebującym osobom i rodzinom. W tym kontekście istotna jest dbałość o zabezpieczenie określonych środków finansowych na zadania dotyczące pomocy społecznej i wsparcia rodziny.

1.2.4. Analiza polityki mieszkaniowej

Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych jest dla osób i rodzin jednym z kluczowych warunków zaspokojenia pozostałych potrzeb życiowych. W tym kontekście szczególnie ważne jest rozpatrzenie ilości i jakości zasobów mieszkaniowych w Gminie Rudna oraz prowadzonej polityki mieszkaniowej.

Gęstość zaludnienia w Gminie Rudna wynosiła w 2021 roku 36 osób na 1km², podczas gdy np. we Wrocławiu 2 195 osób na 1km², co pozwala mieszkańcom Gminy na korzystanie z komfortu życia w małych miejscowościach na dużej przestrzeni.

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w Gminie było 11 032 mieszkań, w tym 9 939 zamieszkałych i 210 niezamieszkałych.

W 2020 roku na terenie Gminy odnotowano 1 820 budynków mieszkalnych i 2 399 mieszkań, co wskazuje na fakt dużej liczby budynków jednorodzinnych. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkań rośnie, rośnie również liczba mieszkań na 1000 mieszkańców, choć wzrosty nie są znaczące i nie można mówić o wielkim boomie w zakresie budownictwa mieszkaniowego. Przeciętne mieszkanie liczy niecałe 90 m² i jest zamieszkiwane przez nieco ponad 3 osoby. Na jedną izbę przypadało w 2020 roku 0,74 osoby, co zapewnia względny komfort użytkowania mieszkania (tabela 9.).

Mieszkania w Gminie Rudna są dobrze wyposażone w instalacje, co jest warte podkreślenia ze względu na wiejski charakter gminy. 99% mieszkań ma dostęp do sieci wodociągowej, 97,4% do spłukiwanego ustępu, a 92,4% ma też łazienkę. Z centralnego ogrzewania korzystało w 2020 roku 80,5% mieszkań, a z gazu sieciowego 78,2% (tabela 10.). Podkreślić jednocześnie należy, że w latach 2017-2020 postęp w zakresie wyposażenia mieszkań w instalacje jest nieznaczny.

W 2021 roku na terenie powiatu lubińskiego sprzedano łącznie 972 lokale mieszkalne, w tym 269 na rynku pierwotnym. Średnia cena 1 m² lokalu mieszkalnego na terenie powiatu wyniosła w 2021 roku 4 622 zł, w tym 5 086 zł na rynku pierwotnym i 4 420 zł na rynku wtórnym¹¹.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Rudna – wskaźniki

Wskaźniki:	2017	2018	2019	2020
Budynki mieszkalne	1 704	1 730	1 793	1 820
Mieszkania	2 345	2 371	2 384	2 399
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	88,8	89,4	89,7	89,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	26,9	27,2	27,4	27,7
Mieszkania na 1000 mieszkańców	302,9	304,6	305,4	307,8
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,36	4,37	4,38	4,39
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,30	3,28	3,27	3,25
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,76	0,75	0,75	0,74

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

11 Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>. Brak danych dla poziomu gmin.

Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje – w% ogółu mieszkań

Instalacje:	2017	2018	2019	2020
Wodociąg	99,0	99,0	99,0	99,0
Ustęp spłukiwany	97,3	97,3	97,4	97,4
Łazienka	92,2	92,3	92,3	92,4
Centralne ogrzewanie	80,0	80,2	80,3	80,5
Gaz sieciowy	76,6	76,8	77,7	78,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

W kontekście wysokich i stale rosnących cen nabycia lokali mieszkalnych istotne znaczenie ma wsparcie osób o niskich dochodach w dostępie do lokali mieszkalnych. W 2021 roku Gmina Rudna posiadała 126 mieszkań komunalnych, w tym 17 lokali socjalnych. Liczba mieszkań komunalnych najwyższa była w roku 2019, następnie nastąpił spadek liczby lokali komunalnych, w tym socjalnych. Liczba wniosków składanych na mieszkania komunalne jest bardzo zróżnicowana, w 2021 roku na lokal socjalny oczekiwało 9 rodzin. W latach 2017-2021 tylko raz sąd wydał wyrok eksmisji bez wskazania lokalu socjalnego (tabela 11.).

Tabela 11. Informacje o mieszkaniach komunalnych i socjalnych w zasobach Gminy Rudna

Wydatki:	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkań komunalnych	112	120	146	121	126
W tym liczba mieszkań socjalnych	24	31	26	26	17
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	90	50	1	8	29
Liczba oczekujących na mieszkania socjalne	5	1	7	10	9
Liczba eksmisji bez wskazania lokalu socjalnego	0	0	0	1	0

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2017-2021, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Gmina wspiera również posiadaczy mieszkań poprzez wypłatę dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych oraz dodatków osłonowych.

Ważnym aspektem realizacji polityki mieszkaniowej i wsparcia osób potrzebujących jest posiadanie w zasobie mieszkaniowym mieszkań chronionych. W roku 2021 tworzone było mieszkanie chronione, które zostało oddane do użytku w kwietniu 2022 roku. Mieszkanie chronione wspierane przeznaczone jest dla 5 osób, przede wszystkim osób niepełnosprawnych i starszych. Według stanu na 30 listopada 2022 roku przebywają w nim

dwie osoby. Podkreślić należy, że ośrodek interwencji kryzysowej oraz mieszkanie chronione prowadzi powiat lubiński, a wsparcie jest dostępne dla mieszkańców Gminy Rudna.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi także politykę wsparcia osób w kryzysie bezdomności. Osoby bezdomne miały zorganizowane schronienie w Schronisku dla osób bezdomnych w Lubinie.

1.2.5. Analiza rynku pracy i bezrobocia

Analiza lokalnego rynku pracy, aktywności zawodowej, zatrudnienia i bezrobocia pozwala na wykazanie aktywności zawodowej członków społeczności lokalnej, możliwości w zakresie podejmowania zatrudnienia oraz konieczności wsparcia osób bezrobotnych, a więc osób pozostających bez zatrudnienia, chętnych i gotowych do podjęcia pracy.

Wiele danych dotyczących rynku pracy nie jest dostępnych dla poziomu gmin, ale dla poziomu kraju i województw, jak dane Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) lub dla poziomu powiatów, jak wiele opracowań powiatowych urzędów pracy.

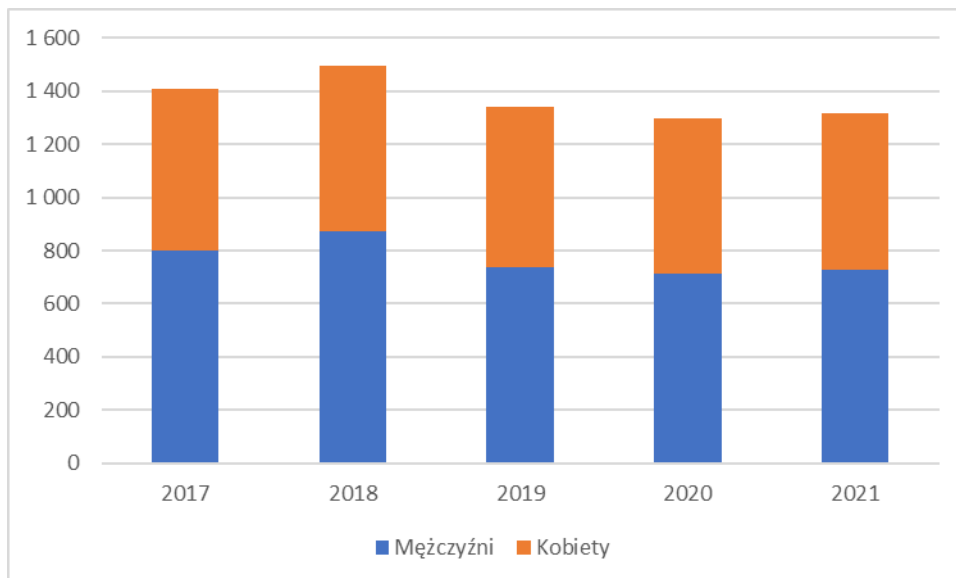
Wyniki BAEL wskazują, że 2021 roku na Dolnym Śląsku odnotować można 1 307 000 osób aktywnych zawodowo, w tym 1 234 000 osób w wieku produkcyjnym. 1 255 000 to osoby pracujące, zaś 52 000 to osoby bezrobotne. Analiza osób biernych zawodowo w kategorii 15-74 lata wskazuje, że do głównych przyczyn bierności należą emerytura (419 000 osób), nauka (150 000), choroba i niepełnosprawność (95 000) oraz obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (60 000).

Współczynnik aktywności zawodowej dla osób w wieku produkcyjnym na Dolnym Śląsku wyniósł w 2021 roku 81,5% i w latach 2017-2021 systematycznie rósł, od 75,9% w 2017 roku. Współczynnik wyższy jest dla mężczyzn – 84,9%, niż dla kobiet – 77,7%.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie dolnośląskim dla osób w wieku produkcyjnym w 2021 roku wyniósł 78,1% i również odnotował wzrost na przestrzeni ostatnich 5 lat (od 72,2% w 2017 roku). Wyższy jest wśród mężczyzn – 80,2%, niż kobiet – 75,2%.

Zgodnie z danymi GUS w 2020 roku w Gminie Rudna pracowało 1 407 osób, mniej niż w latach 2018-2019. 55,2% pracujących stanowili mężczyźni (ryc. 13.). Zwrócić należy uwagę, że mieszkańcy Gminy mogą też pracować poza jej terenem. Wskaźnik pracujących na 1000 ludności jest dla Gminy Rudna znacznie niższy niż dla Polski i dla województwa dolnośląskiego, w którym jest on szczególnie wysoki (ryc. 14.). Nie oznacza to jednak braku zatrudnienia

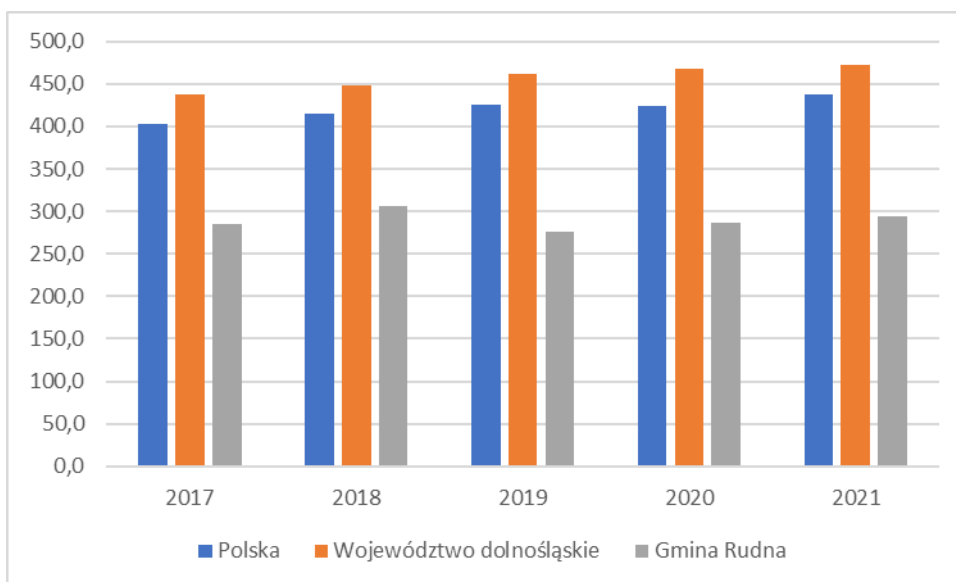
i miejsc pracy dla mieszkańców Gminy Rudna – wielu z nich pracuje poza Gminą, na terenie powiatu lub w pobliskich miejscowościach innych powiatów.

Ryc. 13. Pracujący w Gminie Rudna wg płci*

* Dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

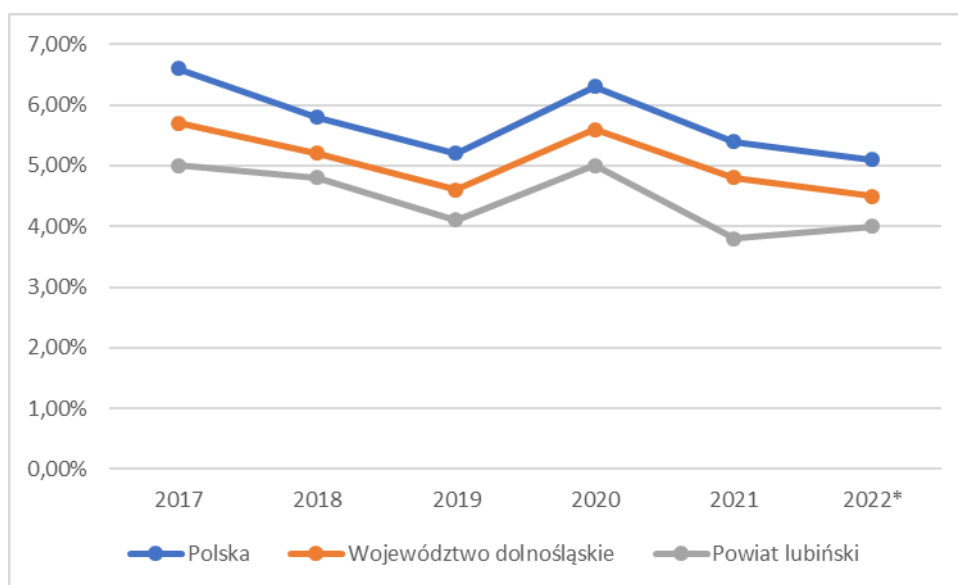
Ryc. 14. Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym*

* Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto nie jest wykazywane dla poziomu gmin, w powiecie lubińskim jest ono bardzo wysokie w związku z wysokimi wynagrodzeniami w sektorze miedziowym – w roku 2021 wyniosło 10 076,64 zł (w roku 2020: 8 920,41 zł), podczas gdy średnia dla województwa dolnośląskiego wyniosła 6 242,88 zł, a dla Polski 6 001,02 zł.

Największym problemem społecznym związanym z rynkiem pracy jest bezrobocie, czyli zjawisko społeczne polegające na tym, że osoby chętne i gotowe do pracy nie mają możliwości podjęcia zatrudnienia. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla powiatu lubińskiego na 30 września 2022 roku wyniosła 4,0% i była nieco niższa niż średnia dla kraju i województwa dolnośląskiego. W ostatnich latach stopa bezrobocia w powiecie utrzymuje się na poziomie niższym niż dla województwa dolnośląskiego. W roku 2020 odnotowano wzrost bezrobocia, wiążący się z pandemią Covid-19, ale już w 2021 roku zaobserwowano spadek bezrobocia (ryc. 15.).

Ryc. 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego

* Stan na 30.09.2022.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubinie zarejestrowanych były 1 334 osoby bezrobotne, a na 30 czerwca 2022 roku – 1 394. Odpowiednio 10,3% i 9,0% bezrobotnych stanowiły osoby z Gminy Rudna.

Wśród bezrobotnych z powiatu lubińskiego znacznie więcej jest kobiet – na dzień 30 czerwca 2022 roku stanowiły one aż 68,0% osób bezrobotnych. Aż 78,8% bezrobotnych należało do ustawowej kategorii bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Wśród bezrobotnych z terenu powiatu warto zwrócić uwagę na wybrane kategorie bezrobotnych, których cechy mogą utrudniać podjęcie zatrudnienia. Na dzień 30 czerwca 2022 roku 37,9% ogółu bezrobotnych stanowili bezrobotni długotrwale. Znaczące kategorie osób stanowili bezrobotni młodzi, do 30. roku życia oraz starsi, powyżej 50. roku życia – odpowiednio 22,4 i 27,3%. Wśród bezrobotnych znaczną liczbę stanowią osoby nieposiadające kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego – stanowili odpowiednio 23,8 i 25,0% bezrobotnych. Znaczący problem ze znalezieniem zatrudnienia mają osoby, w przypadku których kumulują się niekorzystne na rynku pracy cechy, np. młodzi bez kwalifikacji i doświadczenia czy starsi, długotrwale bezrobotni, bez kwalifikacji.

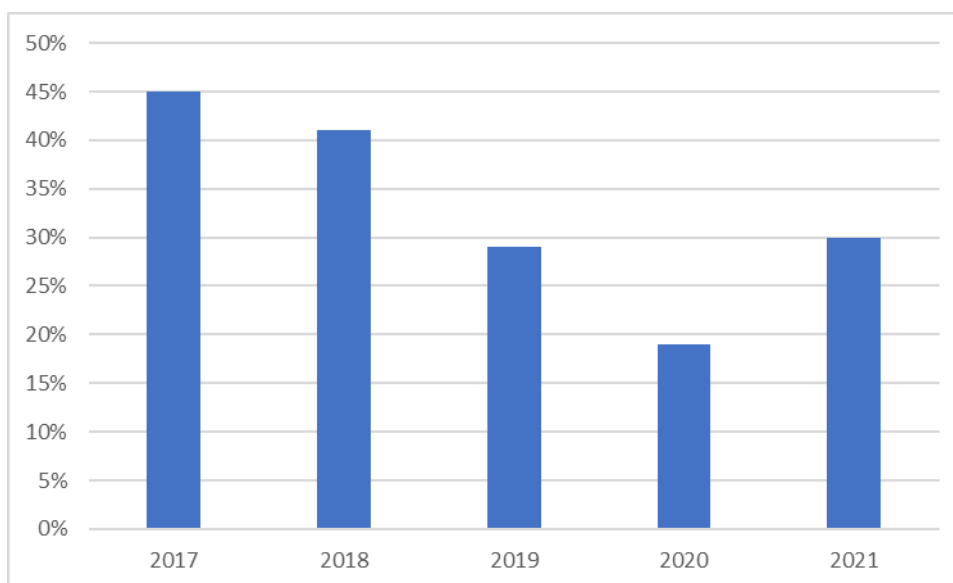
Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych dla Gminy Rudna wskazują, że liczba bezrobotnych maleje, a znaczący spadek zaobserwować można w roku 2021. Na 30 czerwca 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubinie zarejestrowanych było 125 mieszkańców Gminy. Wśród bezrobotnych przeważają kobiety – stanowiły 68,8% bezrobotnych. Widać więc, że kobiety mają znacznie większy problem ze znalezieniem zatrudnienia niż mężczyźni. Większość bezrobotnych – 87,2% na 30 czerwca 2022 roku – to osoby, które wcześniej pracowały. Tylko 17,6% miało prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Zwrócić należy również uwagę na liczbę osób z niepełnosprawnościami mających status bezrobotnych. Na 30 czerwca 2022 roku stanowiły one 5,6% bezrobotnych w ogóle. Osoby z niepełnosprawnościami częściej są bezrobotne i wymagają większego wsparcia w podjęciu zatrudnienia. Analiza dla lat 2017-2022 wskazuje, że zmalał udział osób młodych – do 30 roku życia – w ogólnej liczbie bezrobotnych, zaś wzrósł udział osób starszych – powyżej 50 roku życia. Systematycznie (za wyjątkiem roku 2021) malał udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób bezrobotnych w Gminie Rudna zestawiono w tabeli 12.

Tabela 12. Informacje o osobach bezrobotnych z Gminy Rudna

Bezrobotni:		31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2021	30.06. 2022
Razem		180	181	171	176	138	125
W tym kobiety		124	124	117	121	98	86
Ostatnio pracujący	Razem	148	149	142	153	123	109
	W tym kobiety	99	98	96	103	85	74
Zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	Razem	2	3	0	3	1	1
	W tym kobiety	0	1	0	3	1	1
Z prawem do zasiłku	Razem	17	22	26	29	20	22
	W tym kobiety	10	17	17	20	14	16
Osoby niepełnosprawne		10	7	7	5	11	7
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki		9	3	6	15	8	0
Osoby do 30 roku życia		56	53	56	55	42	33
Osoby powyżej 50 roku życia		34	46	39	38	33	38
Osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia		49	55	42	34	32	31
Osoby długotrwale bezrobotne		100	94	79	78	70	53

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lubinie, <https://lubin.praca.gov.pl/statystyki-i-analizy/statystyki-lokalne>.

Osoby bezrobotne, szczególnie nieposiadające prawa do zasiłku dla bezrobotnych, narażone są na ubóstwo i wykluczenie społeczne, stąd często korzystają ze wsparcia pomocy społecznej. Instytucje pomocy społecznej i rynku pracy współdziałają wówczas w procesie aktywizacji osób bezrobotnych. O zasięgu bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej świadczy wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Wskaźnik ten do roku w latach 2017-2020 dynamicznie malał, osiągając w 2020 roku poziom zaledwie 19,0%, ale w 2021 roku obserwujemy wzrost jego wartości. Wskazuje to na fakt, że bezrobocie nadal pozostaje problemem społecznym w Gminie Rudna.

Ryc. 16. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2021, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

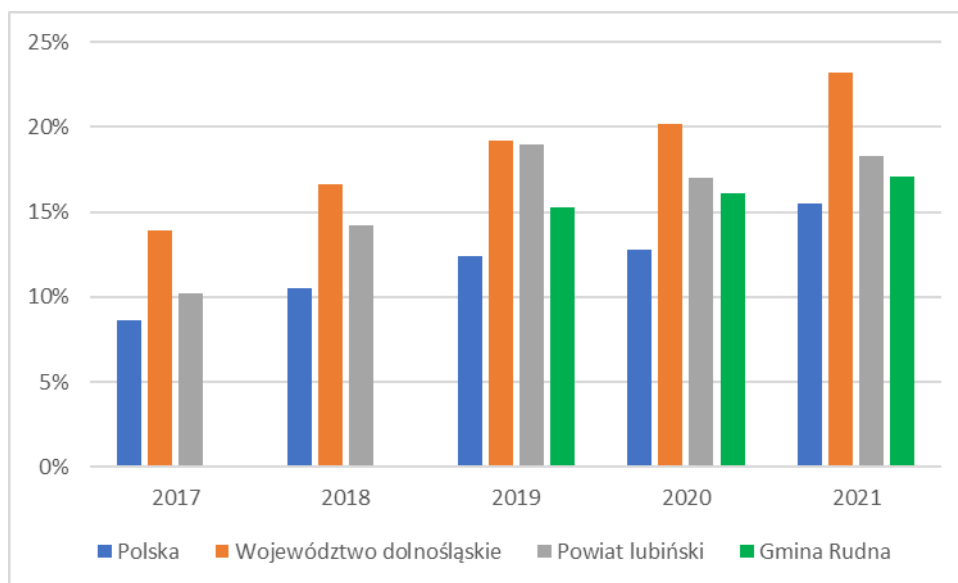
Położenie w okręgu miedziowym ma dobry wpływ na rynek pracy w Gminie Rudna. Mieszkańcy mogą podejmować pracę na terenie Gminy, ale również poza nim, m.in. w Lubinie czy Polkowicach. Sytuację na rynku pracy należy ocenić jako bardzo dobrą, jednak zwrócić należy uwagę na występowanie zjawiska bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego i znaczną liczbę osób bezrobotnych nieposiadających prawa do zasiłku dla bezrobotnych, często wymagających wsparcia pomocy społecznej.

1.2.6. Charakterystyka systemu opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz oświaty

Oferta opiekuńcza i edukacyjna Gminy Rudna obejmuje następujące placówki: Żłobek Gminny w Rudnej (który działa od 2019 roku), dwa przedszkola publiczne: Przedszkole Gminne w Rudnej i Przedszkole Gminne w Chobieni oraz dwie szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rudnej oraz Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Chobieni, które są prowadzone przez gminę. Ponadto na terenie Gminy znajduje się Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Rudnej prowadzony przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Żłobek Gminny w Rudnej ma 36 miejsc, w na dzień 30 września 2022 roku uczęszczało do niego 36 dzieci. Żłobek nie pokrywa w pełni zapotrzebowania na opiekę żłobkową na terenie Gminy, na koniec 2021 roku brakowało 17 miejsc w żłobku.

Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w 2021 roku w Gminie Rudna wyniósł 17,1%, mniej niż w powiecie lubińskim (18,3%) i województwie dolnośląskim (23,2%). Po utworzeniu żłobka wskaźnik odsetka dzieci objętych opieką żłobkową w Gminie Rudna jest wyższy niż średnia krajowa, ale niższy niż średnia dla województwa dolnośląskiego i powiatu lubińskiego (ryc. 17.)

Ryc. 17. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Na dzień 30 września 2022 roku do przedszkoli uczęszczało 326 dzieci, zaś do szkół 671 dzieci. Dwoje dzieci uczęszczających do przedszkoli miało opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju, zaś 3 dzieci z przedszkoli i 14 ze szkół miało orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego (tabela 13.).

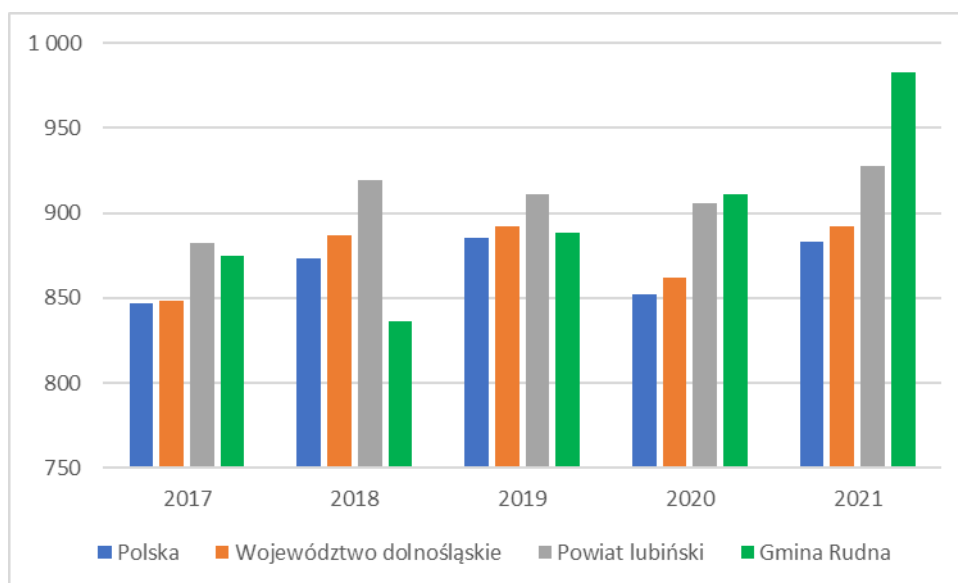
Tabela 13. Liczba uczniów ogółem i uczniów wymagających kształcenia specjalnego w placówkach oświatowych Gminy Rudna

Szkoła/przedszkole	Rok szkolny 2021/2022 Stan na 30.09.2021			Rok szkolny 2022/2023 Stan na 30.09.2022		
	Liczba uczniów ogółem	Liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego	Liczba uczniów z opinią o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju	Liczba uczniów ogółem	Liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego	Liczba uczniów z opinią o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju
Przedszkole Gminne w Rudnej	200	1	2	201	1	2
Przedszkole Gminne w Chobieni	112	2	0	125	2	0
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rudnej	411	5	0	403	5	0
Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Chobieni	289	8	0	268	9	0

Źródło: Urząd Gminy Rudna.

Z wyników naboru do szkół i przedszkoli wynika, że potrzeby edukacyjne dzieci, które są mieszkańcami Gminy Rudna są zaspokajane. Nauka w szkołach odbywa się w systemie jednozmianowym jedynie w Szkole Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Chobieni jedna klasa z klas nauczania początkowego uczy się na drugą zmianę, ale lekcje kończy o godz. 14.15. Szkoły nie mają dostępu do Internetu w technologii LTE, ale mają dostęp do Internetu o prędkości 100 Mb/s.

Dostępność do edukacji przedszkolnej można ocenić posiłkując się wskaźnikami dotyczącymi korzystania z przedszkoli. W roku 2021 na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat do przedszkoli w Gminie Rudna uczęszczało 983 dzieci, zaś w województwie dolnośląskim 892, a w Polsce 883. Od roku 2020 wskaźniki dla Gminy Rudna znacząco przewyższają wskaźniki dla kraju i województwa dolnośląskiego (ryc. 18.).

Ryc. 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Jakość edukacji szkolnej można przeanalizować też w oparciu o wyniki egzaminu ósmoklasisty. Średnie wyniki w 2022 roku dla szkół w Gminie Rudna były niższe niż średnie wyniki dla powiatu lubińskiego (tabela 14.). Wskazuje to na konieczność działań w zakresie poprawy efektywności kształcenia.

Tabela 14. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 roku

Wynik	Gmina Rudna	Powiat lubiński
Średni wynik egzaminu 8-klasisty język polski	54,83	58,85
Średni wynik egzaminu 8-klasisty matematyka	49,94	57,03
Średni wynik egzaminu 8-klasisty język angielski	62,50	69,28

Źródło: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 r., <https://oke.wroc.pl/aktualnosci/egzamin-osmoklasisty-41/>.

Ofertę edukacyjną Gminy Rudna uzupełnia oferta powiatu lubińskiego w zakresie szkół ponadpodstawowych, a także dostępu do poradni psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego. Podkreślić należy, że młodzież z terenu Gminy może uczyć się również poza terenem powiatu lubińskiego.

1.2.7. Analiza lokalnego systemu ochrony zdrowia

Mieszkańcy Gminy Rudna mają zapewnioną podstawową opiekę medyczną i szeroki dostęp do lekarzy specjalistów. Na terenie Gminy działają dwie przychodnie prowadzone przez spółkę Cuprum-Med: Przychodnia w Rudnej oraz Przychodnia w Chobieni. Placówki są wspierane finansowo przez budżet samorządu. Gmina wyposaża je w najnowszy sprzęt diagnostyczny oraz wykupuje dla mieszkańców dodatkowe wizyty lekarskie, poza kontraktem z NFZ. Opiekę szpitalną mieszkańcy Gminy mają zapewnioną w powiatowym mieście Lubinie lub innych pobliskich miejscowościach.

Wskaźniki dotyczące opieki medycznej wskazują na zapewniony dostęp do opieki medycznej. W Gminie Rudna funkcjonują 2 przychodnie, co daje wskaźnik 3 przychodni w przeliczeniu na 10 tys. ludności. Liczba porad lekarskich znacząco spadła w 2020 roku, prawdopodobnie w związku z pandemią Covid-19 (tabela 15.).

Statystyki dotyczące personelu medycznego – lekarzy, pielęgniarek i położnych są dla powiatu lubińskiego korzystniejsze niż dla Polski i Dolnego Śląska. Liczba lekarzy na 10 tys. ludności w powiecie lubińskim wyniosła w 2020 roku aż 72,4, podczas gdy średnio w województwie dolnośląskim 57,5, a w kraju 59,9. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności w powiecie lubińskim wyniosła w 2020 roku 94,9, podczas gdy średnio w województwie dolnośląskim 69,8, a w kraju 74,4.

Tabela 15. Wskaźniki dotyczące opieki zdrowotnej

Wskaźniki	2017	2018	2019	2020	2021
Przychodnie na 10 tys. ludności	3	3	3	3	bd.
Porady lekarskie ogółem	37 902	38 012	37 540	32 867	bd.
W tym porady lekarskie POZ ogółem	29 470	30 159	29 655	26 763	bd.
Ludność na aptekę ogólnodostępną	7 742	7 785	7 806	bd.	7 437

bd. – brak danych

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Dostęp do lokalnego systemu ochrony zdrowia i skuteczność leczenia mają wpływ na liczbę zgonów. Wskaźnik zgonów niemowląt w roku 2020, mimo pandemii Covid-19, był bardzo niski, jednak w roku 2021 wzrósł do najwyższego poziomu od 2017 roku – 6,6. To znacznie więcej niż średnia dla Polski (4,5) i województwa dolnośląskiego (3,9). W latach 2020-2021 obserwujemy znaczący wzrost wskaźnika zgonów ogółem na 1000 urodzeń

żywych, ale odsetek zgonów osób poniżej 60 roku życia zmalał. Spadł odsetek zgonów z powodu nowotworów, ale wzrost z powodu chorób układu krążenia (tabela 16.).

Tabela 16. Wskaźniki dotyczące zgonów w powiecie lubińskim

Wskaźniki:	2017	2018	2019	2020	2021
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	5,9	3,9	5,1	1,1	6,6
Zgony osób w wieku do 65 lat na 1000 ludności w tej grupie wiekowej	3,2	3,3	3,3	3,4	3,9
Zgony ogółem na 1000 urodzeń żywych	101,6	101,4	108,0	133,1	157,3
Odsetek zgonów wśród osób poniżej 60 roku życia	17,3	18,1	17,0	14,1	14,2
Zgony z powodu nowotworów ogółem na 100 tys. ludności	278,7	325,6	316,4	306,6	bd.
Zgony osób z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności	416,1	384,8	362,5	422,2	bd.

bd. – brak danych

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

1.2.8. Infrastruktura

Infrastrukturę gminną tworzą różnego rodzaju urządzenia i instytucje usługowe niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gminy.

Przez teren gminy nie przebiega żadna droga krajowa, ale przebiegają dwie drogi wojewódzkie:

- 292 Nowa Sól – Lisowice;
- 323 Leszno – Bolków.

Oprócz dróg wojewódzkich, sieć komunikacyjną tworzą liczne drogi powiatowe i gminne. Ich łączna długość w 2020 roku wyniosła około 250 km. Ponadto przez gminę przebiegają linie kolejowe: nr 273 relacji Wrocław – Szczecin, nr 289 Legnica – Rudna Gwizdanów oraz Przemysłowa Linia Kolejowa łącząca zakłady KGHM z Hutą Miedzi „Cedynia” w Orsku.

Mieszkańcy Gminy Rudna mieszkają w zasobach mieszkaniowych dobrze wyposażonych w infrastrukturę techniczną. W 2020 roku do wodociągu podłączone były wszystkie budynki mieszkalne, a do kanalizacji 99,5%. Z wodociągu i kanalizacji korzystało 99,9% mieszkańców. Z gazu sieciowego korzystało 83,6% ludności. W ustęp spłukiwany wyposażonych było 97,4% mieszkań, a w łazienkę 92,43% (tabela 17.). Wskaźniki te są bardzo wysokie, szczególnie, że Gmina Rudna jest gminą wiejską, a na terenach wiejskich wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest zwykle znacząco niższe.

Tabela 17. Wskaźniki dotyczące infrastruktury technicznej

Wskaźniki:	2017	2018	2019	2020
Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności	99,9	99,9	99,9	99,9
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	99,9	99,9	99,9	99,9
Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	81,5	81,6	82,4	83,6
Budynki mieszkalne podłączone wodociągu - w % ogółu budynków mieszkalnych	100,0	100,0	100,0	100,0
Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji - w % ogółu budynków mieszkalnych	98,8	100,0	99,4	99,5
Mieszkania wyposażone w ustęp spłukiwany - w % ogółu mieszkań	97,3	97,3	97,4	97,4
Mieszkania wyposażone w łazienkę - w % ogółu mieszkań	92,2	92,3	92,3	92,4
Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie - w % ogółu mieszkań	80,0	80,2	80,3	80,5
Mieszkania wyposażone w gaz sieciowy - w % ogółu mieszkań	76,6	76,8	77,7	78,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Istotny element infrastruktury stanowi również infrastruktura społeczna. Na terenie Gminy Rudna funkcjonuje żłobek, dwa przedszkola i dwie szkoły podstawowe – wszystkie instytucje prowadzone są przez gminę (szczegółowe informacje w rozdziale 1.2.6.).

Główną instytucją kultury w Gminie jest Centrum Kultury Gminy Rudna, powstałe w 2021 roku z połączenia Centrum Kultury w Rudnej oraz Chobieńskiego Ośrodka Kultury. Centrum zostało założone w celu zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz upowszechniania różnych dziedzin kultury. Centrum Kultury tworzy i upowszechnia różne dziedziny kultury, zaspokajając potrzeby i aspiracje społeczności lokalnej. Prowadzi działalność skoncentrowaną na promowaniu sztuki, edukacji, czynnego wypoczynku, turystyki i rekreacji. Zajmuje się ponadto współpracą z innymi gminami i miastami partnerskimi. Działają tutaj zespoły folklorystyczne, dziecięce zespoły taneczne, zespół rockowy, sekcja motocyklowa, pracownia wikliniarska ŁOZINA, pracownia tkacka BARDO, pracownia ceramiczna oraz różne kółka zainteresowań. Centrum Kultury prowadzi działalność w świetlicach wiejskich w poszczególnych miejscowościach, strzelnicy w Gwizdanowie, ORLIK-u w Rudnej.

Centrum Kultury jest organizatorem zajęć na Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Rudnej. Z bogatej oferty UTW mogą skorzystać wszyscy mieszkańcy w wieku 50 lat i więcej. UTW oferuje m.in. naukę języka angielskiego, zajęcia komputerowe, warsztaty z komunikacji, trening pamięci, szeroki wachlarz warsztatów artystycznych, wykłady popularno-naukowe, taniec i zajęcia fitness. W każdym miesiącu odbywają się wycieczki edukacyjno- krajoznawcze,

wyjazdy na koncerty i inne wydarzenia kulturalne, spotkania z ciekawymi ludźmi oraz zabawy integracyjne.

Centrum Kultury organizuje również imprezy okolicznościowe, m.in. Złot Motocykli w Gwizdanowie, Dożynki Gminne, Gminny Turniej Strzelecki, Gminny Turniej Piłki Siatkowej. Infrastrukturę sportową zapewniają kompleksy sportowe zlokalizowane przy szkołach. Dostęp do czytelnictwa zaspokajają biblioteki publiczne: Multimedialne Centrum Informacji w Rudnej oraz biblioteki w Chobieni, Nieszczytach, Orsku i Kliszowie. Wskaźniki dotyczące infrastruktury społecznej zestawiono w tabeli 18.

Tabela 18. Wskaźniki dotyczące infrastruktury społecznej

Wskaźniki:	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba domów i ośrodków kultury, klubów, świetlic	11	11	11	11	1
Liczba domów i ośrodków kultury, klubów, świetlic na 10 000 mieszkańców	14,2	14,1	14,1	14,7	1,3
Liczba placówek bibliotecznych (w tym filii)	5	5	4	4	4
Liczba placówek bibliotecznych na 10 000 mieszkańców	6,5	6,4	5,1	5,4	5,4
Pracownicy bibliotek	6	6	4	3	3
Księgozbiór bibliotek	50 640	51 715	31 457	31 798	32 897
Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	6 540,9	6 642,9	4 029,8	4 256,2	4 423,4
Czytelnicy bibliotek publicznych	1 434	1 392	636	578	539
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	185	180	82	77	72

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

1.2.9. Potencjał społeczności lokalnej

Istotnym elementem życia społecznego jest aktywność obywatelska, realizowana w ramach grup nieformalnych oraz w ramach organizacji pozarządowych, m.in. fundacji, stowarzyszeń, ochotniczych straży pożarnych, klubów sportowych, a także innych podmiotów np. kościołów i związków wyznaniowych.

Według rejestru REGON na terenie Gminy Rudna w 2021 roku funkcjonowały 33 stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz 5 fundacji. Liczba podmiotów pozarządowych w ostatnich utrzymuje się na stałym poziomie (tabela 19.). Krajowy Rejestr Sądowy w rejestrze

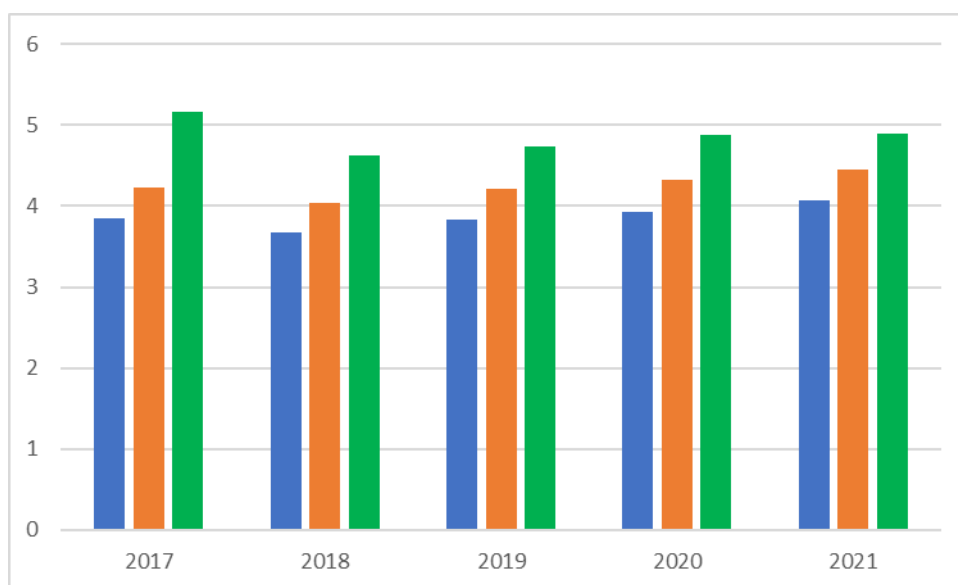
stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i zakładów opieki zdrowotnej na dzień 31 października 2022 roku wskazuje na 37 podmiotów pozarządowych¹².

Tabela 19. Wskaźniki dotyczące sektora pozarządowego wg rejestru REGON

Wskaźniki:	2017	2018	2019	2020	2021
Fundacje	4	4	4	5	5
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	36	32	33	33	33
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	0,52	0,52	0,13	0,13	0,00
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	5,17	4,62	4,74	4,88	4,90

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców jest w Gminie Rudna znacznie wyższa niż średnia krajowa i wojewódzka – taka sytuacja utrzymuje się w latach 2017-2021 (ryc. 19.).

Ryc. 19. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Gmina Rudna aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹³ Rada Gminy Rudna corocznie

¹² Krajowy Rejestr Sądowy, <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/index.html>.

¹³ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. z 2022 r. poz. 1327, tekst jednolity ze zm.

uchwala program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 wskazanej ustawy. Celem programu jest budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy Gminą Rudna a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na terenie Gminy Rudna lub na rzecz jej mieszkańców.

Gmina Rudna współpracuje z organizacjami pozarządowymi w różnych wymiarach, w tym zleca realizację zadań publicznych podmiotom trzeciego sektora. W roku 2021 na realizację zadań publicznych objętych programem współpracy przeznaczono środki finansowe w wysokości 181 500,00 zł. Ogłoszono 4 konkursy ofert, a finalnie organizacje pozarządowe zrealizowały 8 zadań publicznych, w tym 4 w obszarze wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i po jednym w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania, ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, turystyki i krajoznawstwa oraz ratownictwa i ochrony ludności. Współpraca Gminy Rudna z podmiotami sektora pozarządowego odbywała się również poprzez konsultowanie z organizacjami projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, promocję działalności organizacji pozarządowych na stronach internetowych Gminy Rudna, informowanie organizacji pozarządowych o możliwości pozyskania środków finansowych z innych źródeł oraz zasadach udzielania dotacji, a także udostępnianie organizacjom lokali i nieruchomości będących własnością Gminy¹⁴.

Aktywność społeczna przejawia się również w zaangażowaniu w wolontariat. Wolontariat organizowany jest w szkołach, w ramach szkolnych kół wolontariatu. Aktualnie w działania zaangażowanych jest 26 wolontariuszy. Wolontariusze realizują następujące działania:

- Czworonogi szCzekają” – zbiórka karmy dla zwierząt ze schroniska;
- „Podaj łapę”;
- „Pomóżmy zwierzętom leśnym przetrwać zimą”
- Zbiórka artykułów dla parafii z Ukrainy;
- Pola Nadziei – współpraca z Fundacją Wrocławskiego Hospicjum dla Dzieci;

14 Sprawozdanie z Realizacji Programu Współpracy Gminy Rudna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za 2021 rok, Gmina Rudna, Rudna 2022.

- Współpraca z Fundacją „Palium” Lubńskiego Hospicjum;
- Pomoc przy akcji „Kasztanobranie”;
- Pomoc w przygotowaniu kiermaszy charytatywnych (bożonarodzeniowego, wielkanocnego);
- „Szlachetna paczka” – wskazywanie rodzin, przygotowanie charytatywnego kiermaszu pierniczkowego;
- Udział w projekcie edukacyjnym „Psia lekcja” – zbiórka pieniędzy pod hasłem „Przyłóż łapę do czegoś dobrego” – cel: dogoterapia dla dzieci w szpitalach;
- Akcja od strażaka dla dzieciaka – współpraca;
- Całoroczna cykliczna pomoc w odrabianiu lekcji, nadrabianiu zaległości;
- Całoroczna cykliczna pomoc w świetlicy szkolnej: pomoc w opiece, organizowanie zabaw, głośne czytanie;
- Zorganizowanie żywej lekcji przyrody w świetlicy szkolnej;
- „Mogile pradiada ocal od zapomnienia” – zbiórka m.in. zniszczonego przekazywanego na Kresy;
- Akcja „Góra grosza”;
- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

Aktywizacji społeczności lokalnej służą również imprezy organizowane przez podmioty kultury, prowadzone przez samorząd terytorialny. Liczbę organizowanych imprez oraz uczestników zestawiono w tabelach 20. i 21. Wskazać należy, że liczba organizowanych imprez jest bardzo duża, co umożliwia osobom zainteresowanym kulturą skorzystanie z dogodnej dla siebie oferty. W latach 2020-2021 mamy do czynienia ze spadkiem liczby organizowanych imprez i znaczącym spadkiem liczby uczestników, co wiąże się z pandemią Covid-19.

Tabela 20. Imprezy organizowane przez podmioty kultury

Imprezy:	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	537	485	566	537	124
Seanse filmowe	2	0	1	2	0
Wystawy ogółem	12	13	8	0	1
Festiwale i przeglądy artystyczne	6	8	7	4	2
Koncerty	9	12	3	1	10
Prelekcje, spotkania, wykłady	5	5	8	13	0
Imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	83	105	148	169	45
Konkursy	114	99	96	69	15
Pokazy teatralne	1	4	3	7	1
Konferencje	1	0	0	0	0
Interdyscyplinarne	0	0	0	0	0
Warsztaty	291	233	288	265	50
Inne	13	6	4	7	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Tabela 21. Uczestnicy imprez organizowanych przez podmioty kultury

Uczestnicy:	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	18 761	19 171	11 476	6 646	5 461
Seanse filmowe	25	0	70	17	0
Wystawy ogółem	1 295	1 665	1 170	0	50
Festiwale i przeglądy artystyczne	2 560	2 666	835	15	280
Koncerty	6 000	5 000	150	200	2 400
Prelekcje, spotkania, wykłady	300	330	530	684	0
Imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	4 083	5 790	4 243	1 472	1 711
Konkursy	2 070	1 532	1 717	444	400
Pokazy teatralne	120	320	160	862	20
Konferencje	80	0	0	0	0
Interdyscyplinarne	0	0	0	0	0
Warsztaty	1 774	1 640	1 361	1 892	600
Inne	454	228	1 240	1 060	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

1.2.10. Potencjał sektora ekonomii społecznej i zdolność do realizacji usług społecznych

Zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej¹⁵ ekonomia społeczna to „działalność podmiotów ekonomii społecznej na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz świadczenia usług społecznych, realizowaną w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego i innej działalności o charakterze odpłatnym”. Do podmiotów ekonomii społecznej należą:

¹⁵ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, Dz.U. z 2022 r. poz. 1812.

- Spółdzielnie socjalne;
- Warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej;
- Centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej;
- Spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej;
- Organizacje pozarządowe, definiowane zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁶, z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych;
- Osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- Stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- Spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie¹⁷, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Na terenie Gminy Rudna funkcjonują liczne organizacje pozarządowe (dane liczbowe zaprezentowano w rozdziale 1.2.9.), które realizują również działania mieszczące się w zakresie ekonomii społecznej. Przede wszystkim jednak organizacje pozarządowe koncentrują się na działalności w zakresie sportu i rekreacji, kultury, a także ochrony przeciwpożarowej. Organizacje pozarządowe realizują działania samodzielnie, jak i we współpracy z Gminą Rudna.

¹⁶ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. z 2022 r. poz. 1327, tekst jednolity ze zm.

¹⁷

Baza Przedsiębiorstw Społecznych Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej nie wykazuje przedsiębiorstw społecznych na terenie Gminy Rudna.

Na terenie powiatu lubińskiego Krajowy Rejestr Sądowy¹⁸ wskazuje na dzień 15 listopada 2022 roku na działanie trzech spółdzielni socjalnych: Spółdzielnia Socjalna „Błysk” w Lubinie, Spółdzielnia Socjalna „Ekorus” w Osieku oraz Spółdzielnia Socjalna „Lux” w Księgnicach. Rejestry Wojewody Dolnośląskiego¹⁹ wskazują, że na terenie powiatu lubińskiego nie działają kluby i centra integracji społecznej. Na terenie powiatu, w Lubinie, działają 3 zakłady pracy chronionej²⁰, nie ma natomiast zakładów aktywności zawodowej²¹. Na terenie powiatu lubińskiego funkcjonuje 6 warsztatów terapii zajęciowej: 5 w Lubinie i jeden w Ścinawie. Podmioty te wspierają również mieszkańców Gminy Rudna²².

Gmina Rudna współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Kluczową formą współpracy jest zlecanie realizacji zadań publicznych, ale Gmina realizuje również współpracę w innych formach, w tym w ramach konsultacji czy udostępniania lokali i nieruchomości będących własnością Gminy.

W programie współpracy Gmina Rudna wskazuje na priorytetowe zadania publiczne, odnosząc się do zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²³. W 2022 roku były to zadania z zakresu: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej; nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego; turystyki i krajoznawstwa; ratownictwa i ochrony ludności oraz ochrony i promocji zdrowia²⁴. W ostatnich latach najwięcej zadań publicznych realizowanych było

18 Krajowy Rejestr Sądowy, <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/index.html>.

19 Rejestr klubów/centrów integracji społecznej, <https://bip.duw.pl/bip/rejestry-ewidencje-arc/wydzial-zdrowia-i-polit/rejestry/2048,Rejestr-klubowcentrow-integracji-spoecznej.html>.

20 Przyznanie statusu Zakładu Pracy Chronionej, <https://bip.duw.pl/bip/rejestry-ewidencje-arc/wydzial-zdrowia-i-polit/rejestry/2037,Przyznanie-statusu-Zakladu-Pracy-Chronionej.html>.

21 Przyznanie statusu zakładu aktywności zawodowej, <https://bip.duw.pl/bip/rejestry-ewidencje-arc/wydzial-zdrowia-i-polit/rejestry/2036,Przyznanie-statusu-zakladu-aktywnosci-zawodowej.html>.

22 Warsztaty terapii zajęciowej, <https://pcpr.powiat-lubin.pl/rehabilitacja/warsztaty-terapii-zajeciowej/>.

23 Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. z 2022 r. poz. 1327, tekst jednolity ze zm.

24 Uchwała Nr XL/276/2021 z dnia 21 listopada 2021 r. w sprawie uchwalenia programy współpracy Gminy Rudna z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022.

w sferze wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, jednak organizacje pozarządowe realizowały również zadania z innych obszarów.

Potencjału rozwoju sektora ekonomii społecznej można upatrywać w ekonomizacji działań organizacji pozarządowych oraz tworzeniu nowych podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, w tym przedsiębiorstw społecznych. Podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, mogą być włączone w realizację usług społecznych, z zakresu wskazanego ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych²⁵. Analiza dotychczasowych obszarów współpracy i działań realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz Gminę Rudna wskazuje, że podmioty ekonomii społecznej mogą przede wszystkim być włączone w działania w zakresie:

- Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- Edukacji, oświaty i wychowania;
- Ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- Turystyki i krajoznawstwa;
- Ratownictwa i ochrony ludności;
- Ochrony i promocji zdrowia.

²⁵ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, Dz.U. z 2019 r., poz. 1818.

1.3. Analiza stanu i skuteczności pomocy społecznej

1.3.1. Analiza na podstawie danych

Ustawa o pomocy społecznej²⁶ wskazuje, że pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Ustawa nakłada na gminę określone zadania w zakresie pomocy społecznej – zadania własne (w tym o charakterze obowiązkowym) oraz zadania zlecone z zakresu administracji samorządowej. Każda gmina ma obowiązek utworzenia i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej – instytucji realizującej zadania pomocy społecznej i powołanej do diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych. Dodatkowo zadania z tego zakresu realizują także inne podmioty publiczne, a także organizacje pozarządowe. Podkreślić należy, że działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych realizuje również samorząd powiatowy, wojewódzki i administracja rządowa.

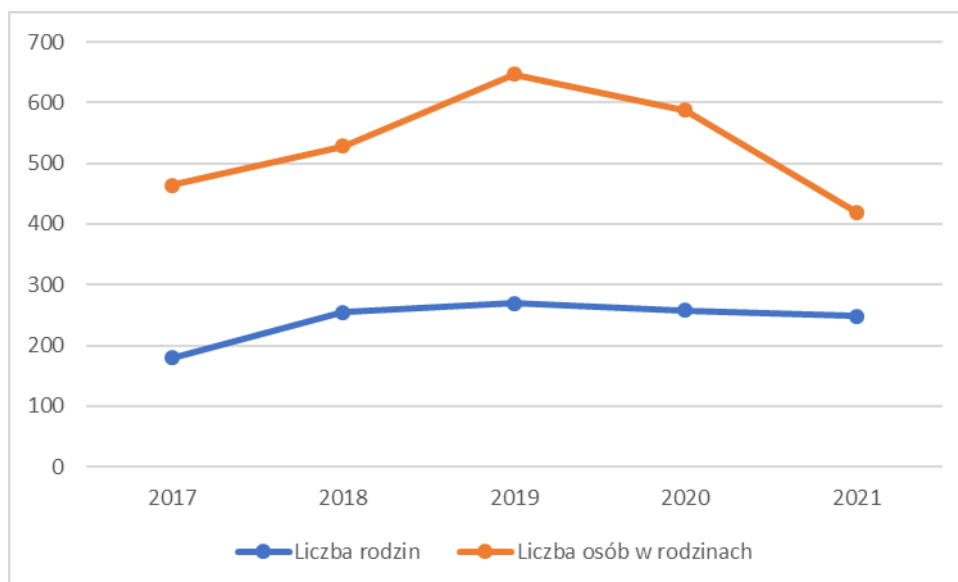
Podmiotem realizującym zadania pomocy społecznej w Gminie Rudna jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), zlokalizowany w Rudnej, przy pl. Zwycięstwa 5. Na koniec 2021 roku GOPS zatrudniał 16 pracowników, w tym 4 pracowników socjalnych i jednego asystenta rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej, przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych, świadczenia Za życiem, stypendiów i zasiłków szkolnych, zadania z zakresu pomocy osobom uprawnionym do alimentów, zadania w sferze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, w zakresie wypłaty dodatków mieszkaniowych i energetycznych oraz inne na rzecz wsparcia osób i rodzin. Pomoc społeczna to tylko jeden z obszarów działalności GOPS, stąd liczba mieszkańców korzystających z usług tej instytucji znacząco przewyższa liczbę klientów korzystających z pomocy społecznej.

Z pomocy społecznej w 2021 roku korzystało 248 rodzin, w których żyło 419 osób. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej była największa w 2019 roku i od tego

²⁶ Ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, Dz.U. z 2021 r., poz. 2268, tekst jednolity ze zm.

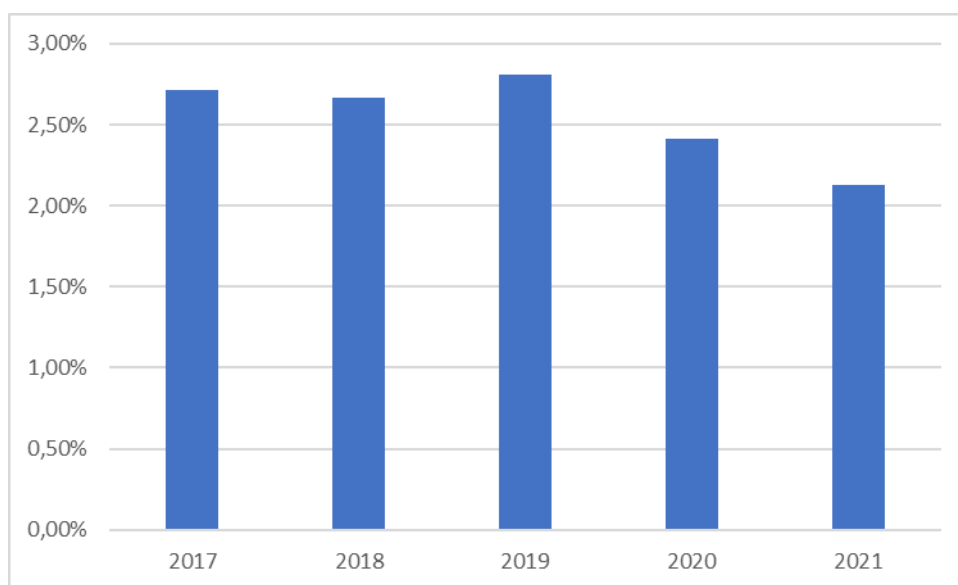
momentu minimalnie spadła. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy zmniejszyła się, co wskazuje na zwiększenie częstotliwości korzystania z pomocy społecznej przez rodziny mniejsze, w tym gospodarstwa jednoosobowe (ryc. 20.).

Ryc. 20. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

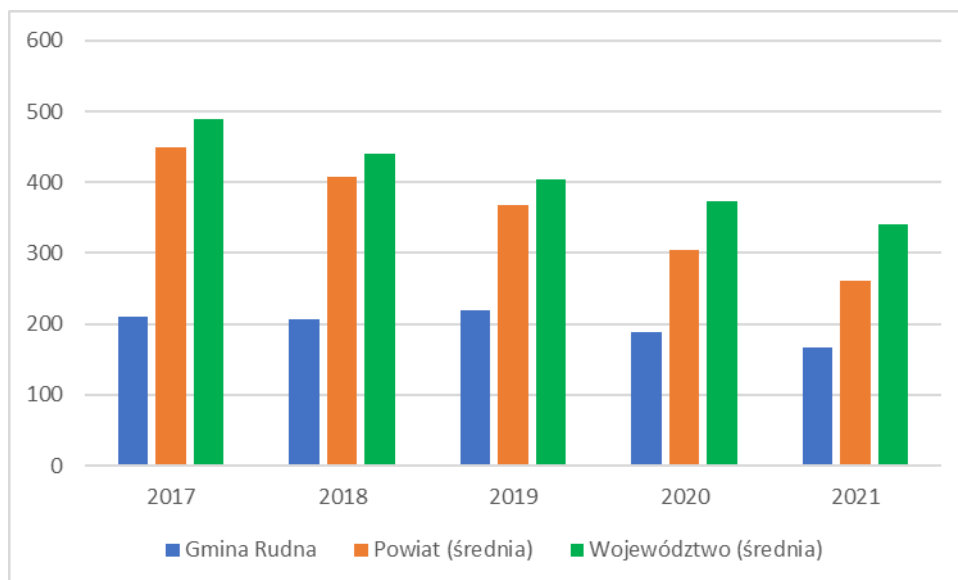
Wskaźnik deprivacji lokalnej, wskazujący na liczbę pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców, w 2021 roku wyniósł 2,13% i był najniższy w okresie 2017-2021. Najwyższy wskaźnik – 2,81% odnotowano w 2019 roku (ryc. 21.).

Ryc. 21. Wskaźnik deprivacji lokalnej

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

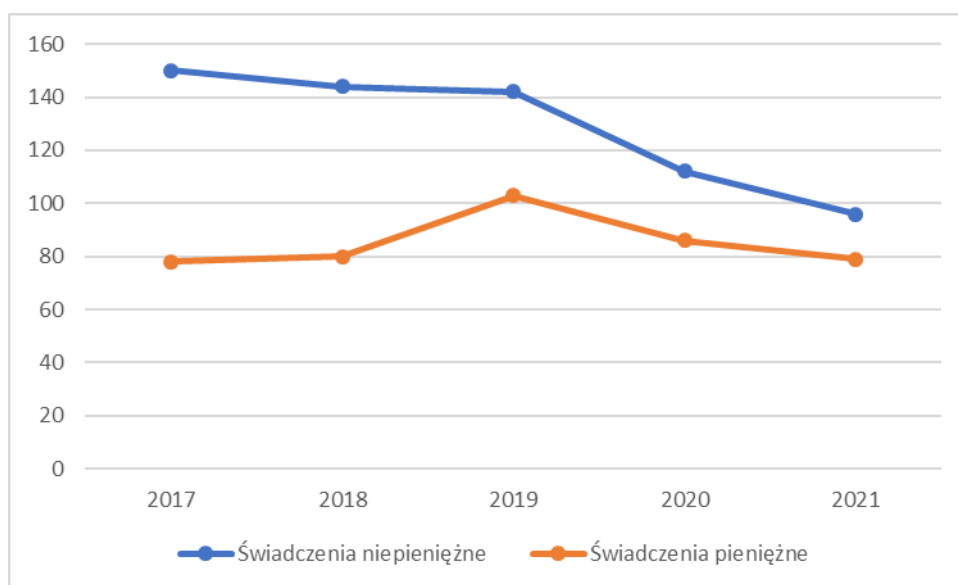
W Gminie Rudna znacząco mniej osób korzysta ze świadczeń pomocy społecznej niż średnio w powiecie lubińskim i województwie dolnośląskim (ryc. 22.).

Ryc. 22. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

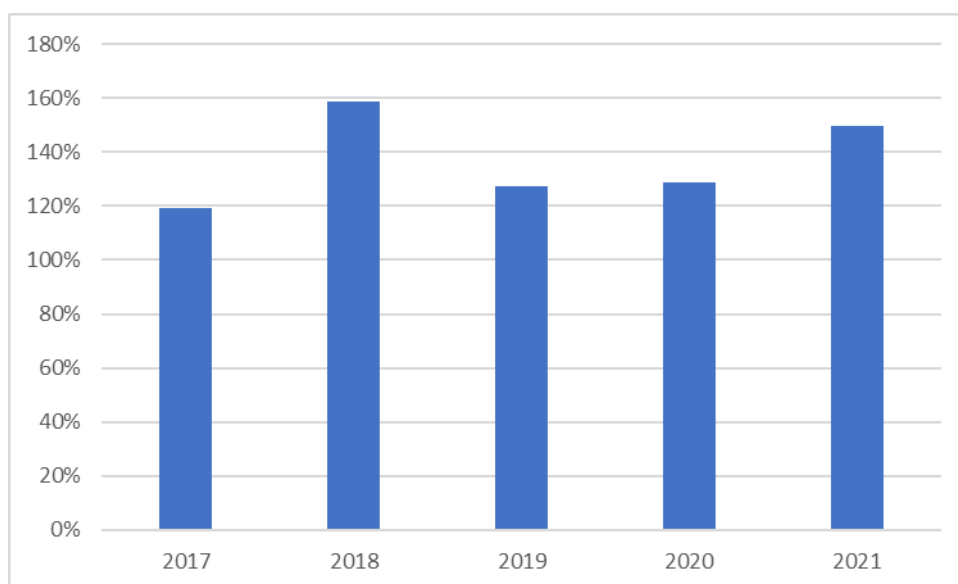
Pomoc społeczna oferuje świadczenia pieniężne i niepieniężne. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych jest niższa niż osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych. W okresie 2017-2021 odnotowujemy większy spadek liczby osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych (ryc. 23.).

Ryc. 23. Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Praca socjalna, a więc profesjonalna praca pracownika socjalnego wspierająca rozwiązywanie problemów społecznych oraz upodmiotowienie jednostek (*empowerment*) jest kluczowym świadczeniem umożliwiającym jednostkom i rodzinom podejmowanie działań na rzecz rozwiązania swoich trudnych sytuacji życiowych. Wskaźnik pracy socjalnej, obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie w całym analizowanym okresie znacząco przekraczał 100% (ryc. 24.). Wskazuje to na duży nacisk na realizację pracy socjalnej jako narzędzia wsparcia osób w trudnych sytuacjach życiowych.

Ryc. 24. Wskaźnik pracy socjalnej
Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

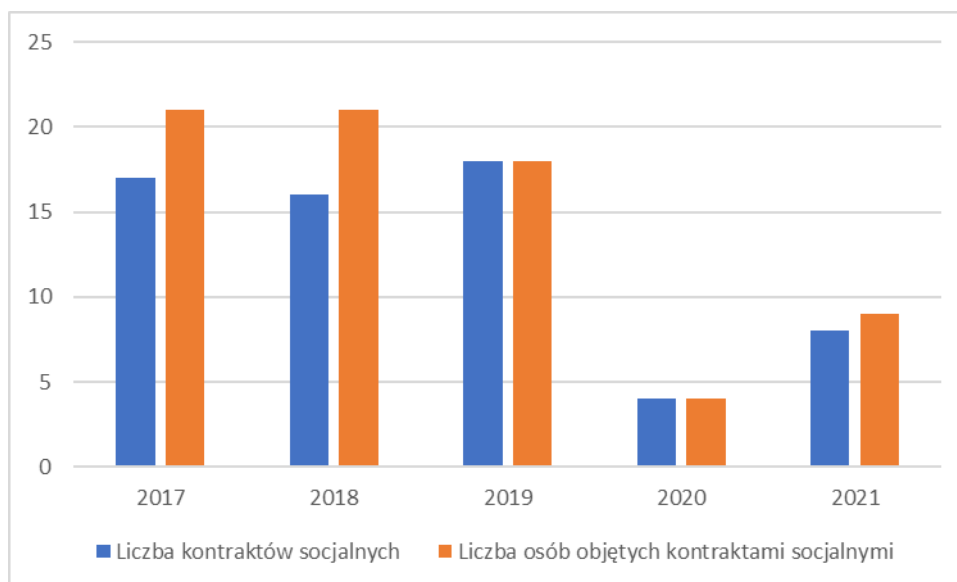
Ważnymi wskaźnikami dostępności pomocy społecznej są wskaźniki dotyczące odmów udzielenia pomocy. W okresie 2017-2021 miały miejsce pojedyncze przypadki odmów wypłaty świadczeń z powodu niespełniania kryterium dochodowego, nie zdarzyły się odmowy wsparcia z powodu braku środków (tabela 22.). Można więc wskazać, że osoby potrzebujące uzyskują pomoc.

Tabela 22. Wskaźniki odmów udzielenia pomocy i wsparcia

Wskaźnik:	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba odmów wypłaty świadczeń z pomocy społecznej z powodu niespełniania kryterium dochodowego	0	1	7	4	0
Liczba odmów wypłaty świadczeń z pomocy społecznej z powodu braku środków	0	0	0	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizując pracę socjalną posługuje się metodą kontraktów socjalnych, motywując klientów do wdrażania zmian. Kontrakty były zawierane z osobami bezrobotnymi, uzależnionymi oraz rodzicami mającymi problemy w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Dotyczyły przede wszystkim poszukiwania pracy, uczestnictwa w terapii i programach edukacyjnych (trening kompetencji wychowawczych), a także dotyczące utrzymania higieny osobistej i czystości mieszkania, dbania o zdrowie czy złożenia wniosku o uzyskanie lokalu socjalnego. Liczba kontraktów socjalnych znacząco spadła w latach 2020-2021, co wynika z jednej strony z ograniczeń związanych z pandemią Covid-19, zaś z drugiej ze spadku liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej (ryc. 25.).

Ryc. 25. Kontrakty socjalne

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

W zakresie wsparcia rodziny niezwykle istotną kwestią jest wsparcie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowane przez asystentów rodziny. W 2021 roku w GOPS pracował jeden asystent rodziny (3 asystentów rodziny w roku 2019

pracowało na umowy cywilnoprawne, od 2020 roku asystent zatrudniony jest na etat), który miał pod opieką 14 rodzin. Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta wzrosła w latach 2020-2021, w porównaniu do lat 2017-2019.

Tabela 23. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny

Wskaźnik:	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba asystentów rodziny	1	1	3	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	6	7	8	12	14

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

W ramach pomocy społecznej istotne są świadczenia usługowe oraz wsparcie zapewniane osobom i rodzinom wymagającym pomocy w codziennym funkcjonowaniu lub kryzysowych sytuacjach. W tabeli 24. zestawiono korzystanie z różnych form wsparcia usługowego i rzeczowego. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2020-2021 spadła, co wiąże się z pandemią Covid-19. Konieczność wsparcia poprzez interwencję kryzysową pojawiało się niezwykle rzadko – tylko w roku 2017 z tej formy pomocy skorzystały 2 rodziny. Ze wsparcia w postaci posiłku korzystają głównie dzieci. Liczba osób korzystających z posiłku w 2021 roku znacznie spadła. W 2021 roku spadła liczba osób korzystających z usług opiekuńczych, jednak w tym kontekście należy wskazać na wdrażanie projektu *Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej*, w ramach którego asystenturą objęto 6 osób z niepełnosprawnościami. Na stałym poziomie utrzymuje się liczba osób, za które gmina ponosi odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej. Należy podkreślić, że w związku ze starzeniem się społeczności Gminy potrzeby w zakresie zapewnienia wsparcia seniorom i osobom z niepełnosprawnościami będą rosły – zarówno w zakresie form wsparcia w środowisku, jak też pobytu w domu pomocy społecznej.

Tabela 24. Liczba osób i rodzin korzystająca z wybranych usług pomocy społecznej

Wyszczególnienie:	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób korzystających ze usług opiekuńczych	8	5	7	11	7
Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego	198	158	139	129	119
Liczba rodzin korzystających z interwencji kryzysowej	2	0	0	0	0
Liczba osób korzystających z posiłku	106	83	81	70	53
Liczba osób korzystających ze schronienia	5	4	4	2	1
Liczba osób korzystających z pomocy rzeczowej w formie ubrań	0	3	2	1	1
Liczba osób którym sprawiono pogrzeb	0	1	2	1	0
Liczba osób, za które gmina ponosi odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	7	8	9	8	8

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Pomoc społeczna to tylko jeden z obszarów działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Istotne są również działania wspierające rodzinę, w tym wypłata świadczeń. Do 31 maja 2022 roku GOPS zajmował się wypłatą świadczenia wychowawczego w ramach programu Rodzina 500+, od nowego okresu świadczeniowego, który rozpoczął się 1 czerwca 2022 r. wypłatę świadczeń przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Świadczenie Dobry Start było wypłacane do roku szkolnego 2020/2021, od roku 2021/2022 wypłatę świadczenia również przejął ZUS. MOPS zajmuje się wypłatą świadczeń z zakresu świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń na mocy ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, dodatków mieszkaniowych, energetycznych czy stypendiów i zasiłków szkolnych. Informacje o liczbie osób lub rodzin uzyskujących wsparcie zestawiono w tabeli 25., zaś wydatkach na świadczenia w tabeli 26. GOPS obsługuje również wypłatę dodatków osłonowego, węglowego i ciepłowniczego – wprowadzonych w 2022 roku.

Z zaprezentowanych danych wynika, że najwięcej rodzin – 991 w 2021 roku – korzystało ze świadczenia wychowawczego, co wiąże się z faktem, że jest ono dostępne niezależnie od dochodu. Wzrost liczby korzystających w 2019 roku wiąże się z faktem wprowadzenia świadczenia na pierwsze dziecko niezależnie od dochodu. Znacząca liczba rodzin korzystała również ze świadczeń opiekuńczych, które są świadczeniami dla osób z niepełnosprawnościami, rodziców bądź opiekunów osób z niepełnosprawnościami, którzy rezygnują z pracy zarobkowej by opiekować się osobami niezdolnymi do samodzielnej egzystencji, a także dla osób powyżej 75. roku życia. W 2021 roku 143 rodziny korzystały z zasiłków rodzinnych z dodatkami. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych maleje, co wiąże się z faktem, że od 2015 roku kryterium dochodowe (wynoszące

674 zł i 764 zł w przypadku rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem) nie uległo zmianie. Załedwie 18 gospodarstw domowych korzystało z dodatków mieszkaniowych, a ponad 31 dzieci ze stypendiów szkolnych. Największe wydatki dotyczyły wydatków na świadczenie wychowawcze, świadczenia opiekuńcze i zasiłki rodzinne, czyli na te świadczenia, z których korzysta największa liczba mieszkańców.

Wsparcie udzielane jest również w formie ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. W latach 2017-2022 wydano łącznie 436 Kart Dużej Rodziny. Informacje o liczbie kart wydanych w poszczególnych latach zestawiono na ryc. 26. Duża liczba kart wydanych w 2019 roku – aż 213 – wynika z faktu, że w związku ze zmianami prawnymi uprawnienia do posiadania karty uzyskali rodzice mający dorosłe dzieci.

Tabela 25. Liczba osób lub rodzin korzystających z wybranych form wsparcia

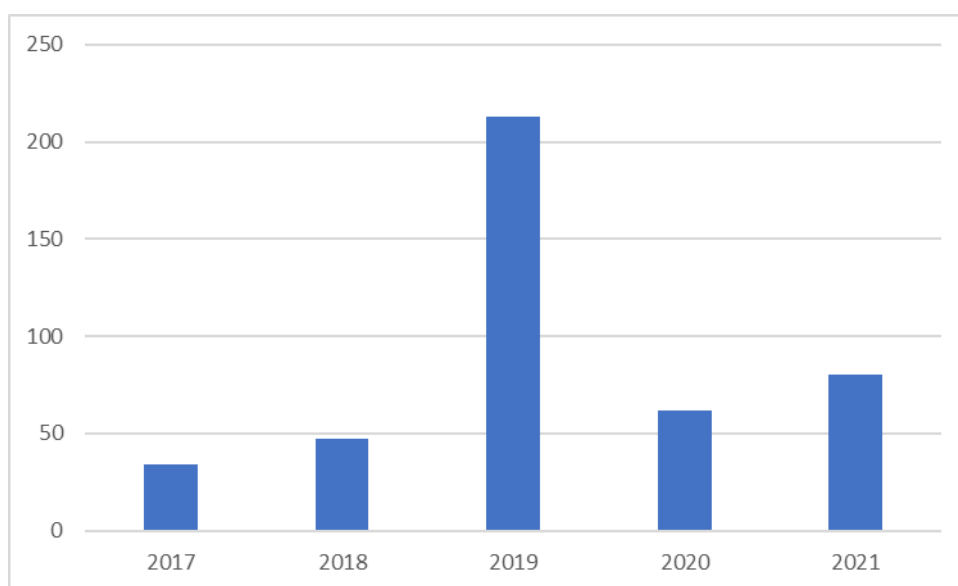
Wyszczególnienie:	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	654	631	962	919	991
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami	259	245	217	163	143
Liczba osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych	207	203	200	196	207
Liczba osób korzystających ze świadczenia rodzicielskiego	52	49	47	40	37
Liczba osób korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka	48	56	46	25	35
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	76	62	58	56	55
Liczba osób korzystających z jednorazowego świadczenia na mocy ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	0	2	0	0	0
Liczba gospodarstw korzystających z dodatków mieszkaniowych	41	33	29	19	18
Liczba gospodarstw korzystających z dodatków energetycznych	31	21	14	8	9
Liczba osób uzyskujących stypendium szkolne	45	38	26	28	31
Liczba osób uzyskujących zasiłek szkolny	0	0	0	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Tabela 26. Wydatki na wsparcie osób i rodzin (w zł)

Wyszczególnienie:	2017	2018	2019	2020	2021
Świadczenie wychowawcze	4 769 505	4 536 888	6 508 809	8 576 394	8 611 090
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami ogółem	853 040	798 781	724 356	620 372	560 532
Świadczenie rodzicielskie ogółem	286 882	301 491	286 726	220 758	223 092
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	48 000	56 000	46 000	25 000	35 000
Świadczenia opiekuńcze ogółem	884 233	868 411	959 436	1 214 099	1 345 486
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	362 719	300 410	300 396	299 787	294 248
Jednorazowe świadczenie na mocy ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	0	8000	0	0	0
Dodatki mieszkaniowe	79 962	69126	46 838	37 142	32 155
Dodatki energetyczne	4 343	2 783	1 871	821	1 036
Stypendia i zasiłki szkolne	14 622	12 823	14 609	13 905	14 374

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Ryc. 26. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje także działania na rzecz potrzebujących w ramach projektów i programów, pozyskując środki zewnętrzne. W latach 2020-2021 realizowane były następujące programy i projekty:

- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa;
- Program *Wspieraj seniora*;
- Program *Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej*;

- Projekt socjalny *Aktywna integracja*.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się również działaniami doraźnymi, podejmowanymi w związku z występowaniem różnych trudnych i kryzysowych sytuacji. Służą wsparciem osobom, które przybyły na teren Gminy Rudna w związku z wojną w Ukrainie. Od początku wojny do 30 listopada 2022 roku w ramach pomocy osobom z Ukrainy zrealizowano następujące działania:

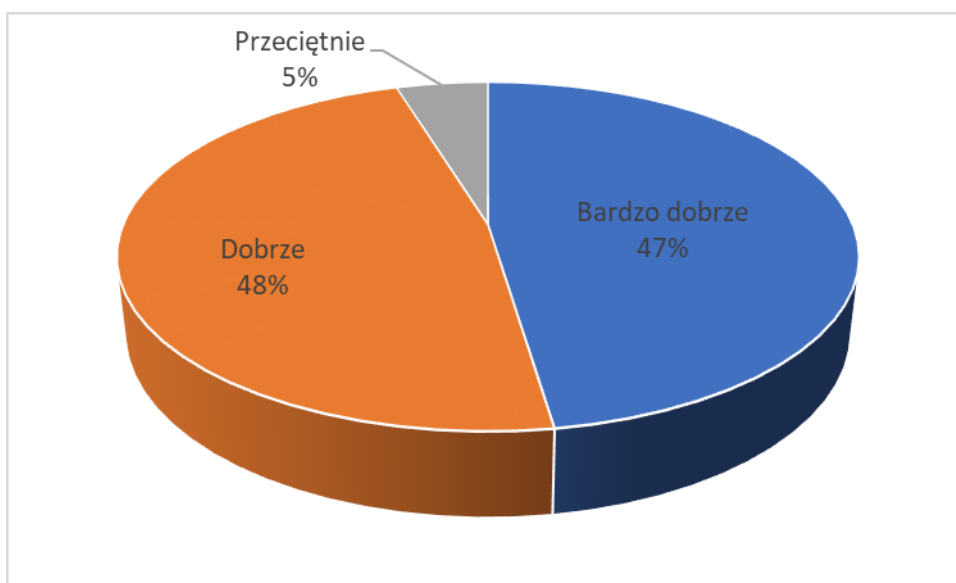
- Pokrycie kosztów posiłków dla uczniów i przedszkolaków – łącznie dla 32 dzieci;
- Przyznanie zasiłku okresowego dla jednej rodziny;
- Wypłata jednorazowych świadczeń w wysokości 300 zł – 154 świadczenia;
- Wypłata świadczeń za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy – za 128 obywateli Ukrainy.

Podsumowując zwrócić należy uwagę na różnorodność realizowanych działań pomocowych świadczonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Mieszkańcy mogą liczyć na pomoc zarówno w standardowych sytuacjach, jak również w szczególnych, nieprzewidywalnych wcześniej przypadkach. Dodatkowo mogą zostać pokierowani do innych instytucji pomocowych, w tym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie.

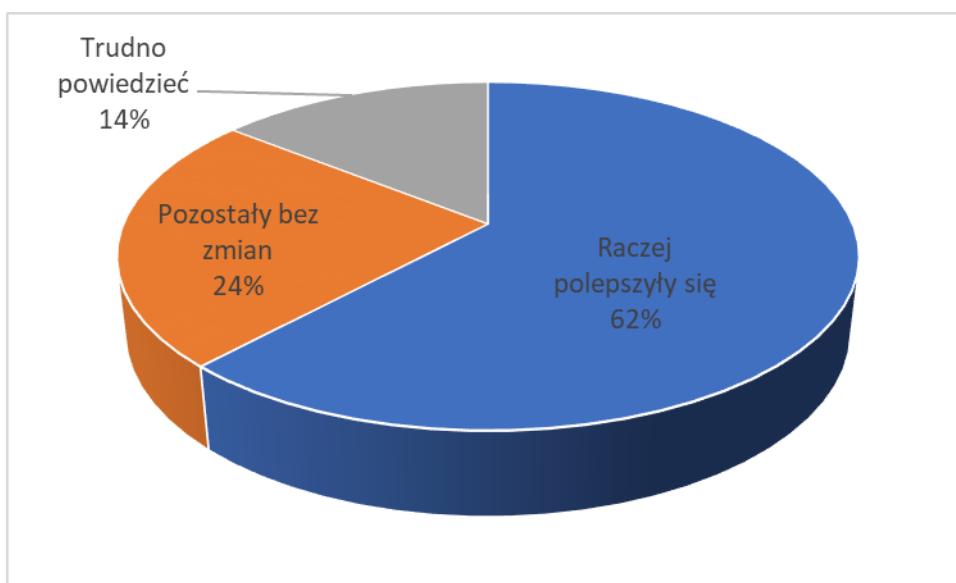
1.3.2. Analiza na podstawie ocen ekspertów

Analizy stanu i skuteczności pomocy społecznej dokonano również w oparciu o wyniki badania empirycznego ilościowego, przeprowadzonego techniką ankiety, wśród ekspertów – 21 osób zaangażowanych w realizację zadań z zakresu polityki społecznej oraz rozwiązywanie problemów społecznych. W badaniu udział wzięli radni, pracownicy instytucji gminnych oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Reprezentowali oni Radę Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, instytucje oświatowe, instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe. Badanie zrealizowano w listopadzie 2022 roku.

Eksperci oceniając warunki życia w Gminie Rudna wskazali, że są one bardzo dobre i dobre. Nikt nie ocenił ich jako złych lub bardzo złych (ryc. 27.). Eksperci pytani o zmianę warunków życia w okresie 2016-2022, a więc w okresie obowiązywania dotychczasowej *Strategii*, w większości wskazali na polepszenie się warunków życia (ryc. 28.).

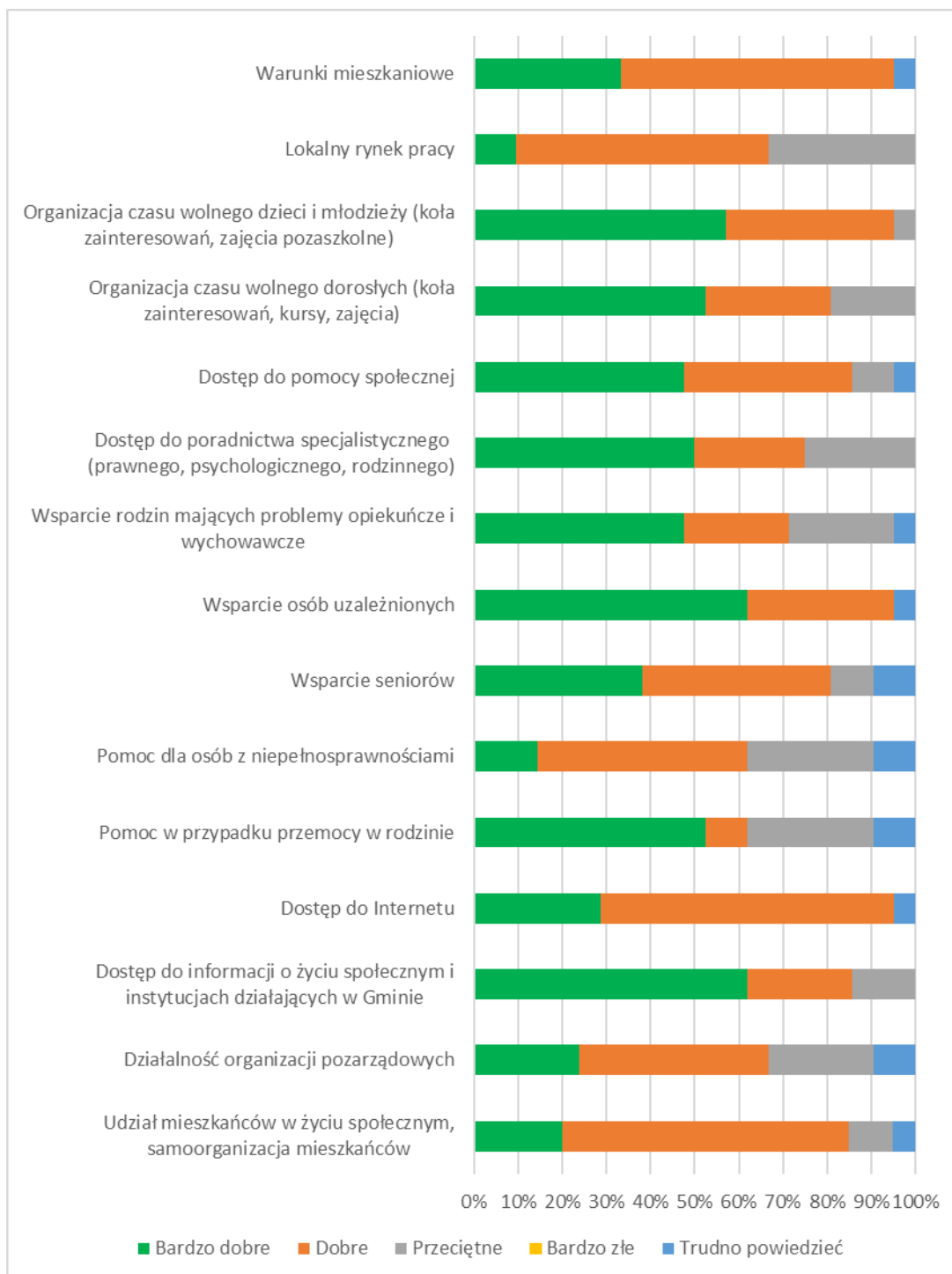
Ryc. 27. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców w Gminie Rudna
Źródło: Badania własne.

Ryc. 28. Ocena zmiany warunków życia mieszkańców w Gminie Rudna w latach 2016-2022
Źródło: Badania własne.

Oceniając warunki życia w różnych wymiarach eksperci ocenili je jako bardzo dobre i dobre (ryc. 29.). Najwięcej ocen bardzo dobrych i dobrych uzyskały warunki mieszkaniowe, organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży (koła zainteresowań, zajęcia pozaszkolne), wsparcie osób uzależnionych, dostęp do Internetu, dostęp do pomocy społecznej i dostęp do informacji o życiu społecznym i instytucjach działających w Gminie. Najślabiej oceniono

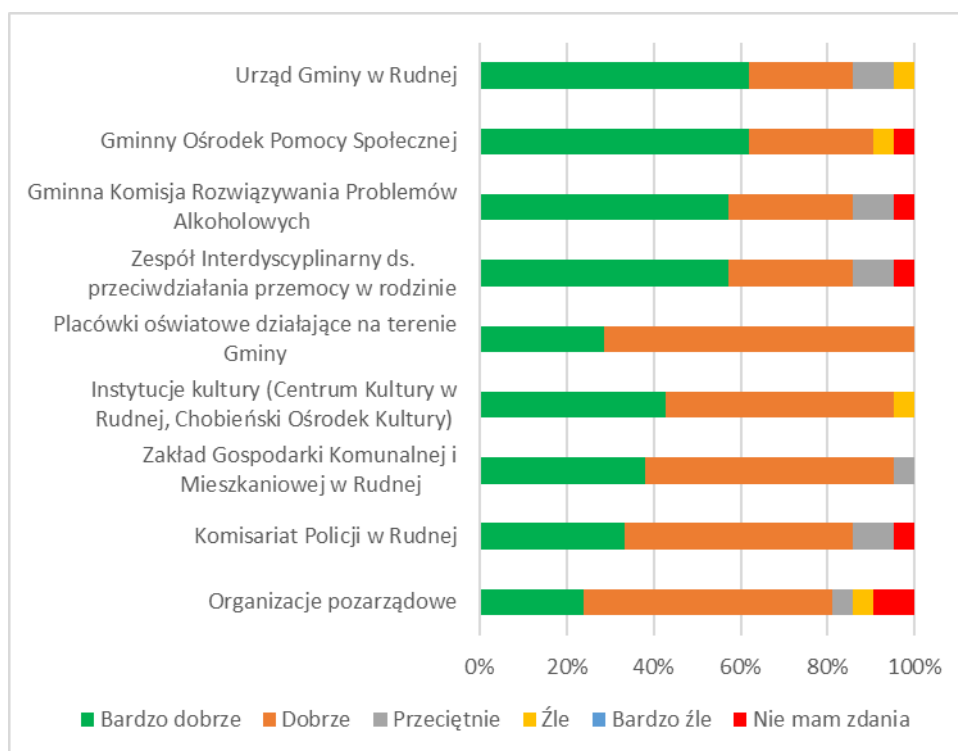
pomoc dla osób z niepełnosprawnościami, pomoc w przypadku przemocy w rodzinie, lokalny rynek pracy i działalność organizacji pozarządowych.

Ryc. 29. Ocena warunków życia w Gminie Rudna w wybranych obszarach

Źródło: Badania własne.

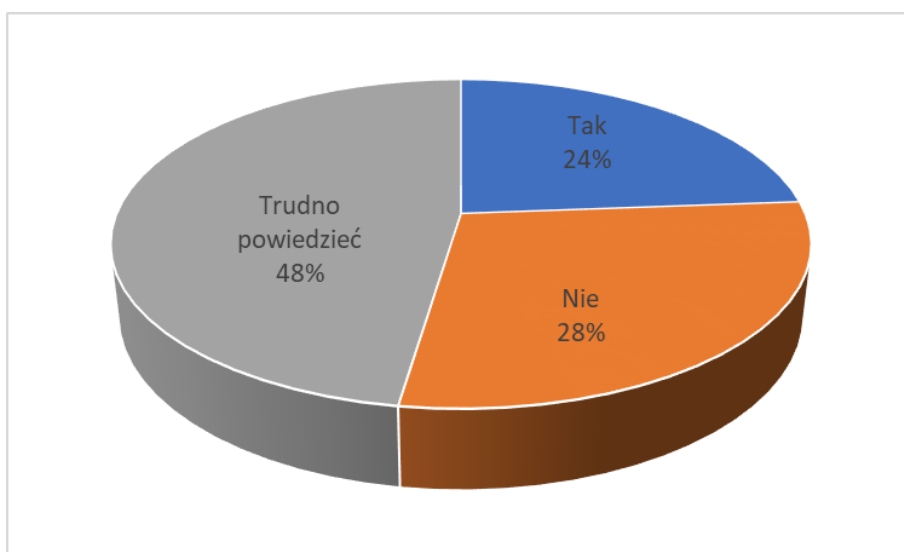
Instytucje i organizacje realizujące działania społeczne w Gminie Rudna również zostały bardzo wysoko ocenione – większość ekspertów przyznała im noty bardzo dobre i dobre (ryc. 30.).

Ryc. 30. Ocena działalności instytucji i organizacji w Gminie Rudna
Źródło: Badania własne.

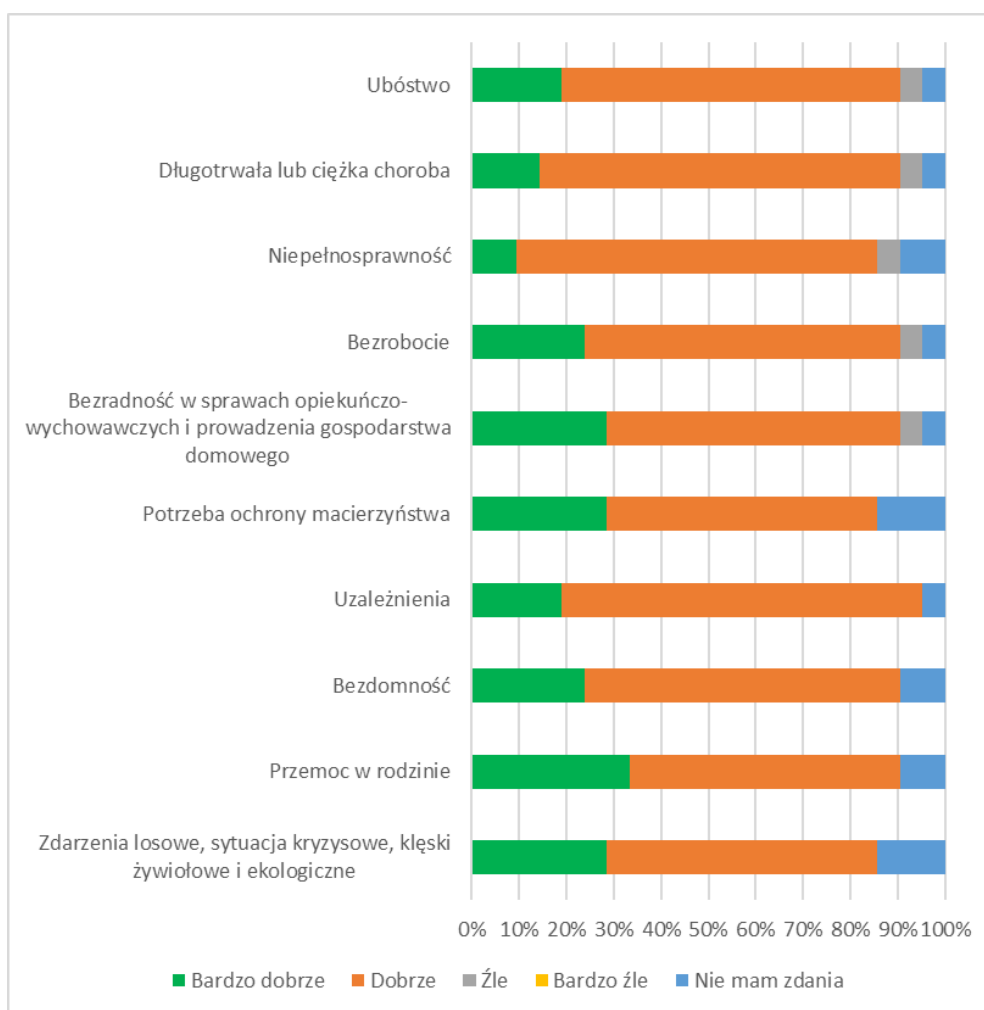
Co czwarty ekspert uznał, że w Gminie Rudna brakuje jakiś instytucji pomocowych (ryc. 31.). Wskazano na brak domu pomocy społecznej, domu dziennego pobytu oraz organizacji pozarządowych realizujących działania pomocowe.

Oceniając skuteczność wsparcia osób w trudnych sytuacjach życiowych eksperci ocenili ją głównie jako dobrą (ryc. 32). Pomoc społeczna oceniana jest jako instytucja skuteczna, efektywnie działająca w przypadku występowania problemów społecznych.

Ryc. 31. Brak instytucji pomocowych w Gminie Rudna

Źródło: Badania własne.

Ryc. 32. Ocena skuteczności wsparcia osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych w Gminie Rudna

Źródło: Badania własne.

1.4. Analiza problemów społecznych

1.4.1. Identyfikacja problemów społecznych

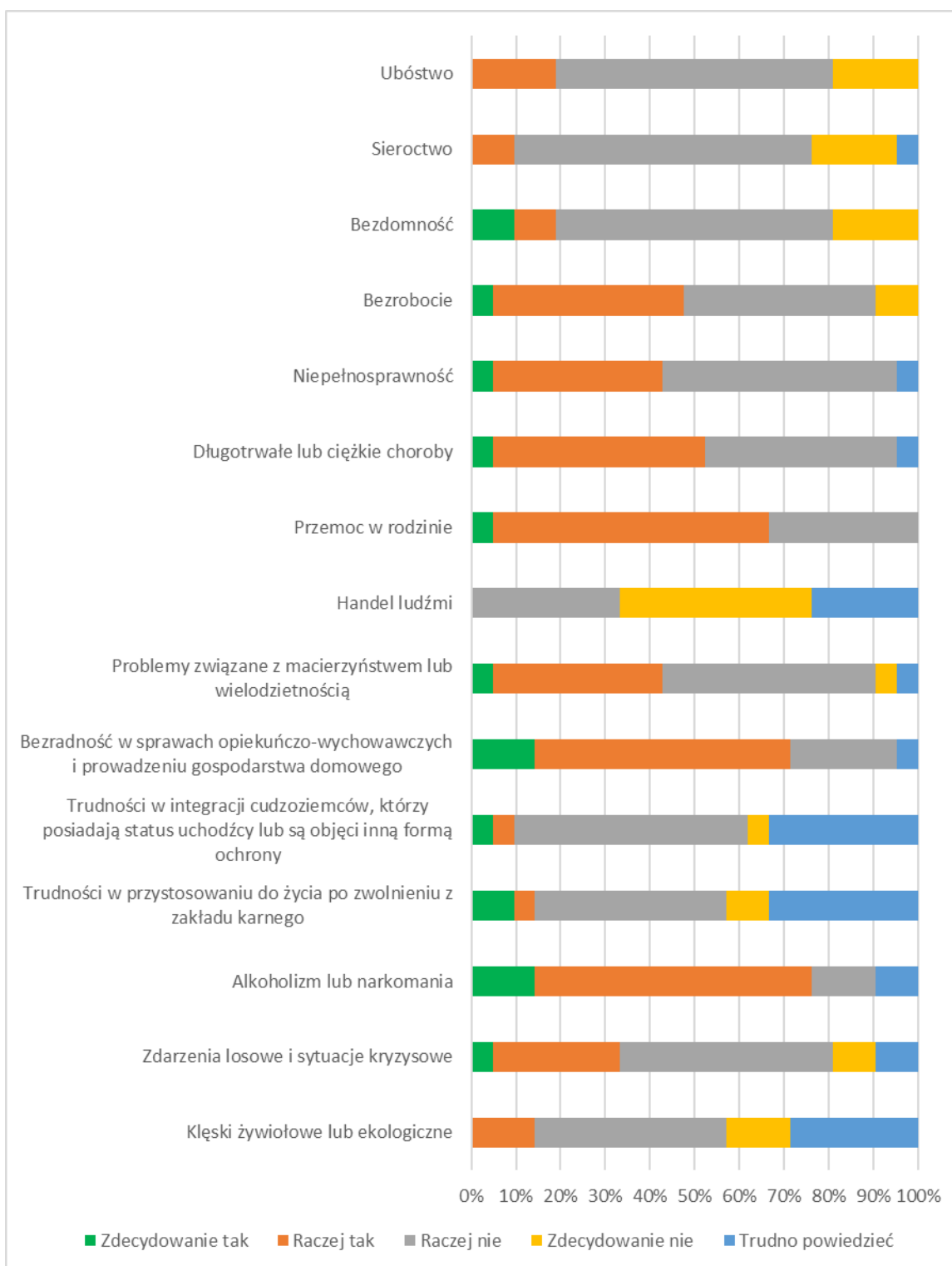
Identyfikacja i analiza problemów społecznych przeprowadzona została w oparciu o wiedzę ekspertów, doświadczenie zawodowe pracowników pomocy społecznej oraz wyniki przeprowadzonych badań: analizy desk research i badania ankietowego ekspertów.

Identyfikując problemy społeczne posłużono się listą problemów społecznych, które stanowią podstawę udzielania problemów społecznych. Ekspertów w badaniu ankietowym poproszono o ocenę, czy dane problemy dotyczą mieszkańców Gminy Rudna (ryc. 33.).

Najwięcej ekspertów wskazało na obecność takich problemów, jak: uzależnienia (alkoholizm lub narkomania), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego i przemoc w rodzinie. Więcej wskazań uzyskały też bezrobocie, długotrwałe lub ciężkie choroby, niepełnosprawność i problemy związane z macierzyństwem lub wielodzietnością. Do problemów, które nie dotyczą mieszkańców zaliczono: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność i handel ludźmi.

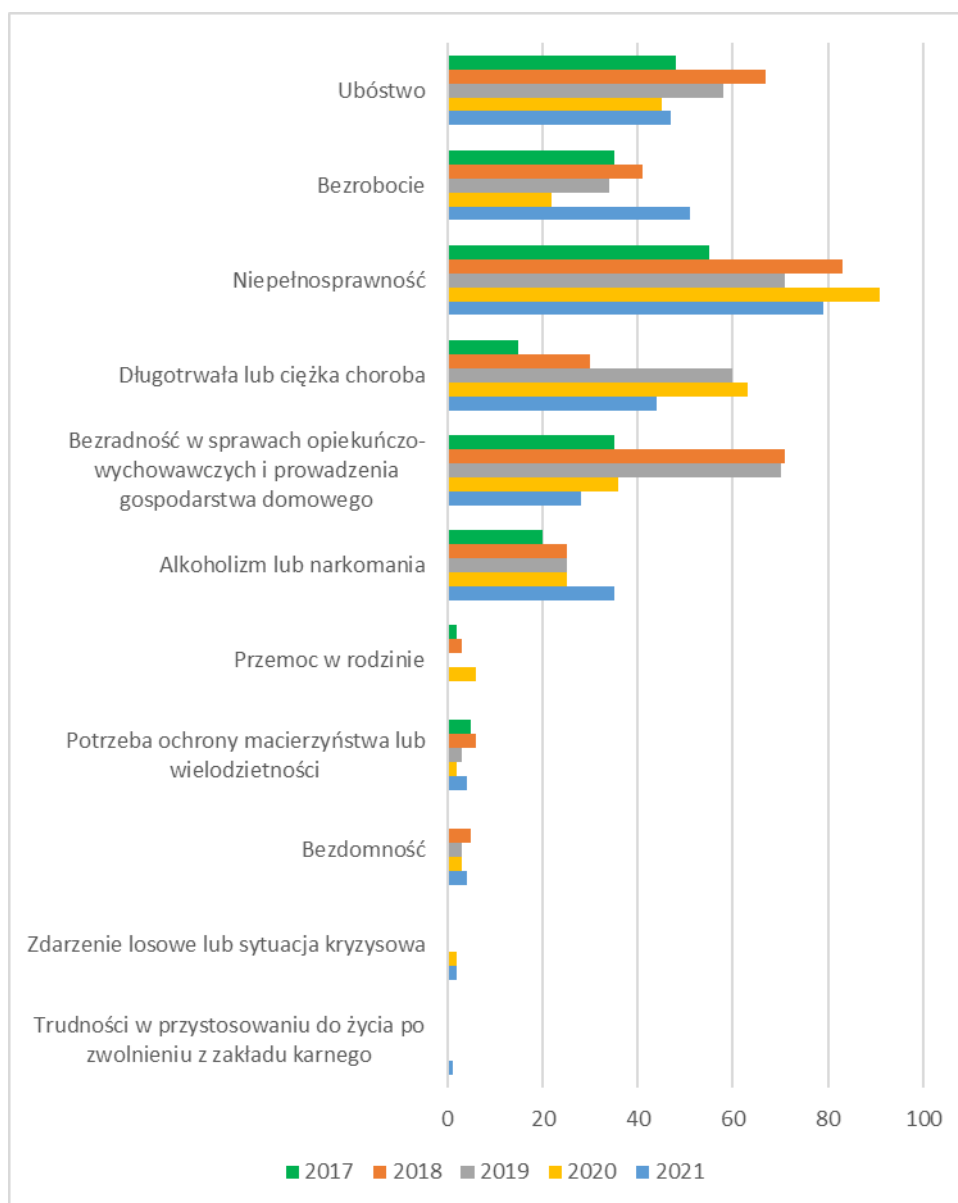
Analizując powody udzielania pomocy społecznej w latach 2017-2021 wyraźnie wskazać można główne na problemy społeczne, będące podstawą do interwencji pomocy społecznej. Kluczowe problemy to: niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Niewielkiej liczby rodzin dotyczą problemy takie, jak zagrożenia dla macierzyństwa, przemoc w rodzinie i bezdomność. Incydentalnie udzielano pomocy społecznej w związku ze zdarzeniem losowym, sytuacją kryzysową oraz trudnościami |w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (ryc. 34.).

Odnosząc się do powodów udzielania pomocy społecznej podkreślić należy, że w analizowanym okresie nie występowały problemy związane ze sierectwem, klęskami żywiołowymi lub ekologicznymi, handlem ludźmi i ofiarami handlu ludźmi oraz trudności w integracji cudzoziemców posiadających w Polsce status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy jako członkowie rodziny uchodźcy lub osoby objętej ochroną uzupełniającą.

Ryc. 33. Problemy społeczne dotyczące mieszkańców Gminy Rudna

Źródło: Badania własne.

Ryc. 34. Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie Rudna– liczba rodzin

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Odnosząc się do problemów społecznych wskazać należy również na problem starzenia się społeczności Gminy Rudna – gmina musi więc przygotować się na zwiększone zapotrzebowanie na działania skierowane do seniorów, szczególnie w zakresie zapewniania opieki i wsparcia.

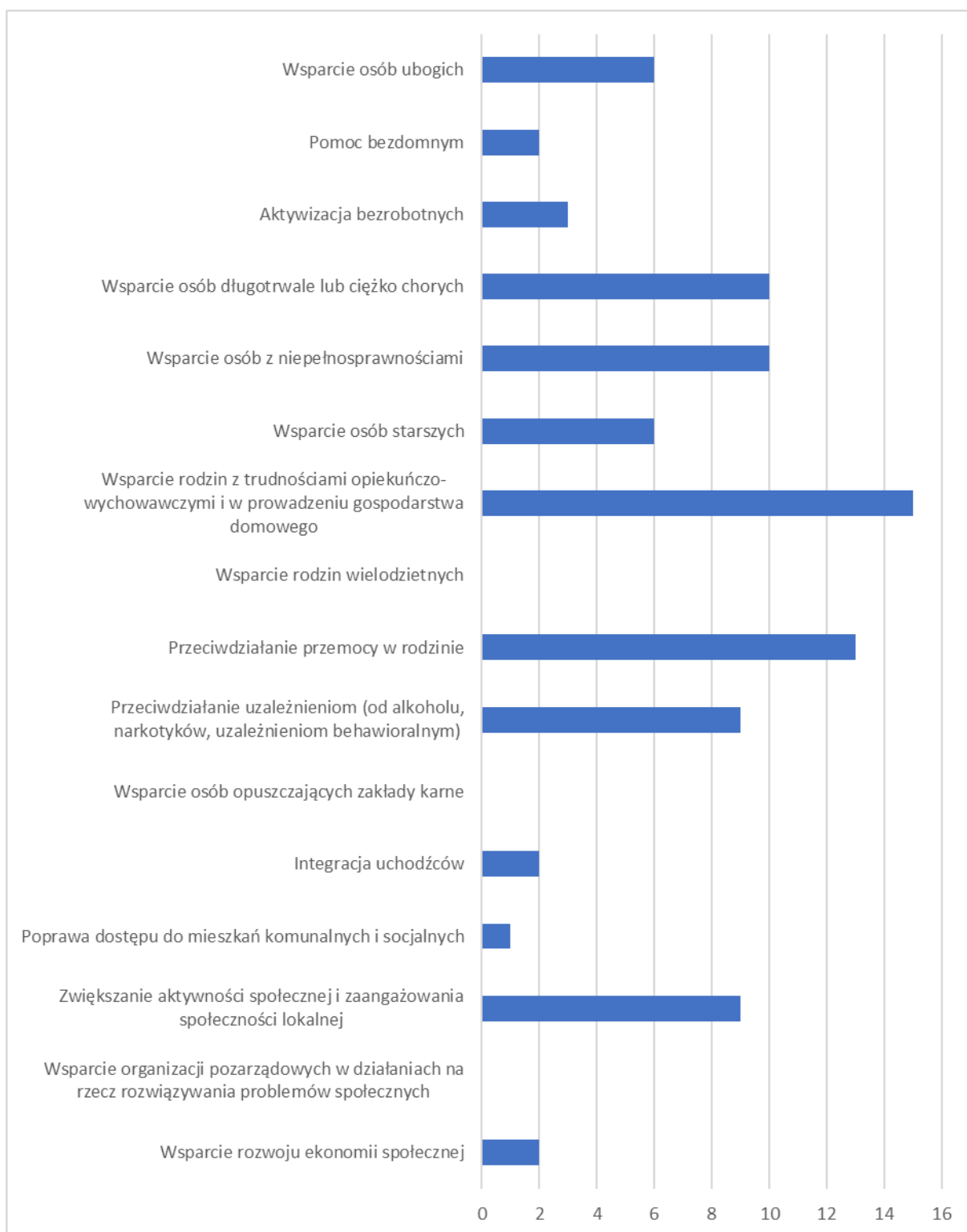
1.4.2. Uszczegółowienie i hierarchizacja problemów społecznych

Zidentyfikowane problemy społeczne wskazują na obszary problemowe, które wymagają interwencji dla przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin. Właściwe zaplanowanie działań wymaga jednak uszczegółowienia i hierarchizacji problemów społecznych.

Uszczegółowienia oraz hierarchizacji problemów społecznych dokonano na podstawie diagnozy, wyników badania ankietowego oraz spotkania konsultacyjnego. W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej w Gminie Rudna wyodrębniono następujące problemy społeczne:

- Bezrobocie;
- Niepełnosprawność;
- Długotrwałe lub ciężkie choroby;
- Przemoc w rodzinie;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- Problemy psychiczne i kryzysy psychiczne;
- Uzależnienia.

Ekspertów w badaniu ankietowym zapytano na które obszary powinny być ukierunkowane działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w okresie 2023-2030. Wskazali oni na wsparcie rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, wsparcie osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale lub ciężko chorych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie uzależnieniom oraz zwiększanie aktywności społecznej i zaangażowania społeczności lokalnej (ryc. 35.).

Ryc. 35. Obszary na które powinny być ukierunkowane działania społeczne w okresie 2023-2030

Źródło: Badania własne.

Po analizie dyskusji przeprowadzonej w ramach spotkania konsultacyjnego za kluczowe do rozwiązania w okresie 2023-2030, a więc najistotniejsze hierarchicznie, uznano następujące problemy społeczne:

- Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin;
- Kryzysy i problemy psychiczne;
- Uzależnienia;
- Przemoc w rodzinie;
- Niedostateczny zakres wsparcia opiekuńczego i aktywizacji osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami;
- Bierność społeczności lokalnej.

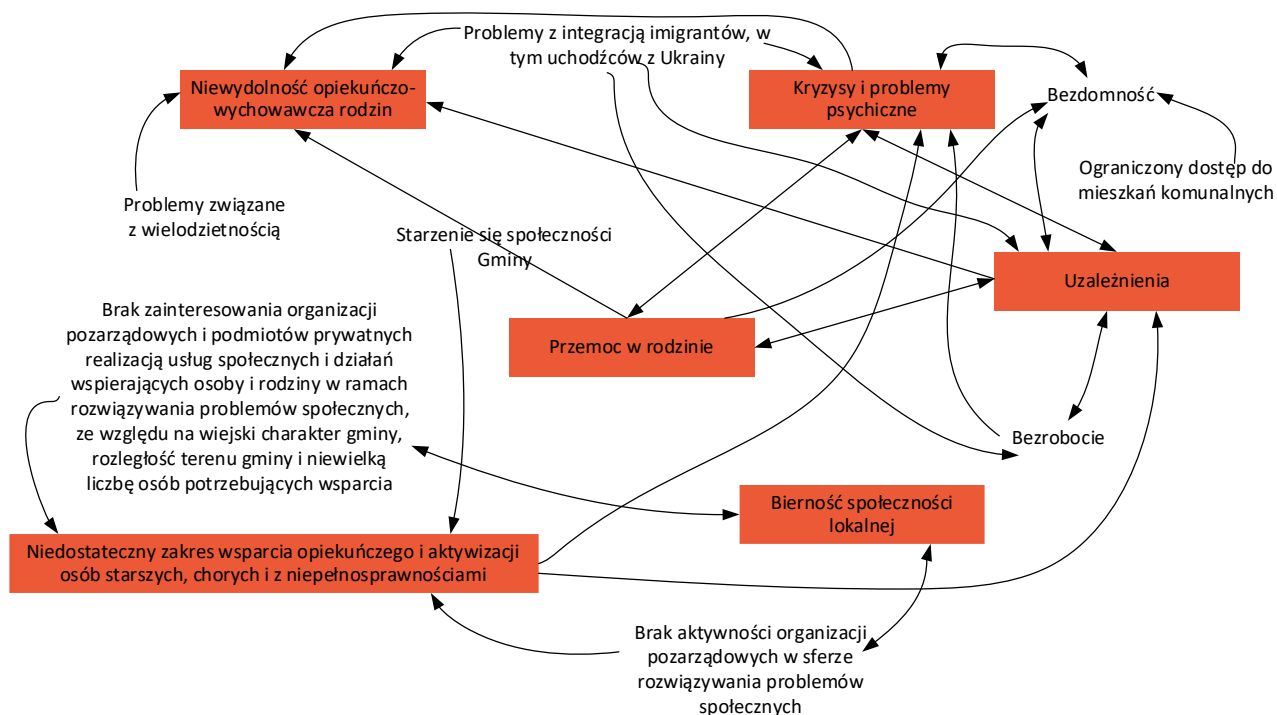
Dodatkowo wskazać należy na następujące problemy społeczne:

- Bezdomność;
- Bezrobocie;
- Problemy związane z wielodzietnością;
- Starzenie się społeczności Gminy;
- Problemy z integracją imigrantów, w tym uchodźców z Ukrainy;
- Ograniczony dostęp do mieszkań komunalnych;
- Brak aktywności organizacji pozarządowych w sferze rozwiązywania problemów społecznych;
- Brak zainteresowania organizacji pozarządowych i podmiotów prywatnych realizacją usług społecznych i działań wspierających osoby i rodziny w ramach rozwiązywania problemów społecznych, ze względu na wiejski charakter gminy, rozległość terenu gminy i niewielką liczbę osób potrzebujących wsparcia.

Wskazane jako dodatkowe problemy społeczne będą rozwiązywane w ramach bieżących prac instytucji pomocowych, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Podkreślić należy, że wskazane problemy społeczne są ze sobą powiązane, a osób i rodzin często dotyczą sytuacje wieloprotblemowe – gdy jednocześnie osoby i rodziny dotyka wiele problemów społecznych, możliwości ich przezwyciężenia stają się bardziej ograniczone. Problemy społeczne nie są bowiem oddzielone od siebie, ale wzajemnie się wiążą i często

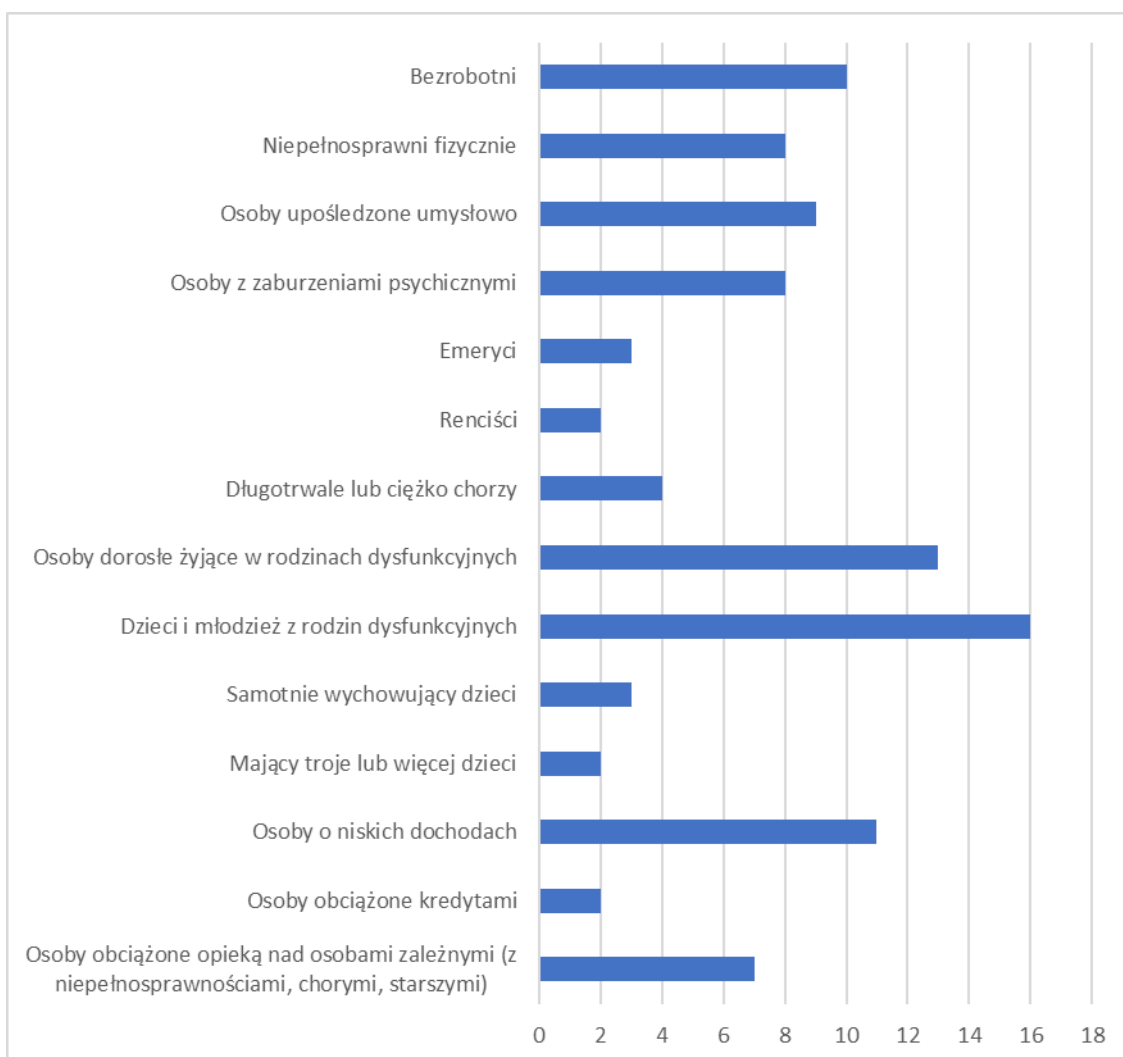
jeden problem pociąga za sobą kolejny. Powiązania wyszczególnionych problemów społecznych w formie pajęczyny problemów dokonano na ryc. 36.

Ryc. 36. Pajęczyna problemów społecznych
Źródło: Opracowanie własne.

1.4.3. Grupy dotknięte problemami społecznymi

W analizie problemów społecznych konieczne jest również zwrócenie uwagi na grupy dotknięte problemami społecznymi. Eksperti pytani o to, których mieszkańców najczęściej dotyczą trudne sytuacje życiowe wskazali przede wszystkim na osoby funkcjonujące w rodzinach dysfunkcyjnych (zarówno dorosłych, jak i dzieci oraz młodzież), osoby z niepełnosprawnościami (niepełnosprawnościami fizycznymi, chorobami psychicznymi i upośledzeniami), osoby bezrobotne oraz osoby o niskich dochodach (ryc. 37.).

Ryc. 37. Grupy dotknięte problemami społecznymi

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

Zwrócić należy uwagę, że bardzo często osoby dotknięte problemami społecznymi należą jednocześnie do więcej niż jednej wyodrębnionej grupy, np. samotny senior o niskich dochodach dotknięty ciężką chorobą czy matka, samotnie wychowująca dziecko z niepełnosprawnością. Takie osoby znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji, a jej rozwiązanie jest bardzo trudne.

1.4.4. Przyczyny i skutki problemów społecznych

Wzajemne powiązanie problemów społecznych powoduje, że wiele problemów ma wspólne przyczyny i niesie za sobą podobne skutki dla osób i rodzin. Przyczyny problemów leżą zarówno po stronie rozwiązań ustrojowych, kulturalnych, instytucjonalnych i prawnych,

jak też wiążą się z samodzielnym działaniem jednostek i rodzin. Do kluczowych przyczyn problemów społecznych dotyczących mieszkańców Gminy Rudna należą:

- Niskie dochody, szczególnie w przypadku osób utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych;
- Brak dobrych wzorców rodzinnych;
- Brak nabytych umiejętności rodzicielskich;
- Samotne rodzicielstwo;
- Brak chęci do korzystania z pomocy specjalistów;
- Ograniczenia w możliwości podejmowania pracy zarobkowej w związku z opieką nad osobami zależnymi, niepełnosprawnością itp.;
- Niechęć do podejmowania pracy zarobkowej;
- Problemy psychiczne;
- Niechęć do aktywności społecznej;
- Niechęć do samorozwoju – do korzystania z oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej;
- Konflikty rodzinne;
- Rozluźnienie więzi rodzinnych;
- Nagłe, nieprzewidywalne sytuacje losowe;
- Niedostateczny zakres wsparcia ze strony państwa;
- Ograniczona liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego i całodobowego;
- Sytuacja gospodarcza w kraju;
- Pandemia Covid-19;
- Wojna w Ukrainie.

Problemy społeczne niosą za sobą skutki zarówno dla osób i rodzin dotkniętych problemami, dla społeczności lokalnej, ale również dla całego społeczeństwa, gospodarki i państwa. Problemy społeczne powodują:

- Pogłębianie się wykluczenia społecznego jednostek i rodzin;
- Popadanie w kolejne problemy społeczne;
- Dziedziczenie trudnych sytuacji życiowych;
- Obniżenie zdolności do świadczenia pracy;

- Dezorganizację życia rodzinnego i społecznego;
- Konflikty społeczne;
- Rozpady związków, rozpady rodzin;
- Problemy socjalizacyjne, szkolne, problemy w pracy;
- Choroby psychiczne, próby samobójcze;
- Problemy zdrowotne;
- Konieczność większego zaangażowania służb społecznych;
- Konieczność zapewnienia opieki dzieciom;
- Brak możliwości zapewnienia odpowiedniej opieki i wsparcia;
- Konieczność poszukiwania nowych rozwiązań wspierających osoby i rodziny w trudnych sytuacjach życiowych.

1.5. Analiza interesariuszy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030 tworzona jest z myślą o wszystkich mieszkańcach Gminy. Warto w tym kontekście przeanalizować interesariuszy *Strategii*, a więc osoby i organizacje bezpośrednio zaangażowane, mające wpływ pośredni lub bezpośredni na *Strategię*, odbiorców działań, osoby zainteresowane realizacją działań wytyczonych w *Strategii*.

Interesariuszami są osoby czy organizacje aktywnie włączone w opracowanie i realizację dokumentu, osoby do których kierowane są działania określone w *Strategii*, a także podmioty, których działania dotyczą jedynie w sposób pośredni. Można również podzielić interesariuszy na: interesariuszy głównych, czyli osoby bądź instytucje, które odgrywają kluczową rolę w procesie opracowania i wdrażania dokumentu oraz interesariuszy drugorzędnych, czyli osoby i instytucje, które spełniają mniej znaczącą rolę w realizacji *Strategii*. Analizy interesariuszy dokonano w tabeli 27.

Tabela 27. Interesariusze *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030*

Kategorie interesariuszy	Interesariusze główni	Interesariusze drugorzędni
Interesariusze mający wpływ na opracowanie i realizację dokumentu	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej – Wójt Gminy Rudna – Rada Gminy Rudna – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Punkt Konsultacyjny	– Urząd Gminy Rudna – Centrum Kultury Gminy Rudna – Podmioty oświatowe – Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Lubinie – Powiat lubiński
Interesariusze, do których kierowane są działania w ramach <i>Strategii</i>	– Rodzice niewydolni opiekuńczo i wychowawczo – Dzieci z rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo – Osoby długotrwale lub ciężko chore – Osoby z niepełnosprawnościami – Osoby starsze – Osoby z problemami psychicznymi – Osoby uzależnione – Rodziny osób uzależnionych – Rodziny dotknięte przemocą – Rodziny osób dotkniętych problemami niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby	– Dalsza rodzina i inni bliscy, znajomi i sąsiedzi osób i rodzin będących głównymi interesariuszami – Pracownicy GOPS i innych instytucji gminnych
Interesariusze, których działania w ramach <i>Strategii</i> dotyczą jedynie w sposób pośredni	– Mieszkańcy Gminy Rudna	– Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Rudna – Inne organizacje pozarządowe

Źródło: Opracowanie własne.

Kluczowym interesariuszem mającym wpływ na opracowanie i realizację *Strategii* jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej, który posiada potencjał społeczny i organizacyjny do przygotowania i wdrażania *Strategii*. Ważnym aspektem jest jednak współpraca GOPS z innymi interesariuszami odpowiedzialnymi za realizację *Strategii* w celu właściwego wykonywania zadań. Relacje między interesariuszami wytyczone są przez system wzajemnych powiązań w ramach samorządu gminnego, co umożliwia właściwą koordynację zadań. Potencjał, wiedza i doświadczenie interesariuszy są wystarczające by w sposób

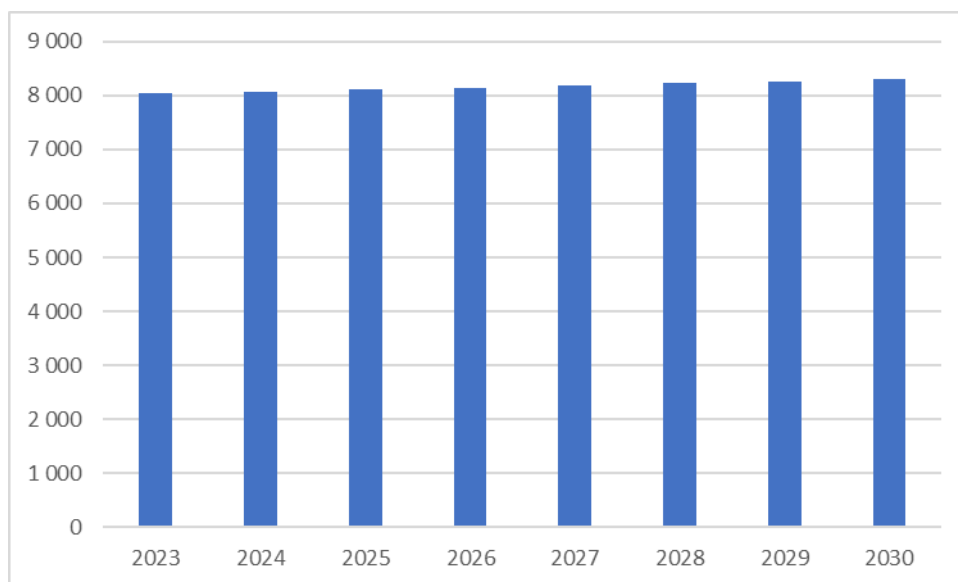
profesjonalny realizować zadania, największym wyzwaniem są zasoby finansowe niezbędne do realizacji zadań.

Kluczowi interesariusze, do których kierowane są działania określone w Strategii to mieszkańcy Gminy Rudna dotknięci problemami społecznymi, których samodzielnie nie są w stanie rozwiązać. Ich potencjał nie jest wystarczający, by samodzielnie przezwyciężyć trudności, stąd konieczność wsparcia ze strony realizatorów *Strategii*. Napotykają wiele barier i trudności, które muszą przezwyciężyć by rozwiązać problemy społeczne. Interesariusze będący odbiorcami działań funkcjonują w gospodarstwach jednoosobowych, jak też w rodzinach, w różnych środowiskach.

Głównymi interesariuszami, na których *Strategia* oddziałuje pośrednio są mieszkańcy Gminy Rudna. Dzięki rozwiązywaniu problemów społecznych i wsparciu osób z problemami interesariusze pośredni nie stykają się z problemem osób, które potrzebują pomocy, a są zdane wyłącznie na siebie. Dodać jednocześnie należy, że mieszkańcy, którzy nie korzystają z wsparcia zaplanowanego w *Strategii* mogą – w związku z wystąpieniem trudnej sytuacji życiowej – wymagać pomocy. Realizatorzy *Strategii* są przygotowani na udzielanie pomocy wszystkim, którzy znajdują się w potrzebie.

1.6. Prognoza zmian

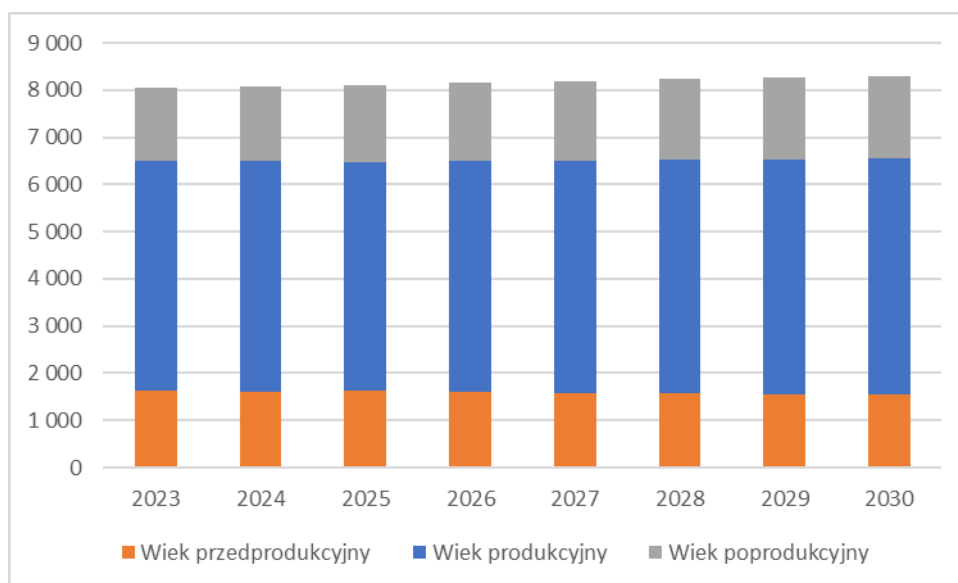
Prognozę zmian w okresie objętym *Strategią* rozpocząć należy od analizy demograficznej. Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 przygotowana przez Główny Urząd Statystyczny wskazuje, że liczba mieszkańców Gminy Rudna będzie w perspektywie roku 2030 nieznacznie rosła i osiągnie 8 298 mieszkańców (ryc. 38.). Podkreślić jednak należy, że prognoza zakładała również nieco większy wzrost liczby mieszkańców w okresie 2017-2021 niż faktycznie miał miejsce, można więc założyć, że liczba ludności utrzymywała się będzie na stałym poziomie.

Ryc. 38. Prognoza ludności dla Gminy Rudna na lata 2023-2030

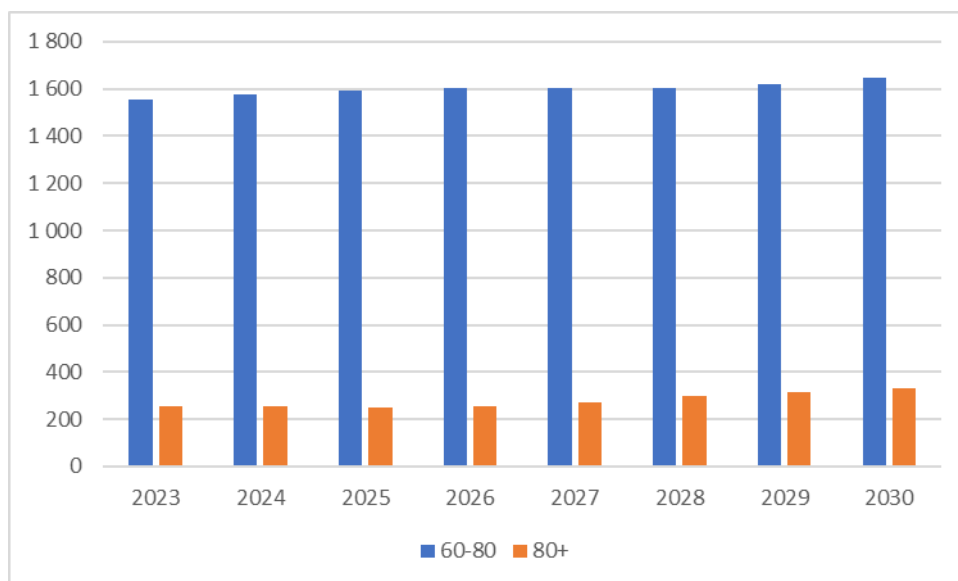
Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne), Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-gmin-na-lata-2017-2030-opracowanie-eksperymentalne,10,1.html>.

Analiza ludności według ekonomicznych grup wieku wskazuje, że ludność w wieku przedprodukcyjnym będzie malała, zaś liczba ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym będzie rosła, największy zaś wzrost będzie dotyczył ludności w wieku poprodukcyjnym (ryc. 39.). Zwrócić należy jednak uwagę, że wzrost liczebny będzie dotyczył zarówno kategorii seniorów w wieku 60-80 lat, jak i najstarszych seniorów, w wieku powyżej 80. lat, co stanowić będzie wyzwanie w zakresie zapewnienia opieki i wsparcia (ryc. 40.).

Ryc. 39. Prognoza ludności według ekonomicznych grup wieku dla Gminy Rudna na lata 2023-2030

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne), Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-gmin-na-lata-2017-2030-opracowanie-eksperymentalne,10,1.html>.

Ryc. 40. Prognoza ludności w wieku 60+ dla Gminy Rudna na lata 2023-2030

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne), Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-gmin-na-lata-2017-2030-opracowanie-eksperymentalne,10,1.html>.

Prognozę zmian w zakresie obecności liczby rodzin dotkniętych problemami społecznymi sformułowano na podstawie opinii osób odpowiedzialnych za rozwiązywanie

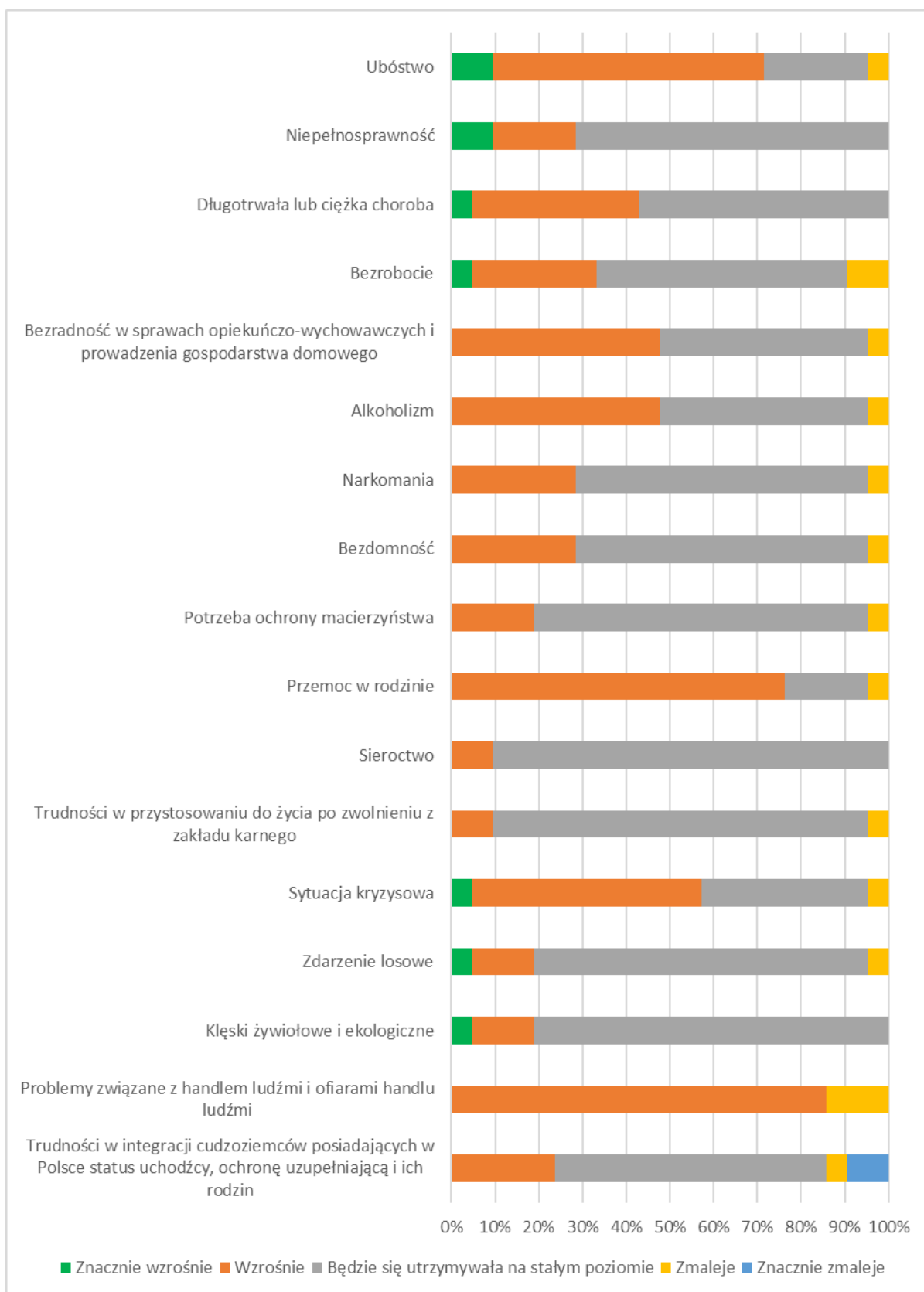
problemów społecznych w Gminie Rudna. Za problemy, których zasięg będzie rósł uznać należy problemy takie, jak:

- Ubóstwo;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- Alkoholizm;
- Przemoc w rodzinie;
- Sytuacje kryzysowe;
- Problemy związane z handlem ludźmi i ofiarami handlu ludźmi.

Do problemów, których zasięg będzie się utrzymywał na stałym poziomie należą:

- Niepełnosprawność;
- Długotrwała lub ciężka choroba;
- Bezrobocie;
- Narkomania;
- Bezdomność;
- Potrzeba ochrony macierzyństwa;
- Sieroctwo;
- Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- Zdarzenie losowe;
- Klęski żywiołowe i ekologiczne;
- Trudności w integracji cudzoziemców posiadających w Polsce status uchodźcy, ochronę uzupełniającą i ich rodzin.

Za istotny uznać należy fakt, że eksperci nie prognozują zmniejszania zakresu występowania problemów społecznych. Gmina Rudna musi więc w okresie 2023-2030 być przygotowana na rosnącą liczbę osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi.

Ryc. 41. Zmiana liczby rodzin dotkniętych problemami społecznymi w Gminie Rudna w okresie 2023-2030

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej.

2. Analiza strategiczna

Analiza strategiczna jest zbiorem działań służących diagnozie Gminy Rudna – posiadanych i dostępnych zasobów oraz jego bliższego i dalszego otoczenia, zarówno obecnego, jak i przyszłego. Analiza strategiczna służy określeniu, ocenie i przewidywaniu funkcjonowania sfery społecznej Gminy Rudna. Pozwala na zbadanie, ocenę i przewidywanie przyszłego stanu sfery społecznej Gminy Rudna z punktu widzenia możliwości rozwoju. Daje możliwość sprawdzenia potencjału, zdolności do wykorzystania szans i przeciwdziałania zagrożeniom. W ramach analizy strategicznej oceniono aktualnie realizowaną strategię działania oraz możliwe kierunki dalszych przedsięwzięć. Skoncentrowano się na sferze społecznej oraz kluczowych aspektach wpływających na sferę społeczną.

Analizę strategiczną przeprowadzono opierając się na metodzie SWOT, która należy do metod zintegrowanych, badających daną jednostkę samorządu terytorialnego i jej otoczenie. Analiza SWOT klasyfikuje czynniki ze względu na miejsce występowania – mające charakter wewnętrzny oraz zewnętrzny, a także ze względu na charakter oddziaływania – wpływające pozytywnie lub negatywnie. Pozwala to na wyróżnienie czterech kategorii czynników – należą do nich:

Analizę strategiczną SWOT opracowano w oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz dyskusję podczas spotkania konsultacyjnego. Zaprezentowano ją w tabeli 28.

Tabela 28. Analiza SWOT w zakresie sytuacji społecznej w Gminie Rudna

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
– Korzystne położenie geograficzne; – Wysokie dochody Gminy; – Obszar Gminy bogaty w surowce mineralne; – Dobrze rozwinięta gospodarka oparta o rolnictwo, przemysł i usługi; – Obecność na terenie gminy i w jej pobliżu dużych zakładów przemysłowych należących do KGHM Polska Miedź S.A.; – Bardzo dobra infrastruktura komunalna; – Bezpłatna komunikacja publiczna;	– Występowanie zjawiska uzależnień i przemocy w rodzinie; – Ograniczone wsparcie dla osób w kryzysach psychicznych i z problemami psychicznymi; – Występowanie bezradności opiekuńczo-wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego wśród rodzin; – Występowanie zjawiska bezrobocia długotrwałego wśród osób oddalonych od rynku pracy i niechętnych do podjęcia

– Posiadanie przez Gminę strategii i programów działań w sferze społecznej; – Stabilna liczba mieszkańców; – Korzystna struktura demograficzna ludności; – Korzystna stopa bezrobocia, miejsca pracy na terenie Gminy i w okolicy; – Dobra infrastruktura placówek edukacyjnych; – Żłobek, przedszkola i szkoły zaspokajające potrzeby opiekuńcze i edukacyjne; – Oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci w szkołach; – Szkoła ponadpodstawowa na terenie Gminy; – Podstawowa i specjalistyczna opieka zdrowotna na terenie Gminy; – Infrastruktura sportowa i rekreacyjna w różnych miejscowościach Gminy; – Świetlica wiejska w każdej miejscowości; – Szeroka oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna w różnych miejscowościach Gminy ze strony podmiotów publicznych, pozarządowych i prywatnych; – Szeroki zakres zajęć nieodpłatnych; – Aktywnie działające ochotnicze straże pożarne; – Działalność klubów sportowych i organizacji pozarządowych w sferze sportu, rozwoju lokalnego, edukacji i kultury; – Uniwersytet Trzeciego Wieku; – Duża aktywność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; – Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów	zatrudnienia; – Mała liczba organizacji pozarządowych zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych; – Brak zainteresowania ofertą kulturalną, edukacyjną, sportową i rekreacyjną na terenie Gminy; – Brak zaangażowania rodziców w rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych; – Brak zainteresowania rodziców udziałem w zajęciach profilaktycznych oraz podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze; – Brak chęci osób starszych do podejmowania aktywności i integracji.
--	--

Alkoholowych; – Punkt Konsultacyjny zapewniający dostęp do poradnictwa specjalistycznego i terapii uzależnień; – Grupa samopomocowa AA „Przemiana Rudna”; – Stała współpraca instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych w Gminie.	
Szanse	Zagrożenia
– Wdrażanie rozwiązań proponowanych w niniejszej <i>Strategii</i> oraz programach działań; – Rozwój organizacji pozarządowych zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz współpracy tych organizacji z Gminą; – Powstawanie podmiotów ekonomii społecznej; – Zwiększenie dostępu mieszkańców do informacji dotyczących oferty i możliwych form wsparcia; – Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, w tym wolontariatu; – Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.	– Rosnące wydatki Gminy związane m.in. ze wzrostem cen energii i ogrzewania, brak środków na działania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych; – Dalsze pogarszanie się sytuacji gospodarczej w związku z wojną w Ukrainie i kryzysem gospodarczym; – Wzrost zakresu ubóstwa i wykluczenia społecznego; – Negatywny wpływ sytuacji społeczno-gospodarczej na kondycję psychiczną mieszkańców; – Zwiększanie się liczby gospodarstw jednoosobowych, szczególnie wśród osób starszych i z niepełnosprawnościami; – Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie, zaburzenie więzi rodzinnych; – Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież; – Spadek aktywności trzeciego sektora, niechęć do podejmowania aktywności społecznej i działań wolontariackich.

Źródło: Opracowanie własne.

3. Część programowa

3.1. Kluczowe założenia, wizja i misja *Strategii*

Konstruując *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* przyjęto następujące kluczowe założenia przygotowania dokumentu:

- Spójność z dokumentami wyższej rangi – założenia *Strategii* uwzględniają spójność działań Gminy Rudna z celami krajowych, regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych;
- Spójność z programami działań w sferze społecznej – założenia *Strategii* będą realizowane również poprzez programy działań w sferze społecznej;
- Horyzont czasowy *Strategii* określono na lata 2023-2030, co jest spójne ze *Strategią Rozwoju Gminy Rudna na lata 2023-2030*;
- Sformułowano wizję i misję Gminy Rudna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych;
- Cele strategiczne, kierunki działań i zadania zostały opracowane na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Rudna i prognozy zmian;
- Cele strategiczne, kierunki działań i zadania stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy społeczne;
- Uwzględniono kompetencje Gminy Rudna jako jednostki samorządu terytorialnego i możliwości budżetowe;
- Uwzględniono współpracę Gminy Rudna z instytucjami publicznymi, szczególnie powiatowymi;
- W związku z brakiem organizacji pozarządowych aktywnych w sferze rozwiązywania problemów społecznych oraz brakiem podmiotów prywatnych zainteresowanych działaniami w zakresie rozwiązywania problemów społecznych założono, że główny ciężar realizacji zadań leżał będzie na instytucjach gminnych, przede wszystkim Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Jednocześnie założono włączenie organizacji pozarządowych w realizację działań przy wsparciu Gminy Rudna.

Wizja w strategii rozwiązywania problemów społecznych wskazuje na pożądany obraz przyszłości, który dzięki realizacji dokumentu ma zostać wykreowany, przedstawia docelowy

wizerunek Gminy. Z kolei misja w strategii rozwiązywania problemów społecznych wskazuje na zamierzenia i aspiracje gminy. Dla Gminy Rudna określono misję do realizacji na lata 2023-2030 i wizję do osiągnięcia w tym okresie.

Wizja

**Rudna gminą oferującą
mieszkańcom wysoką jakość
życia oraz wsparcie w
trudnych sytuacjach
życiowych**

Misja

**Misją Gminy Rudna jest
aktywna działalność na rzecz
realizacji usług społecznych
dla mieszkańców i wspierania
ich w trudnych sytuacjach
życiowych**

Realizacji wizji i misji podporządkowane będą cele, kierunki działań i zadania wytyczone w niniejszym dokumencie, a ich realizacja sprawi, że Gmina Rudna stanie się gminą zapewniającą wysoką jakość życia i wsparcie wszystkim mieszkańcom.

3.2. Cele strategiczne

Cele strategiczne strategii rozwiązywania problemów społecznych wskazują konkretnie co gmina chce osiągnąć w tym obszarze. Stanowią odpowiedź na diagnozę strategiczną – wyznaczają strategiczne kierunki, na które należy położyć nacisk, aby rozwiązać zdiagnozowane problemy społeczne.

W oparciu o diagnozę sfery społecznej w Gminie Rudna, analizę problemów społecznych i sposobów ich rozwiązywania wytyczono cztery cele strategiczne przewidziane do realizacji na lata 2023-2030.

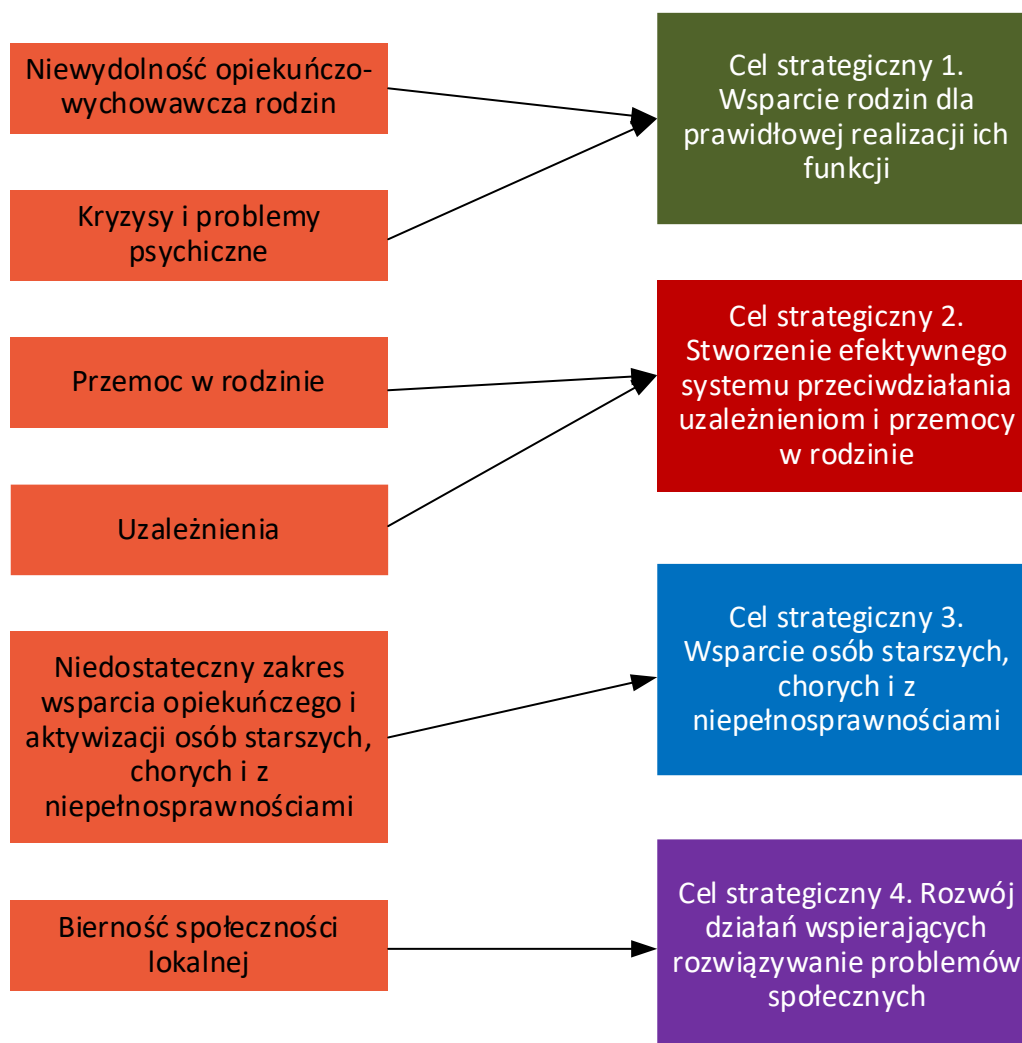
**Cel strategiczny 1.
Wsparcie rodzin dla
prawidłowej realizacji ich
funkcji**

**Cel strategiczny 2.
Stworzenie efektywnego
systemu przeciwdziałania
uzależnieniom i przemocy
w rodzinie**

**Cel strategiczny 3.
Wsparcie osób starszych,
chorych i z
niepełnosprawnościami**

**Cel strategiczny 4. Rozwój
działań wspierających
rozwiązywanie
problemów społecznych**

Realizacja kierunków działań i konkretnych zadań w ramach tych celów strategicznych pozwoli na rozwiązanie wskazanych jako kluczowe i najistotniejsze problemów społecznych występujących w Gminie Rudna. Powiązanie problemów społecznych z celami strategicznymi zaprezentowano na ryc. 42.

Ryc. 42. Powiązanie problemów społecznych z celami strategicznymi *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030*

Źródło: Opracowanie własne.

Cel strategiczny 1. Wsparcie rodzin dla prawidłowej realizacji ich funkcji nakierowany jest na wspieranie rodzin we właściwej realizacji ich funkcji materialno-zabezpieczającej, opiekuńczo-wychowawczej oraz emocjonalnej. Szczególną pomocą objęte zostaną rodziny dotknięte kryzysami psychologicznymi i problemami społecznymi i rodziny o niskich kompetencjach rodzicielskich i społecznych. Działania nakierowane będą na wsparcie udzielane przez specjalistów, rozwój oferty usług społecznych wspierających właściwe realizację funkcji rodziny, a także rozwój oferty wsparcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Cel strategiczny 2. Stworzenie efektywnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie nastawiony jest na działania o charakterze profilaktycznym kierowane

do dzieci, młodzieży i dorosłych oraz działania wspierające rodziny, w których występują problemy uzależnień i przemocy.

Cel strategiczny 3. Wsparcie osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami ukierunkowany jest na działania wspierające i opiekuńcze oraz aktywizujące osoby z niepełnosprawnościami i seniorów w celu zapewnienia im możliwości funkcjonowania w środowisku, aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej. Działania skoncentrowane będą także na wsparciu rodzin opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami i seniorami.

Cel strategiczny 4. Rozwój działań wspierających rozwiązywanie problemów społecznych jest odpowiedzią na zdiagnozowaną potrzebę tworzenia odpowiednich warunków realizacji zadań pomocowych, upowszechnianie informacji o problemach społecznych, możliwościach ich rozwiązywania oraz dostępnych formach wsparcia, a także włączanie społeczności lokalnej w podejmowania wspólnych działań na rzecz wspierania wysokiej jakości życia w Gminie.

3.3. Usługi społeczne realizowane w ramach *Strategii*

Cele strategiczne ukierunkowują działania realizowane w ramach strategii i realizowane zadania na określone usługi społeczne z katalogu usług określonych w art. 2 ust 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych²⁷. W ramach *Strategii* realizowane będą usługi z zakresu:

- Wspierania rodziny;
- Pomocy społecznej;
- Wspierania osób niepełnosprawnych;
- Edukacji publicznej;
- Pobudzania aktywności obywatelskiej.

Głównym realizatorem usług jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, przy wsparciu instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych.

W ramach prac nad dokumentem przeanalizowano koncepcję przekształcenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych. Uznano, że aktualny model współpracy między instytucjami publicznymi bardzo dobrze się sprawdza i nie ma potrzeby jego zmiany, co nie oznacza braku możliwości wdrożenia Centrum Usług Społecznych w przyszłości, szczególnie w przypadku poszerzania zakresu świadczonych usług społecznych dla osób, które nie korzystają z pomocy społecznej.

²⁷ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, Dz.U. z 2019 r., poz. 1818.

3.4. Kierunki działań i zadania

Przyjęte cele strategiczne są priorytetowymi obszarami interwencji, w ramach których będą podejmowane działania, służące rozwiązywaniu problemów społecznych. Cele strategiczne są konkretyzowane poprzez określenie kierunków działań (celów operacyjnych), a następnie wskazanie zadań, czyli planowanych do realizacji przedsięwzięć. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania tworzą hierarchiczny układ działań, które przyczynią się do realizacji przyjętych w dokumencie wizji i misji. Cele strategiczne, operacyjne i zadania zestawione zostały w tabeli 29.

Tabela 29. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030*

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania
1. Wsparcie rodzin dla prawidłowej realizacji ich funkcji	1.1. Wsparcie rodzin o niskich kompetencjach rodzicielskich i społecznych	1.1.1. Wsparcie rodzin poprzez pracę socjalną i pomoc asystenta rodziny 1.1.2. Warsztaty rozwijające kompetencje rodziców i dzieci 1.1.3. Organizacja czasu wolnego i wypoczynku dzieci i młodzieży
	1.2. Wsparcie rodzin w sytuacjach kryzysowych	1.2.1. Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa w ramach Punktu Konsultacyjnego 1.2.2. Rozwój wsparcia pedagogicznego i psychologicznego w placówkach edukacyjnych
2. Stworzenie efektywnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie	2.1. Profilaktyka uzależnień i przemocy w rodzinie	2.1.1. Kampanie informacyjno-edukacyjne w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy 2.1.2. Realizacja programów rekomendowanych i profilaktycznych w placówkach edukacyjnych 2.1.3. Organizowanie zajęć i aktywności pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
	2.2. Wsparcie w przypadku uzależnień i przemocy w rodzinie	2.2.1. Realizacja pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty” 2.2.2. Realizacja zadań GKRPA 2.2.3. Pomoc w ramach Punktu

		Konsultacyjnego 2.2.4. Wzajemna pomoc w ramach grupy samopomocowej AA „Przemiana Rudna”
3. Wsparcie osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami	3.1. Rozwój profesjonalnych usług wsparcia osób starszych, niepełnoprawnych i chorych w środowisku	3.1.1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych 3.1.2. Realizacja wsparcia w mieszkaniu chronionym 3.1.3. Wsparcie asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami 3.1.4. Szkolenia dla opiekunów osób zależnych 3.1.5. Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami
	3.2. Aktywizacja społeczna i integracja osób starszych i z niepełnosprawnościami	3.2.1. Rozwój działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku 3.2.2. Utworzenie Klubu Seniora
4. Rozwój działań wspierających rozwiązywanie problemów społecznych	4.1. Rozwój współpracy dla rozwiązywania problemów społecznych	4.1.1. Zlecanie realizacji zadań publicznym organizacjom pozarządowym 4.1.2. Rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej dla rozwiązywania problemów społecznych
	4.2. Profesjonalizacja działań dla rozwiązywania problemów społecznych	4.2.1. Tworzenie i wdrażanie programów działań wspierających realizację usług społecznych 4.2.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji i organizacji pozarządowych 4.2.3. Upowszechnianie informacji o ofercie wsparcia społecznego

Źródło: Opracowanie własne.

3.5. Sposób realizacji *Strategii*, ramy finansowe i wskaźniki realizacji zadań

Dla realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* przyjęto system wdrażania składający się z trzech etapów:

- Etap 1. Prace nad dokumentem i przyjęcie *Strategii* – rok 2022;
- Etap 2. Wdrażanie *Strategii* i bieżący monitoring – lata 2023-2030;
- Ewaluacja *Strategii* i prace nad nowym dokumentem – 2030.

Zwrócić należy uwagę, że *Strategia* będzie wdrażana również poprzez programy działań w sferze społecznej.

Przyjęcie *Strategii* jest pierwszym krokiem do rozwiązania zdiagnozowanych kwestii i problemów społecznych, przy wykorzystaniu pomysłów i rozwiązań zawartych w dokumencie. Aby strategia spełniła swoje zadanie konieczne jest bieżące monitorowanie realizacji celów i zadań oraz ich efektów, jak również stałe diagnozowanie potrzeb w sferze społecznej, a w razie potrzeby korekta celów i zadań strategicznych tak, aby jak najlepiej odpowiadały one na bieżące potrzeby społeczne.

Nadzór nad realizacją całości *Strategii* należy do zadań dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W realizacji zadań brać będzie udział przede wszystkim Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ale także inne podmioty – przede wszystkim gminne instytucje publiczne, ściśle współpracujące z GOPS. Dla właściwej realizacji zadań do każdego zadania przypisani zostali główni realizatorzy.

Zadania mają również swoich beneficjentów – a więc odbiorców, którzy bezpośrednio dotyczą korzyści wynikające z realizacji zadania. Podkreślić należy, że pośrednio zadania wpływają na całą społeczność lokalną i przyczyniają się do poprawy jakości życia.

Większość zadań *Strategii* realizowana będzie w trybie ciągłym, w całym okresie wdrażania dokumentu, a więc w latach 2023-2030.

Na określenie ram finansowych *Strategii* znaczący wpływ mają dwa czynniki. Po pierwsze, to horyzont czasowy realizacji dokumentu, po drugie zaś, wielość podmiotów realizujących zadania. Uniemożliwia to precyzyjne określenie wysokości funduszy przeznaczonych na realizację zadań w poszczególnych latach. Środki przewidziane na wdrażanie działań uwzględnione zostaną w budżetach poszczególnych jednostek, a pochodzić będą z budżetu gminy, budżetu państwa w postaci wpływających do budżetu

gminy dotacji na realizację zadań własnych oraz zleconych, środków przekazywanych w ramach programów resortowych. Dla realizacji zadań wykorzystywane będą również środki krajowe i zagraniczne (przede wszystkim pochodzące z funduszy europejskich) pozyskiwane w ramach realizacji projektów, a także środki organizacji pozarządowych i beneficjentów.

Rezultaty *Strategii*, tak jak cele, muszą być weryfikowalne i mierzalne. Pokazują one produkty czy usługi, które powstaną w wyniku realizacji działań i będą dostarczone beneficjentom. Dla analizy rezultatów realizacji zadań określono wskaźniki, czyli fakty i zjawiska, które pokazują, że zadanie zostało wdrożone, a planowana została zrealizowana.

Dla każdego zadania zaplanowanego w ramach *Strategii* sporządzono matrycę zadania w której określono zakres zadania, beneficjentów, harmonogram realizacji zadania, główne źródła finansowania, realizatorów, niezbędne zasoby oraz wskaźniki realizacji zadania.

MATRYCE ZADAŃ

Cel strategiczny 1. Wsparcie rodzin dla prawidłowej realizacji ich funkcji

Nazwa zadania	1.1.1. Wsparcie rodzin poprzez pracę socjalną i pomoc asystenta rodziny
Zakres zadania	Zadanie obejmuje zapewnienie rodzinom z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz trudnościami w prowadzeniu gospodarstwa domowego wsparcia specjalistów – pracownika socjalnego, a także asystenta rodziny, który będzie prowadził z rodziną specjalistyczną pracę, zmierzającą do przywrócenia rodzinie właściwej realizacji funkcji
Beneficjenci	Rodziny z dziećmi przeżywające trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w związku z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Nazwa zadania	1.1.2. Warsztaty rozwijające kompetencje rodziców i dzieci
Zakres zadania	Zadanie obejmuje organizację warsztatów rozwijających kompetencje rodzicielskie i społeczne rodziców oraz kompetencje społeczne dzieci. W ramach zadania będą realizowane m.in. warsztaty kompetencji rodzicielskich, warsztaty umiejętności społecznych dla dzieci
Beneficjenci	Dzieci, młodzież, rodzice
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej, instytucje oświatowe
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba zrealizowanych warsztatów dla dzieci i młodzieży Liczba zrealizowanych warsztatów dla dorosłych

Nazwa zadania	1.1.3. Organizacja czasu wolnego i wypoczynku dzieci i młodzieży
Zakres zadania	Zadanie obejmuje organizację zajęć wypełniających czas wolny dzieci i młodzieży, wspierających edukację szkolną i rozwijających zainteresowania. Zadanie zakłada również organizację wypoczynku dzieci i młodzieży w ramach zielonych szkół, półkolonii czy wyjazdów kolonijnych. Szczególna uwaga zwrócona zostanie na udział w zajęciach dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo by zapewnić dzieciom i młodzieży odpowiednie wsparcie. Organizacja czasu wolnego będzie prowadzona przede wszystkim w ramach Centrum Kultury i instytucji oświatowych
Beneficjenci	Dzieci i młodzież
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Centrum Kultury, instytucje oświatowe, Urząd Gminy Rudna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia, środki finansowe
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba zrealizowanych warsztatów dla dzieci i młodzieży Liczba zrealizowanych warsztatów dla dorosłych

Nazwa zadania	1.2.1. Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa w ramach Punktu Konsultacyjnego
Zakres zadania	Zadanie obejmuje zapewnienie wsparcia specjalistycznego: psychologicznego, terapeutycznego i prawnego w ramach Punktu Konsultacyjnego
Beneficjenci	Osoby i rodziny potrzebujące wsparcia
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba osób korzystających z pomocy Liczba udzielonych porad

Nazwa zadania	1.2.2. Rozwój wsparcia pedagogicznego i psychologicznego w placówkach edukacyjnych
Zakres zadania	Zadanie zakłada zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego wsparcia pedagogicznego i psychologicznego w placówkach edukacyjnych na terenie Gminy Rudna
Beneficjenci	Dzieci i młodzież uczęszczające do przedszkoli i szkół na terenie Gminy
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna
Realizatorzy	Urząd Gminy Rudna, instytucje oświatowe
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba zatrudnionych pedagogów (wymiar etatu) Liczba zatrudnionych psychologów (wymiar etatu)

Cel strategiczny 2. Stworzenie efektywnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Nazwa zadania	2.1.1. Kampanie informacyjno-edukacyjne w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy
Zakres zadania	Zadanie zakłada realizację kampanii informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do mieszkańców lub szczególnych kategorii osób (np. dzieci, młodzieży, rodziców, kadry pedagogicznej, seniorów) w zakresie uzależnień oraz problemu przemocy w rodzinie
Beneficjenci	Mieszkańcy
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej, instytucje oświatowe, Centrum Kultury
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia, materiały informacyjno-edukacyjne
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba zrealizowanych kampanii

Nazwa zadania	2.1.2. Realizacja programów rekomendowanych i profilaktycznych w placówkach edukacyjnych
Zakres zadania	Zadanie koncentruje się na realizacji programów rekomendowanych i profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przeciwdziałania uzależnieniom
Beneficjenci	Dzieci i młodzież uczęszczające do przedszkoli i szkół na terenie Gminy
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Instytucje oświatowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, materiały informacyjno-edukacyjne
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba instytucji oświatowych realizujących programy rekomendowane i profilaktyczne Liczba zrealizowanych programów

Nazwa zadania	2.1.3. Organizowanie zajęć i aktywności pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
Zakres zadania	Zadanie koncentruje się na realizacji zajęć i aktywności pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z elementami oddziaływań profilaktycznych
Beneficjenci	Dzieci i młodzież uczęszczające do przedszkoli i szkół na terenie Gminy
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Instytucje oświatowe, Centrum Kultury, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba zorganizowanych zajęć Liczba osób biorąca udział w zajęciach

Nazwa zadania	2.2.1. Realizacja pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”
Zakres zadania	Zadanie zakłada realizację procedury „Niebieskie Karty” i w jej ramach szerokie wsparcie osób doznających przemocy w rodzinie oraz członków rodzin, w których ma miejsce przemoc
Beneficjenci	Mieszkańcy dotknięci problemem przemocy w rodzinie
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej, Policja, instytucje oświatowe
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”

Nazwa zadania	2.2.2. Realizacja zadań GKRPA
Zakres zadania	Zadanie zakłada wsparcie osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin poprzez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i podejmowane w jej ramach działania
Beneficjenci	Mieszkańcy dotknięci problemem uzależnień
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna
Realizatorzy	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba osób objętych postępowaniem w ramach GKRPA

Nazwa zadania	2.2.3. Pomoc w ramach Punktu Konsultacyjnego
Zakres zadania	Zadanie obejmuje wsparcie osób uzależnionych i członków ich rodzin, osób doznających przemocy w rodzinie, członków ich rodzin, a także osób stosujących przemoc, poprzez pomoc psychologiczną, terapeutyczną i prawną w ramach Punktu Konsultacyjnego działającego w strukturze GOPS
Beneficjenci	Mieszkańcy dotknięci problemem uzależnień i przemocą w rodzinie oraz członkowie ich rodzin
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna
Realizatorzy	Punkt Konsultacyjny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba osób korzystających z pomocy Liczba udzielonych porad

Nazwa zadania	2.2.4. Wzajemna pomoc w ramach grupy samopomocowej AA „Przemiana Rudna”
Zakres zadania	Zadanie obejmuje realizację działań samopomocowych w przypadku osób uzależnionych w ramach działającej w Rudnej grupy samopomocowej AA „Przemiana Rudna”
Beneficjenci	Mieszkańcy dotknięci problemem uzależnień
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna
Realizatorzy	Grupa samopomocowa AA „Przemiana Rudna”, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba osób korzystających z pomocy

Cel strategiczny 3. Wsparcie osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami

Nazwa zadania	3.1.1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych
Zakres zadania	Zadanie zakłada rozwój usług opiekuńczych: usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych przede wszystkim poprzez zapewnienie odpowiednio wykwalifikowanej i przygotowanej kadry opiekuńczej, która będzie dostępna do realizacji zadań wg grafika opracowanego przez GOPS – zatrudnienie opiekuna na etacie w GOPS
Beneficjenci	Mieszkańcy – osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale lub ciężko chore
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Etat dla opiekuna
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba etatów opiekunów Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi

Nazwa zadania	3.1.2. Realizacja wsparcia w mieszkaniu chronionym
Zakres zadania	Celem działania będzie zapewnienie funkcjonowania mieszkania chronionego, w którym z miejsc mogą skorzystać osoby, które ze względu na wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki
Beneficjenci	Mieszkańcy – osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Mieszkanie wyposażone w odpowiednią infrastrukturę, personel wspierający
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych Liczba osób korzystających z mieszkań chronionych Liczba osób oczekujących na mieszkania chronione

Nazwa zadania	3.1.3. Wsparcie asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami
Zakres zadania	Zadanie zakłada zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej w ramach programu <i>Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej</i> (lub innych dedykowanych programów) w celu zwiększenia szans osób z niepełnosprawnościami na prowadzenie bardziej niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia
Beneficjenci	Mieszkańcy – osoby z niepełnosprawnościami (dzieci do lat 16 z orzeczeniem o niepełnosprawności i osoby posiadające znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności lub orzeczenia równoważne – zgodnie ze szczegółowymi wytycznymi programu)
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Środki finansowe, asystenci
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba osób objętych wsparciem asystenta

Nazwa zadania	3.1.4. Szkolenia dla opiekunów osób zależnych
Zakres zadania	Zadanie zakłada wdrażanie szkoleń dla opiekunów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostarczania praktycznej wiedzy i przekazywania doświadczeń w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi w domu
Beneficjenci	Mieszkańcy – opiekunowie osób starszych, opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, opiekunowie osób długotrwale lub ciężko chorych
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, miejsce realizacji szkoleń
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba zrealizowanych szkoleń Liczba przeszkolonych opiekunów

Nazwa zadania	3.1.5. Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami
Zakres zadania	Zadanie zakłada wdrażanie szkoleń dla opiekunów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostarczania praktycznej wiedzy i przekazywania doświadczeń w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi w domu
Beneficjenci	Mieszkańcy – opiekunowie osób starszych, opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, opiekunowie osób długotrwale lub ciężko chorych
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Specjaliści, miejsce realizacji szkoleń
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba zrealizowanych szkoleń Liczba przeszkolonych opiekunów

Nazwa zadania	3.2.1. Rozwój działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku
Zakres zadania	Zadanie zakłada kontynuację i rozwój działań Uniwersytetu Trzeciego Wieku prowadzonego przez Centrum Kultury w zakresie dostarczania i poszerzania oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla starszych mieszkańców Gminy oraz ich aktywizacji społecznej
Beneficjenci	Mieszkańcy w wieku 50+
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Centrum Kultury
Niezbędne zasoby	Prowadzący zajęcia, pomieszczenia do realizacji zajęć
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba uczestników UTW

Nazwa zadania	3.2.2. Utworzenie Klubu Seniora
Zakres zadania	Zadanie zakłada przeprowadzenie diagnozy w zakresie zapotrzebowania na usługi i utworzenie na terenie Gminy Rudna Klubu Seniora, który zapewnił będzie wsparcie seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) przez umożliwienie im korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym
Beneficjenci	Mieszkańcy w wieku 60+
Harmonogram realizacji zadania	2024-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej
Niezbędne zasoby	Pomieszczenia z odpowiednim wyposażeniem, personel prowadzący Klub Seniora
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba utworzonych Klubów Seniora Liczba uczestników Klubu Seniora

Cel strategiczny 4. Rozwój działań wspierających rozwiązywanie problemów społecznych

Nazwa zadania	4.1.1. Zlecanie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym
Zakres zadania	Zadanie przewiduje zwiększenie zakresu wsparcia organizacji pozarządowych przez Gminę Rudna poprzez ogłaszanie otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych. W przypadku pojawienia się organizacji pozarządowych zdolnych do realizacji usług społecznych również te zadania, które w <i>Strategii</i> zaplanowane zostały do realizacji przez GOPS, będą mogły być zlecane organizacjom pozarządowym
Beneficjenci	Organizacje pozarządowe
Harmonogram realizacji zadania	2023-2027
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna
Realizatorzy	Urząd Gminy Rudna
Niezbędne zasoby	Środki finansowe
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba ogłoszonych konkursów Liczba projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe Kwota dofinansowania dla organizacji pozarządowych

Nazwa zadania	4.1.2. Rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej dla rozwiązywania problemów społecznych
Zakres zadania	Zadanie zakłada rozwijanie wolontariatu oraz pomocy sąsiedzkiej w ramach GOPS dla wsparcia realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych
Beneficjenci	Mieszkańcy
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudna
Niezbędne zasoby	Środki finansowe, specjaliści, pomieszczenia
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba wolontariuszy i osób świadczących pomoc sąsiedzką współpracujących z GOPS

Nazwa zadania	4.2.1. Tworzenie i wdrażanie programów działań wspierających realizację usług społecznych
Zakres zadania	Zadanie zakłada podejmowanie działań na rzecz diagnozowania sytuacji społecznej i strategicznego planowania realizacji działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, przede wszystkim poprzez realizację usług społecznych. Zadanie przewiduje przygotowywanie, przyjmowanie i wdrażanie strategii i programów o charakterze obowiązkowym oraz fakultatywnych projektujących realizację działań dla rozwiązywania problemów społecznych, w tym realizacji usług społecznych
Beneficjenci	Mieszkańcy
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej, Urząd Gminy Rudna
Niezbędne zasoby	Środki finansowe, pracownicy, eksperci
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba przyjętych strategii i programów działań

Nazwa zadania	4.2.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji i organizacji pozarządowych
Zakres zadania	Zadanie zakłada stałe działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji kadr podmiotów, które realizują na terenie Gminy działania w obszarze rozwiązywania problemów społecznych – zarówno instytucji publicznych, jak i organizacji pozarządowych. Poszerzanie wiedzy, umiejętności i kompetencji w zakresie diagnozowania problemów społecznych, udzielania wsparcia osobom nimi dotkniętymi oraz realizacji działań profilaktycznych przyczyni się do lepszego rozwiązywania problemów społecznych
Beneficjenci	Pracownicy instytucji Gminy Rudna i działacze organizacji pozarządowych zajmujący się działaniami w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej, Urząd Gminy Rudna, instytucje oświatowe, Centrum Kultury, organizacje pozarządowe
Niezbędne zasoby	Środki finansowe
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba pracowników podnoszących kwalifikacje

Nazwa zadania	4.2.3. Upowszechnianie informacji o ofercie wsparcia społecznego
Zakres zadania	Zadanie zakłada stałe działania w zakresie upowszechniania informacji o ofercie wsparcia dostępnego na terenie Gminy Rudna oraz poza Gminą, na terenie powiatu. Upowszechnianie informacji będzie miało miejsce poprzez strony internetowe, platformy informacyjne, a także w formie papierowej – poprzez ulotki, plakaty i wkładki do pisma dystrybuowanego w Gminie
Beneficjenci	Mieszkańcy
Harmonogram realizacji zadania	2023-2030
Źródła finansowania	Budżet Gminy Rudna, środki europejskie i krajowe pozyskiwane w ramach projektów
Realizatorzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej, Urząd Gminy Rudna, instytucje oświatowe, Centrum Kultury
Niezbędne zasoby	Środki finansowe, pracownicy
Wskaźniki realizacji zadania	Liczba form upowszechniania informacji

3.6. Zadania publiczne zlecane w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Gmina Rudna podejmuje działania na rzecz włączenia organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²⁸ w realizację zadań publicznych. Problemem jest brak organizacji pozarządowych czy innych podmiotów ekonomii społecznej, które realizowałyby działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, w tym świadczyłyby usługi społeczne. Gmina Rudna zakłada, że jeżeli takie podmioty rozpoczną działalność na terenie Gminy uzyskają niezbędne wsparcie i zaproponowana im zostanie możliwość realizacji zadań na zlecenie Gminy.

Biorąc pod uwagę aktualną sytuację na terenie Gminy i działalność sektora pozarządowego założono, że zadań publicznych zleczanych w trybach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²⁹ należały będą zadania należące do następujących obszarów sfery zadań publicznych określonej w art. 4 ust 1. ww. ustawy:

- Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- Edukacji, oświaty i wychowania;
- Ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- Turystyki i krajoznawstwa;
- Ratownictwa i ochrony ludności;
- Ochrony i promocji zdrowia.

Podkreślić należy, że *Strategia* zakłada wspieranie rozwoju i działalności organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, stąd zakłada również możliwość zlecania zadań publicznych przez Gminę Rudna w innych obszarach sfery zadań publicznych, jeśli tylko pojawią się organizacje pozarządowe gotowe do realizacji takich działań.

28 Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. z 2022 r. poz. 1327, tekst jednolity ze zm.

29 Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. z 2022 r. poz. 1327, tekst jednolity ze zm.

3.7. Zgodność *Strategii* z dokumentami wyższej rangi

Problematyka działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych podejmowana jest na poziomie Unii Europejskiej, wytyczne w tym zakresie przyjmowane są również na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* wpisuje się w tą politykę, projektując w skali lokalnej – Gminy Rudna – cele i zadania wspierające rozwiązywanie problemów społecznych. Tym samym strategia przyczynia się do realizacji – na poziomie lokalnym – celów dokumentów strategicznych wyższej rangi.

Analizę zgodności celów strategicznych *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* przeprowadzono uwzględniając następujące dokumenty strategiczne krajowe, regionalne i lokalne:

- *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);*
- *Strategia Demograficzna 2040;*
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;*
- *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;*
- *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;*
- *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;*
- *Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;*
- *Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.);*
- *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (współdziałanie, kultura, kreatywność);*
- *Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność;*
- *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030;*
- *projekt Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2021-2030;*
- *Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubińskim na lata 2017-2023;*

– *Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2023-2030.*

Analizę zgodności z dokumentami wyższego rzędu zrealizowano odrębnie dla każdego celu strategicznego, a wyniki zaprezentowano w tabelach 30.-33. Analiza wskazuje, że *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* realizuje – w mniejszym lub większym zakresie – założenia każdego z dokumentów wyższej rangi. Podkreślić więc należy, że dokument jest spójny z krajowymi, regionalnymi i lokalnymi wytycznymi w sferze rozwoju, polityki społecznej i rozwiązywania problemów społecznych.

Tabela 30. Zgodność celu strategicznego 1. Wsparcie rodzin dla prawidłowej realizacji ich funkcji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* z celami dokumentów strategicznych wyższej rangi

Dokument	Cel strategiczny
<i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i>	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
<i>Strategia Demograficzna 2040</i>	Cel szczegółowy I. Wzmocnienie rodziny Cel szczegółowy II. Znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</i>	---
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>	Cel szczegółowy 1. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych Cel szczegółowy 4. Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
<i>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030</i>	Priorytet I. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży Priorytet III. Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
<i>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej</i>	---
<i>Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030</i>	---
<i>Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)</i>	Cel strategiczny 4. Stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

<i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (współdziałanie, kultura, kreatywność)</i>	---
<i>Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność</i>	---
<i>Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030</i>	Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego
<i>projekt Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2021-2030</i>	Cel strategiczny 1. Budowa potencjału rodziny dolnośląskiej Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie pauperyzacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców Dolnego Śląska Cel strategiczny 4. Znoszenie nierówności wynikających ze zróżnicowanego dostępu do edukacji i różnic w kapitale społecznym poprzez diagnozę i realizację projektów oraz wsparcie systemowe
<i>Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubińskim na lata 2017-2023</i>	Cel strategiczny 1. Rozwój systemu opieki nad dzieckiem i rodziną
<i>Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2023-2030</i>	Cel strategiczny 1. Doskonalenie jakości usług publicznych: Priorytet 1. Edukacja, Priorytet 2. Pomoc społeczna, Priorytet 3. Kultura, sport i rekreacja
<i>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030</i>	Cel strategiczny 1. Wsparcie rodzin dla prawidłowej realizacji ich funkcji

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 31. Zgodność celu strategicznego 2. Stworzenie efektywnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* z celami dokumentów strategicznych wyższej rangi

Dokument	Cel strategiczny
<i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i>	---
<i>Strategia Demograficzna 2040</i>	Cel szczegółowy II. Znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</i>	---
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>	Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej

<i>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030</i>	Priorytet I. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży
<i>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej</i>	---
<i>Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030</i>	---
<i>Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)</i>	---
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (współdziałanie, kultura, kreatywność)</i>	---
<i>Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność</i>	Obszar V dotyczący ogółu osób starszych: Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego i zaniedbaniom wobec osób starszych
<i>Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030</i>	Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego
<i>projekt Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2021-2030</i>	Cel strategiczny 10. Integracja na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień Cel strategiczny 11. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
<i>Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubińskim na lata 2017-2023</i>	Cel strategiczny 2. Rozwój oferty wsparcia rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej
<i>Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2023-2030</i>	Cel strategiczny 1. Doskonalenie jakości usług publicznych: Priorytet 2. Pomoc społeczna
<i>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030</i>	Cel strategiczny 2. Stworzenie efektywnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 32. Zgodność celu strategicznego 3. Wsparcie osób starszych, chorych i z niepełnośprawnościami *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* z celami dokumentów strategicznych wyższej rangi

Dokument	Cel strategiczny
<i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i>	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
<i>Strategia Demograficzna 2040</i>	---
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</i>	Cel szczegółowy 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>	Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej
<i>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030</i>	Priorytet III. Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
<i>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej</i>	---
<i>Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030</i>	Priorytet I. Niezależne życie Priorytet II. Dostępność
<i>Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)</i>	Cel strategiczny 2. Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu Cel strategiczny 3. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (współdziałanie, kultura, kreatywność)</i>	---
<i>Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność</i>	Obszar I dotyczący ogółu osób starszych: Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie Obszar II dotyczący ogółu osób starszych: Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej Obszar III uwzględniający działania wobec niesamodzielnych osób starszych: Sieć usług

	środowiskowych i instytucjonalnych udzielanych niesamodzielnym osobom starszym Obszar I uwzględniający działania wobec niesamodzielnym osób starszych: Zmniejszanie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnym osób starszych
<i>Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030</i>	Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego
<i>projekt Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2021-2030</i>	Cel strategiczny 6. Upowszechnianie i rozwój usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i o ograniczonej sprawności w życiu codziennym i społeczności lokalnej Cel strategiczny 7. Pobudzanie i wspieranie aktywności seniorów w perspektywie indywidualnej i społecznej Cel strategiczny 8. Wzmocnienie autonomii i prawa do samostanowienia osób z niepełnosprawnościami
<i>Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubińskim na lata 2017-2023</i>	Cel strategiczny 3. Poprawa społecznego i zawodowego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz seniorów
<i>Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2023-2030</i>	Cel strategiczny 1. Doskonalenie jakości usług publicznych: Priorytet 2. Pomoc społeczna, Priorytet 3. Kultura, sport i rekreacja, Priorytet 4. Społeczeństwo obywatelskie
<i>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030</i>	Cel strategiczny 3. Wsparcie osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 33. Zgodność celu strategicznego 4. Rozwój działań wspierających rozwiązywanie problemów społecznych *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* z celami dokumentów strategicznych wyższej rangi

Dokument	Cel strategiczny
<i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i>	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
<i>Strategia Demograficzna 2040</i>	Cel szczegółowy 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</i>	Cel szczegółowy 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>	---
<i>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030</i>	---
<i>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej</i>	---
<i>Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030</i>	---
<i>Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)</i>	---
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (współdziałanie, kultura, kreatywność)</i>	---
<i>Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność</i>	---
<i>Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030</i>	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych
<i>projekt Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2021-2030</i>	Cel strategiczny 12. Wspieranie i rozwój potencjału instytucji pomocy i integracji społecznej
<i>Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubińskim na lata 2017-2023</i>	---
<i>Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2023-2030</i>	Cel strategiczny 1. Doskonalenie jakości usług publicznych: Priorytet 4. Społeczeństwo obywatelskie
<i>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030</i>	Cel strategiczny 4. Rozwój działań wspierających rozwiązywanie problemów społecznych

Źródło: Opracowanie własne.

3.8. Monitoring i ewaluacja

Integralną częścią każdej strategii jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu zadań oraz osiąganiu założonych celów, a w konsekwencji wdrażania misji i realizacji wizji. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* podlega systemowi monitoringu i ewaluacji powiązanego z systemem wdrażania, który obejmuje monitoring, czyli system zbierania i selekcjonowania informacji oraz ewaluację, czyli system oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Istotą monitoringu jest gromadzenie, opracowywanie i przekazywanie informacji. Proces ten polegał będzie na systematycznym obserwowaniu prowadzonych działań, ich efektów oraz zmian sytuacji społecznej zachodzącej w procesie realizacji poszczególnych zadań. Do analizy używane będą zdefiniowane w *Strategii* wskaźniki realizacji zadań (przedstawione w matrycach zadań). Jako rok bazowy dla porównań przyjęty będzie rok 2022. Monitoring prowadzony będzie w trybie ciągłym i obejmował będzie: zbieranie danych i informacji, analizę zebranych danych i informacji, coroczną ocenę wyników, a także ewentualną korektę realizowanych działań.

Ewaluacja koncentruje się natomiast na ocenie rezultatów realizacji poszczególnych elementów strategii, przy czym kryteriami oceny są wskaźniki realizacji zadań strategii, rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w strategii) oraz realizacja misji i wizji społecznej. Ewaluacja dostarcza nam więc wiarygodnych i przydatnych informacji pozwalających na ocenę zrealizowanych działań i zaplanowanie zmian. Całościowa ewaluacja dokumentu przeprowadzona zostanie w roku 2030 i związana będzie z rozpoczęciem prac nad kolejnym dokumentem strategicznym.

Prawidłowe wdrażanie niniejszej *Strategii*, prowadzenie monitoringu i ewaluacji wymaga współpracy wszystkich podmiotów wskazanych jako realizatorzy zadań. Nad prawidłową współpracą, prowadzeniem monitoringu i ewaluacji czuwać dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Wnioski i rekomendacje

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030 jest podstawowym dokumentem określającym misję Gminy Rudna, jej społeczną wizję oraz cele i zadania w sferze rozwiązywania problemów społecznych. Stanowi fundament planowania działań w sferze polityki społecznej, przede wszystkim w zakresie pomocy społecznej. Ma się przyczynić do rozwiązania najdotkliwszych dla mieszkańców Gminy Rudna problemów społecznych, zaspokojenia najważniejszych potrzeb, a co za tym idzie poprawy jakości życia.

Prace nad strategią obejmowały diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej w Gminie, analizę stanu i skuteczności problemów społecznych oraz analizę problemów społecznych, analizę interesariuszy, prognozę zmian w zakresie występowania problemów społecznych oraz analizę zasobów i możliwości w zakresie działań społecznych. Przeprowadzone badania empiryczne pozwoliły również poznać opinię osób wdrażających zadania z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza strategiczna umożliwiła określenie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w sferze społecznej, co łącznie z diagnozą pozwoliło na wypracowanie wizji Gminy Rudna w sferze rozwiązywania problemów społecznych, misji Gminy, celów, kierunków działań oraz zadań w sferze społecznej. Będą one realizowane w latach 2023-2030.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030 dotyczy przede wszystkim działań podejmowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ale integruje także działania innych gminnych instytucji. Zakłada również włączenie organizacji pozarządowych – w przypadku rozwoju ich działań obszarach działań strategicznych – w realizację zadań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Wpisując się w cele wytyczne przez krajowe, regionalne i lokalne dokumenty w sferze społecznej przyczyni się w skali lokalnej – Gminy Rudna – do realizacji tych postulatów – a co za tym idzie rozwiązania problemów społecznych i zapewnienia wysokiej jakości życia.

Strategia powinna pełnić funkcję integrującą działania w sferze społecznej i zgodnie z wytycznymi zawartymi w zadaniach powinna przyczyniać się do intensyfikacji współpracy instytucji publicznych zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych.

Przygotowywane i wdrażane programy działań w sferze społecznej powinny być spójne z celami i kierunkami działań określonymi w *Strategii*. W przypadku znaczących zmian sytuacji społecznej w Gminie Rudna czy możliwości realizacji zadań w sferze rozwiązywania problemów społecznych *Strategia* powinna zostać zaktualizowana.

Oddając w ręce mieszkańców *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rudna na lata 2023-2030* mamy nadzieję, że przyczyni się ona do realizacji społecznej misji Gminy Rudna i dzięki realizacji zaplanowanych celów i działań, przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców i wesprze ich w rozwiązaniu najbardziej dotkliwych problemów społecznych.